COLECȚIA SFINX 56

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

DAN GR. MIHĂESCU

Slalom printre bănuiți

DAN GR. MIHĂESCU

SLALOM PRINTRE BĂNUIȚI

EDITURA MILITARĂ – 1981

CAPITOLUL I

Universitatea maiorului Cosma

În serviciul pe care-l conduc s-a statornicit, de mai mulți ani, obiceiul ca după rezolvarea fiecărui caz judiciar mai deosebit să-mi convoc toți colaboratorii și, cel care a condus cercetările, să facă o expunere model. Rezultatele cercetării locului faptei, cercul de bănuiți, metodele de investigare, administrarea mijloacelor probatorii, mă rog, toate cîte țin de migala meseriei noastre. Băieții au botezat aceste întîlniri „Universitatea maiorului Cosma", atribuindu-mi paternitatea ideii.

În seara despre care vreau să vă povestesc, trebuia să expună maiorul Ștefan Aldea, prieten vechi și ofițer cu experiență îndelungată.

Ne-am adunat, ca de obicei, în biroul meu, unde cineva a prins pe perete un afiș glumeț :

Titlul dizertației : SECRETUL ZEIȚEI FORTUNA
Conferențiar : maior ȘTEFAN ALDEA

Cînd oamenii mei au văzut cît e de voluminos dosarul pe care Aldea l-a așezat pe masă, au început să murmure, îngrijorați că ne-apucă dimineața. Ca să-i liniștesc, l-am întrebat pe conferențiar :

— Ce e, Fane, cu arhiva aia la purtător ? Dacă ai de gînd s-o citești din scoarță în scoarță, va trebui să cerem concediu fără plată.

S-au destins, cîțiva au rîs, iar Aldea s-a încruntat :

— Nu vă citesc nimic, a precizat nemulțumit, fac doar un rezumat. În dosarul ăsta am material ajutător, în cazul că vor fi întrebări. Pot să încep ?

— Se aprobă, am zis. „Tovarăși, la data de... am fost sesizați că..."

— Am fost sesizați, a preluat fraza Aldea, că din laboratorul Institutului pentru cercetări în domeniul silicați-

lor — nu sînt eu de vină că institutele astea au nume atît de lungi — s-a furat o creuzetă de platină. Valoarea, să nu mai vorbim ! La faţa locului am aflat că aceste creuzete erau predate pe oameni. Patru cercetători, patru creuzete. Dispăruse cea a chimistei Mariana Pascu.

Firică, un locotenent proaspăt licenţiat în ştiinţe juridice, mi-a cerut permisiunea să întrebe :

— Dată fiind valoarea deosebită a acestor obiecte, care erau regulile lor de păstrare ?

— Zi-le mai degrabă nereguli, a răspuns Aldea. Se păstrau în sertarul mesei de lucru a fiecărui cercetător, încuiat cu cheia. Chei din acelea din care una din trei se potriveşte. Abia după vizita noastră s-au luat măsuri să fie încuiate în fichetul şefului de laborator. Se preiau dimineaţa şi se predau la sfîrşitul orelor de program. Mi s-a explicat că de cinci ani lucrează cu ele aceiaşi oameni şi nu s-a întîmplat niciodată nimic. Ca şi cum asta ar putea justifica neglijenţa. Am luat şi alte măsuri de securitate, în înţelegere cu conducerea institutului, şi am ţinut o şedinţă cu tot colectivul.

— Cînd s-a descoperit furtul ? s-a interesat căpitanul Tutunaru.

— Acum două săptămîni. În dimineaţa zilei de 6, Mariana Pascu a deschis sertarul şi... ia creuzeta de unde nu-i. L-a informat pe şeful laboratorului, a fost răscolit tot laboratorul şi... „alo, miliţia !" Ca să nu mă întrebaţi ce am făcut pentru verificarea Marianei Pascu, vă informez că a doua zi după-amiază a fost găsită moartă în locuinţa ei, din strada Arcaşului. Prima impresie : sinucidere. Evidentă, prea evidentă, „gen operetă" ca să-l citez pe tovarăşul maior Cosma, aici de faţă. Radiografia locului faptei : victima a fost găsită chircită în pat. Lîngă pat, pe carpetă, o tavă neagră, lucioasă, din cele chinezeşti, din comerţ. Pe tavă : un casetofon, un pahar cu resturi de *Martini* roşu şi cheia de la uşa de intrare a apartamentului. Rezultatul examenului de laborator : *Martini* cu... cianură. Pe banda casetofonului : vocea victimei şi cîteva cuvinte : „În seara asta ciudată, timpul din clepsidra mea s-a consumat."

L-am întrerupt o clipă pe Aldea, văzînd cum se foieşte Firică pe scaunul lui.

— Zi-i, Firică !

— Vreau să întreb dacă s-a găsit sticla cu *Martini*?

— S-a găsit, puiule, l-a lămurit Aldea. Şi conţinea... vermut. Praful ucigător a fost pus numai în pahar. Acum, o mică surpriză, dragi colegi. Pe aceeaşi tavă se afla şi creuzeta de platină, plină cu apă, în care plutea o garoafă roşie. Rezultatul examenului dactiloscopic: amprentele victimei au fost identificate pe pahar, pe creuzetă, pe clapele casetofonului şi... cam atît. Ba nu! Şi pe sticla de *Martini*. Aşadar... să mergem mai departe.

— Un bob zăbavă, am propus eu. Poate mai sînt întrebări.

Băieţii au simţit că ceva mă nemulţumeşte. Primul care s-a dumirit a fost locotenentul Cristian.

— Tovarăşul maior Aldea nu ne-a spus dacă s-au găsit amprente şi pe cheia de la uşa apartamentului...

— Nu v-a spus, pentru că nu s-au găsit, i-am explicat eu.

Aldea a reluat firul povestirii:

— Cheia asta a devenit cheia problemei..., dar aveţi răbdare. Tutun văd că aveţi, după cum m-aţi afumat. Spuneam că cercetarea locului faptei indica prea evident o sinucidere. Nu s-a găsit nici o urmă de violenţă. Decesul a survenit în jurul orei două şi jumătate dimineaţa! Cauza: otrăvire cu cianură. Sursa procurării ei putea fi chiar laboratorul, unde se observase, cîndva, lipsa unei cantităţi infime. Atît de mică, încît a fost pusă pe seama dozării greşite la vreuna din experienţele curente. Vă imaginaţi cît de atent a fost cercetată locuinţa victimei. Degeaba. Investigaţii, vecin cu vecin. Nimic. Mariana Pascu locuia singură. O vizitau, din cînd în cînd, părinţii ei din Timişoara, o prietenă, Mirela Brătescu, şi, mai ales, un prieten, coleg şi iubit — Dinu Pricop. Relaţii, de la toţi colegii ei de muncă. Nimic altceva decît datele unei existenţe normale. O femeie tînără, veselă, cu proiecte, cu idealuri, cu speranţe curmate brusc. Faptul că ea a furat creuzeta a uimit pe toată lumea. Omul cel mai apropiat de ea a fost Pricop. Era înnebunit. A alarmat colegii de laborator că n-o găseşte pe Mariana. În seara zilei cînd s-a aflat de lipsa creuzetei, trecuse pe la el, pe-acasă, foarte abătută. A căutat-o dimineaţa s-o ia la birou. Nu i-a răspuns. A crezut că a plecat de-acasă mai devreme. Dar Mariana n-a

mai ajuns la laborator. La prînz a căutat-o din nou, acasă. După asta am fost înştiinţaţi noi.

Totul părea nefiresc de logic, cum ar spune un prieten al meu. I-a lipsit creuzeta cu care lucra. În ziua aceea, iubitul ei a văzut-o foarte abătută, disperată aproape. Avea posibilitatea să-şi procure singură otrava. Corpul delict a fost găsit în locuinţa ei, pus la vedere şi marcat cu o floare care înfrumuseţa reconstituirea. Ba, a mai lăsat şi o mărturisire pe bandă de magnetofon. Mai frumos ca în filme.

Colaboratorii meu l-au încolţit pe Aldea cu a rafală de întrebări :

— Nu cumva creuzeta găsită acasă, la victimă, era trucată ?

— Nu. Era cea autentică, din platină.

— Mai avea cineva cheia apartamentului ?

— Nimeni ! Broască veche, *Wertheim dublu,* cheie cu fluture. O pierzi, schimbi broasca. Dealtfel, broasca a fost demontată şi examinată cu microscopul. Nici urmă să fi fost forţată.

— Alte întîmplări semnificative din viaţa victimei ? Rude, legături, foşti prieteni, greşeli trecute ? Chiar nimic ?

— Nimic.

— Mirela Brătescu, prietena ei ?

— Imaculată ! Albă ca zăpada !

— Pricop ?

— Fără antecedente demne de interes. Tehnician de întreţinere la laborator. Priceput ! Părinţii pensionari. Tatăl inginer, mama desenatoare. Tînărul are un hobby : automobilul. O Dacie 1100 a tatălui, cu care acesta nu mai circulă. A transformat-o în turboreactor şi aleargă cu ea în toate raliurile organizate de A.C.R. La el m-am oprit şi eu, a continuat Aldea. L-am vizitat acasă, i-am cunoscut părinţii. Maică-sa este o bătrînică simpatică şi foc de... uitucă. Îmi amintesc că mi se rupsese un nasture în troleibuz. Mi l-a cusut. Cu aţă mov, fiindcă n-a găsit papiota maro, şi cu un ac în care i-am pus eu aţa. Nu l-a găsit pe cel cu urechea largă, cu care se descurca singură. Nu căsca, Tutunarule, că nu dau amănuntele astea de tipicar. Apropo, dacă-l prind pe ăla care m-a poreclit „Moş Tipic", îl pun ofiţer de serviciu în noaptea de revelion... O să vedeţi de ce v-am dat toate amănuntele despre bătrîna uitucă. Femeia a vrut să-mi ofere o înghiţitură de *Martini* roşu şi

n-a găsit sticla. N-a găsit-o, pentru că a dus-o cadou Dinu Pricop iubitei lui. Reţineţi ! Mariana Pascu a fost acasă la Pricop miercuri seara, cînd era abătută. Pricop susţine că i-a dus sticla marţi. Mama îl contrazice. Afirmă că a şters-o de praf, miercuri pe la prînz, cînd a făcut ordine în camera fiului. Un amănunt poate important, dar furnizat de o bătrînă uitucă. Alibiul lui Pricop pentru noaptea sinuciderii — a fost acasă. După ce a condus-o cu maşina pe Mariana, seara, s-a întors înainte de ora zece. (Ea a murit după ora două.) Pricop s-a întîlnit cu trei vecini în holul blocului. Confirmat ! Noaptea a dormit în camera lui. Ştiu părinţii. Confirmat ! Dimineaţa, cînd a plecat la muncă, s-a întîlnit cu alţi doi vecini, în lift. Confirmat ! În acest stadiu al cercetărilor, pe mine şi pe tovarăşul Cosma ne-a luat la întrebări tovarăşul colonel Negoiţă. S-a hotărît, printre altele, supravegherea locuinţei victimei şi a lui Pricop. Operaţii de rutină. Creuzetele de platină urmau să fie trecute prin capcana chimică a doctorului Badiu, de la criminalistică. Asta, în ipoteza că va mai încerca cineva să substituie vreuna.

Observînd că Firică a făcut nişte ochi imenşi de mirare, Aldea i-a explicat :

— E vorba de prafurile M. K.-43. O invenţie a colegului nostru Badiu. Una din calităţi este aceea că pot fi aşezate în straturi invizibile şi că se preiau cu multă uşurinţă în cazul atingerii obiectelor pe care au fost depuse. Odată luate pe mîini sau pe haine, nu pot fi observate, nici şterse, nici spălate. Nu există nici un dizolvant pentru ele. Nu sînt deloc dăunătoare şi, cu timpul, dispar de la sine. Pot fi relevate numai cu un aparat construit special. Obiectiv cu lentile suprapuse la sursă de raze ultraviolete.

— Ce a adus nou supravegherea lui Pricop ? Doar urma să plece într-o competiţie automobilistică internaţională. Startul se ia la Bucureşti, se traversează Iugoslavia şi, cine rezistă, trece linia de sosire la Torino.

— Un eveniment cu adevărat spectaculos s-a petrecut la laborator. Eroul lui : Titus Habără, un cercetător apreciat, serios, competent, inimos, mă rog, numai bun să-i ceri fotografie pentru gazeta de perete. Venea zilnic la institut cu un sac de sport, în care căra echipament de tenis, rachete şi mingi. După orele de muncă juca tenis. Ei bine,

într-o zi, cînd a ieşit pe poarta institutului, detectorul a ţiuit şi, în săculeţul fermecat a fost găsită o creuzetă de platină. A făcut feţe-feţe, a jucat scena leşinului, apoi a fost condus în laborator şi ţinut acolo, cu corpul delict în faţă, pînă am venit eu. Simplu. Dar cînd s-a deschis fichetul şefului de laborator, am constatat, stimaţi colegi, că nu lipsea nici o creuzetă. Titus Habără o primise pe a lui, dimineaţa, cînd şeful i-o pusese pe masă. În ziua aceea n-a lucrat cu ea, deloc, deoarece a fost solicitat tot timpul la nişte analize necesare prevenirii unor boli profesionale. La ora 16 a predat-o şefului, care a încuiat-o în fichet. Cît despre cealaltă, se jura că habar n-are cine i-a ascuns-o în sac.

Aldea a făcut o pauză. În birou s-a aşternut o linişte de-ţi auzeai gîndurile.

— S-a făcut tîrziu. Mai stăm sau „continuarea în numărul viitor" ? a întrebat Aldea.

— Mai stăm, mai stăm, au sărit aproape toţi.

— Atunci, staţi blînzi. S-a mai întîmplat un bucluc. Specialiştii noştri au stabilit că piesa găsită în sac era din platină. Cea din fichet din... inox. Concluzia : Habără a înlocuit-o cu scopul de a o sustrage pe cea veritabilă. Alt amănunt : în ziua cînd a fost prins, Habără era aşteptat cu maşina de Pricop, care s-a oferit să-l însoţească la terenul de tenis, pentru o partidă de simplu.

Am fixat, pentru o clipă, privirea căpitanului Tutunaru, care mi-a făcut semn că vrea să întrebe ceva. L-am încurajat :

— Spune, Tutunarule.

— Vreau să întreb dacă Raquel Welch, pe care am văzut-o săptămîna trecută în biroul tovarăşului maior Aldea, era implicată în povestea cu zeiţa Fortuna, sau era chiar zeiţa ?

Ştefan Adlea i-a răspuns cu un zîmbet strepezit :

— Nu, dragul moşului. Dacă asta e singura matale grijă, află că tînăra făptură e Mirela Brătescu, prietena victimei. Fata asta mi-a descifrat înţelesul vorbelor imprimate pe banda de casetofon. Fragmentul „În seara asta ciudată, timpul din clepsidra mea s-a consumat" este începutul unui monolog cu care Mariana Pascu s-a prezentat, mai demult, la examenul de admitere al institutului de teatru. N-a reuşit. De atunci a imprimat mereu acelaşi mo-

nolog, de fiecare dată cu altă interpretare, pentru a înțelege cum trebuie spus fără cusur. O ambiție și un regret tîrziu. Un refren obsesiv, pe care l-a ascultat, poate, și în seara sinuciderii. Imprimarea era veche. Laboratorul nostru a examinat capul magnetic al casetofonului. Avea uzură mare. O imprimare recentă nu ar mai fi fost atît de clară. Au mai descoperit și că, după prima frază a monologului, banda a fost ștearsă. Avea mai puține particule de praf pe porțiunea respectivă.

Să vă spun, însă, cum a ieșit basma curată prietenul meu, Titus Habără. Nu glumesc. De la această anchetă, mi-a devenit prieten. Am examinat mîinile celor de la laboratorul institutului. Firește, nu ca la grădiniță : „toată lumea, mîinile pe masă". Băieții noștri au montat, cînd a trebuit și cum a trebuit, aparatul de relevare a prafului M.K.-43 în lampa de deasupra chiuvetei unde se spălau pe mîini cercetătorii. Cei patru care lucrau la calcinări cu creuzetele de platină aveau pe degete urmele prafului nostru. Trei aveau urme foarte proaspete, unul, Titus Habără, ceva mai vechi. De ce ? Într-adevăr el nu lucrase în ziua aceea cu creuzeta. Șeful laboratorului i-a adus-o și i-a pus-o pe masă. Perfect ! Dar la plecare i-a dat-o șefului să o încuie în fichet. A pus mîna pe ea.

— A pus mîna pe cea falsă, nu s-a putut abține Firică.

— Așa e, puiule, a acceptat Aldea. Dar de ce nu i-au rămas pe degete urme proaspete de praf, cînd a ascuns-o în sac pe cea bună ? Știi de ce ? Pentru că altcineva i-a pus-o în sac. Și cine a făcut asta, a mai avut un noroc — Titus n-a lucrat cu creuzeta falsă în ziua aceea. La prima analiză, inoxul s-ar fi deteriorat. Numai platina rezistă. Așadar, cineva mai trebuia să aibă pe degete prăfulețul nostru miraculos. Și am descoperit cine : domnul Dinu Pricop. De aici încolo lucrurile au devenit mai simple. Am stabilit că Pricop a sustras creuzeta și a scuns-o în sacul colegului. La interogatoriu mi-a mărturisit cum ar fi recuperat-o de la Titus. Avea un plan exact, dejucat însă de detectoarele noastre. Planul arăta așa : drumul spre terenul de tenis trece pe Bulevardul Magheru. Între *Ambasador* și *Ciclop* există un debit de țigări. Aici ar fi oprit și l-ar fi rugat pe Habără să coboare și să-i cumpere un pachet de *Cișmigiu*. Nu cobora el, fiind semn de staționare interzisă. O oprire, fără părăsirea volanului, mai

merge. Un pretext simplu, dar care i-ar fi dat timpul necesar să scormonească în sac.

— Păcat că Mariana Pascu a plătit cu viața furtul primei creuzete, fu de părere locotenentul Cristian.

— A plătit cu viața, biata fată, dar nu ea a furat-o, spuse cu tristețe Aldea. Tot Pricop a fost hoțul. El a fost și ucigașul. Dosarul pe care îl am în față va fi înaintat justiției cu învinuirea de omucidere cu premeditare.

Cum s-au petrecut, deci, faptele ? Pricop avea acces în laborator, pentru întreținerea, verificarea și repararea aparatelor de analiză ale cercetătorilor. A furat prima creuzetă, fără să aibă scrupule că putea fi făcută răspunzătoare și iubita lui. Deprimată, nebănuind nimic, Mariana Pascu s-a dus seara la el acasă. Avea nevoie de încurajările unui om. De iubitul ei. Nu vă spun nici o noutate, afirmînd că și nevinovații pot avea temeri. Nu mai fusese la el acasă. Pe Pricop vizita l-a surprins. Se întîlneau, de obicei, la ea. Era mai comod, căci stătea singură. O întîmplare neprevăzută a intervenit și de data aceasta. De fapt, în mai toate afacerile judiciare întîlnim cîte o întîmplare neprevăzută. La plecare, îmbrăcîndu-și trenciul, Mariana a răsturnat, din greșeală, o statuetă de porțelan, pe care el o botezase „Zeița Fortuna". A căzut, s-a spart și, dintre cioburi, a răsărit creuzeta de platină. A urmat un tărăboi teribil. Fata era uluită. Cum, tocmai iubitul ei o furase ? Reproșuri, plînsete, amenințări, pînă cînd Pricop a cerut ca răgaz noaptea aceea, să se gîndească în ce fel s-o pună la loc. A promis că dacă nu-l denunță, dimineață creuzeta va fi găsită undeva, în laborator. Așa, totul se va liniști. Se putea crede că a fost o alarmă falsă.

Mariana a trîntit ușa și a plecat. Pricop a alergat după ea, a condus-o cu mașina, jurîndu-i că la prima oră va veni s-o ia de acasă, „cu obiectul în dinți". Vor găsi ei o soluție s-o pună la loc. Cînd s-a întors acasă la el, a înțeles că a greșit. Lăsată singură, fata putea să aibă reacții imprevizibile. Dacă vorbea cu cineva ?

Noaptea, după ce i-au adormit părinții, i-a telefonat. Telefonul era în camera lui. I-a explicat că nu se putea odihni, că avea remușcări, rugîndu-o să-l primească să doarmă împreună. Avea să aducă și „obiectul". Fata a rostit un singur cuvînt : „Vino" ! Și a costat-o viața. Cri-

minalul a luat cu el cianura sustrasă din laborator şi sticla de *Martini*. Era în noaptea de miercuri spre joi. Mama lui a avut dreptate. A mai luat ceva. Imaginase o combinaţie care mi-a dat insomnii. Bineînţeles n-a uitat creuzeta, ca să-i demonstreze iubitei bunacredinţă. Oricum era hotărît s-o ucidă. Au băut cîte un pahar. Într-un moment prielnic, a strecurat praful ucigător. Cunoaşteţi efectul : moarte fulgerătoare. A urmat înscenarea. Ascultase adesea monologul imprimat pe casetofon. A lăsat începutul şi a şters restul. Moartea fetei, posibilele consecinţe l-au îngrozit mai mult decît şi-a închipuit. De aceea a pus creuzeta la vedere. Floarea era un detaliu romantic, menit să completeze melodrama. Prezenţa creuzetei pe tavă făcea sinuciderea mai veridică. Avea timp să fure altă creuzetă, după un plan mai bine chibzuit. A apăsat degetele fetei pe clapele casetofonului, pe creuzetă, pe pahar, pe sticla de vermut. Ca să găsim noi amprente.

— A uitat să facă la fel şi cu cheia, a adăugat precipitat Firică.

— N-a uitat, puiule, l-a temperat Aldea. Ajungem şi la cheie. Întîi mi-a fost foarte greu să dovedesc că Dinu Pricop a venit noaptea în casa Marianei. Avea alibi. În faza aceea a cercetărilor nu mărurisise decît povestea cu sacul lui Habără. În rest, mut, neclintit. Mi-am propus să mai reflectez de unde atîta mizerie şi perfidie în sufletul nefericitului ăstuia. Ca să-i spulber alibiul a trebuit să caut un martor care să-l fi văzut intrînd noaptea în blocul Marianei Pascu. Am găsit altceva. Un măturător care a pus pe fugă cu tîrnul o puşlama ce ţinea, cu tot dinadinsul, să smulgă oglinda exterioară de la o Dacie 1100. O Dacie parcată în spatele blocului din strada Arcaşului, noaptea, în jurul orei două, două şi jumătate. Cînd s-a întors măturătorul de la capătul străzii, maşina nu mai era. Plecase. Am verificat imediat oglinda maşinii lui Pricop. Fusese serios traumatizată. Un şurub smuls, suportul îndoit. Omul cu mătura a recunoscut şi el maşina. Dar pe asasin tot nu-l văzuse nimeni, ial el n-a mărturisit decît în momentul în care i-am demonstrat cum a procedat cu cheia. Se apăra îndîrjit. „Cum puteam ieşi din casă, tovarăşe maior, dacă uşa era încuiată şi cheia pe tavă ?" I-am spus cum. Badiu, de la criminalistică, a găsit pe tava neagră, lucioasă, cîteva

pete de vermut, amprentele victimei, cîteva firicele de praf otrăvitor, dar şi o înţepătură ca de ac. În jurul ei, lacul plesnise ca un geam securit. Înţepătura era doar în mijlocul cercului cheii. Nici eu, nici el n-am bănuit atunci că din cauza acestei înţepături vom rămîne fără replică cîteva momente.

Examinînd broasca uşii de intrare, toată uşa şi un orificiu dreptunghiular, decupat în lemnul uşii, prin care factorul poştal îi arunca locatarei scrisorile în vestibul, am găsit cîteva scame, mai mult o părere de puf textil, maroniu. Cînd mi-am amintit de el, mi-am amintit şi de papiota cu aţă maro, şi de acul cu urechea mai largă pe care le căuta mama lui Pricop. Îmi bîzîia ceva în cap, dar nu am găsit explicaţia decît după două nopţi de nesomn cînd, nevastă-mea, văzînd cum mă foiesc în pat, m-a ameninţat că se mărită cu un cosmonaut. Ăştia cînd stau acasă, au program obligatoriu de somn. Aşa citise ea în *Magazinul*. Iată, deci, ce s-a întîmplat cu cheia ! După ce Pricop şi-a ucis iubita şi a înscenat sinuciderea, a luat acul, a băgat aţă în el şi l-a înfipt în tava de lîngă pat. A desfăşurat aţa, a scos-o prin orificiul de scrisori şi a tras uşa după el. A încuiat şi a expediat cheia pe aţă, ca pe un cablu de funicular, pînă pe tava unde am găsit-o noi. Apoi a smuls aţa, cu ac cu tot şi... pe aici ţi-e drumul. Dacă reuşea să fure şi a doua creuzetă şi apoi să plece în cursa automobilistică internaţională, ne trimitea o ilustrată din Italia. Vă mulţumesc pentru atenţie !

Aldea şi-a luat dosarul sub braţ, pregătindu-se să ne părăsească. Asemenea unui profesor la sunetul de recreaţie.

În aceeaşi seară, stînd la masă, într-un restaurant, cu paharele de bere în faţă, am constatat că timpul nu-l cruţase nici pe prietenul meu Ştefan. Observînd că-l cercetez m-a întrebat rîzînd :

— Ce te uiţi, vrei să vezi dacă nu mi-a ieşit vreun fir de păr negru ?

Ne-am despărţit după vreo oră. Ajuns acasă, am adormit tîrziu. M-am gîndit la multe. Am acest obicei — să proiectez pe tavanul camerei, ca pe un ecran, întîmplări din viaţa mea. Răscolind printre amintiri, m-am regăsit tînăr, foarte tînăr, aproape un copil, în ziua cînd am aflat că unul din rosturile mele pe lume va fi acela de luptător împotriva răului, a răufăcătorilor.

Abia îmi luasem carnetul de lucrător zețar și lucram la tipografia fostului ziar *Universul*. Am muncit acolo pînă în dimneața cînd, împreună cu alți tineri din tipografie, am fost chemat la sectorul I Galben U.T.C. Ne-a primit un bărbat tînăr, dar cu fața ridată și vizibil în urmă cu somnul. Îi asemuiam liniile dese întipărite pe obraz cu o hartă migălos desenată. Dacă aș fi știut să citesc pe fețele oamenilor, aș fi deslușit în viața acestui bărbat mari întîmplări. Ne-a spus că avea sarcină de partid să selecționeze din rîndul uteciștilor tineri, curajoși, cinstiți, hotărîți la orice sacrificiu, care să fie propuși pentru o școală de poliție judiciară. Pentru un timp. La înființarea miliției populare, cei merituoși aveau să continue învățătura în școlile de ofițeri. Trebuiau înlocuite cadrele corupte, de-a dreptul dușmănoase, din aparatul polițienesc burghez. Cunoștea o mulțime de lucruri despre fiecare dintre noi. Vorbea prietenos. Cînd ne-a servit cu țigări, n-a luat nimeni. Ne-am jenat să fumăm în fața lui. S-a uitat la noi îndelung, a tras din reverul hainei un fir de păr de cal și a început să-l rontăie. Apoi ne-a zis să ne ducem acasă să ne gîndim în liniște. După trei zile să-i dăm rezultatul. Să întrebăm de el, de tovarășul Toma Negoiță.

În drum spre casă ideea ne-a cîștigat repede. Cu mintea doldora de istorii polițiste, ne-am și imaginat tot felul de afaceri senzaționale, pe care le-am fi descoperit simplu, ca „bună dimineața". Îmi aduc aminte de Aramă, un zincograf, care se pipăia în dreptul centurii, ca și cum ar fi avut un pistol sub haină. Puști...

În ziua cînd a trebuit să mă prezint la serviciu, muream de emoție, dar și de curiozitate. Cunoșteam clădirea prefecturii bucureștene numai pe dinafară. Mare, solemnă, cenușie. Făcînd legătura cu uniformele comisarilor, care erau la fel de cenușii, îmi închipuiam totul în această culoare. Zugrăveala încăperilor, vopseaua mobilierului, chiar și lumina care pătrundea înăuntru. Culoare lungi, pardosite cu mozaic cenușiu, tăcute, cu ceasuri pe pereți, măsurînd un timp ce acolo avea altă valoare. Toți comisarii mi-i imaginam înalți, zvelți, vorbind monosilabic, pieptănați cu cărare. Fumătorii trebuiau să aibă țigarete lungi ca ale lui Edgar Wallace. Emoțiile primei zile au atins culmea cînd liftierul m-a lăsat singur în fața biroului la

care trebuia să mă prezint. N-am intrat imediat. Mă derutase sala. S-a răsturnat tot ce bănuiam. De unde tăcere, culoare cu pardoseală lustruită ? ! Gălăgie ca-n gară, fum de te ustură nările, pe jos numai chiștoace strivite.

Erau prezente două categorii de oameni. Unii care treceau grăbiți, răspundeau la saluturi, ori răcneau nejustificat ; alții care salutau și fumau rezemați de pereți. Trebuia, deci, să-i socotești comisari pe cei care treceau grăbiți ? Eu i-aș fi pus să poarte cîte un dosar sub braț. S-ar fi deosebit mai ușor.

Uitasem de ce am venit. Mă rezemasem și eu de un perete. Am aprins o țigară. După două fumuri, a ieșit pe ușa biroului, unde aveam treabă, un tînăr palid și slab de parcă fusese presat între coperțile unei cărți enorme. Dacă s-ar fi urcat pe un cîntar public, precis i s-ar fi restituit jumătate din taxă. Trecînd pe lîngă mine, am văzut că purta o cravată cu palmieri roșii și albaștri. A intrat în vorbă cu un tip mărunțel, foarte elegant, care pînă atunci citise ziarul. În afara hainelor, nu era mare lucru de capul lui. De unde să știu că-l am în față pe Lambe, marele spărgător din Capitală care tăia case de bani cu aparatul de sudură. Eram aproape, auzeam ce vorbesc. Îmi amintesc și acum de discuția lor :

— Te-ai mai gîndit, nene Lambe ?

Lambe făcuse ziarul sul și se bătea cu el în podul palmei. I-a răspuns în silă :

— Tudorică, tu ești foarte greu de cap. Nu înțelegi că nu-i nevoie ? Am vorbit cu Georgescu și la întîi te face...

— Nu mă face, nene, ce te iei după ăla... Tot figura cu arestarea „la truc" mă salvează. De mata depinde.

O discuție anapoda. M-a lămurit chiar Tudorică, după vreo două săptămîni. Dacă reușeai să convingi un hoț — din ăsta mare — să se lase măcar o dată arestat de tine, se făcea o vîlvă nemaipomenită în gazete. Te mai aranjai și cu un reporter și erai un om făcut. Dacă erai agent, te făcea comisar ajutor, și așa mai departe. Am cunoscut, cu timpul, cîțiva comisari despre care citisem o groază de articole frumoase în *Cotidianul* și *Momentul*, lansați cu generozitatea interesată a marilor hoți. După arestare, hoțul aranja cum să scape, și tu îi rămîneai obligat pe viață.

Atunci habar n-aveam. Am terminat țigara, mi-am pregătit hîrtia prin care eram repartizat la noul meu ser-

viciu şi am intrat în birou. La prima masă lucra un bărbat în cămaşă, cu figură de paracliser. Nu era pieptănat cu cărare şi nu fuma cu ţigaret lung. I-am arătat hîrtia, mi-a oferit un scaun şi mi-a zis să-l aştept pe şef. N-am îndrăznit să mă aşez. Am rămas în picioare, lîngă fereastră.

Priveam strada. De sus părea mai mică şi mişcările oamenilor mai încete. Se vînturau trecători, încoace şi încolo, fiecare om cu rostul lui, firesc, ca întotdeauna. Cum să-i poţi alege din mulţimea străzii pe cei care poartă fraudulos titlul de om ? ! Toţi mi se păreau la fel. Aşteptarea se prelungea. Nervi, slavă domnului ! Nu mă băga nimeni în seamă şi îmi amorţise un picior. Mă furnica şi îmi venea să rîd prosteşte. N-am rîs, fiindcă a intrat în birou Ifrim, un comisar şef care se ocupa de spărgători. M-a văzut şi m-a întrebat obosit :

— Cîţi ani ai, cocoş ?

De emoţie n-am răspuns imediat. A trecut cu o privire miloasă peste costumul meu de celofibră care părea atît de ieftin cît era în realitate. Din senin, mi-a dat o palmă. Ifrim a continuat calm :

— La vîrsta asta furi, cocoş ?

A sărit ars cel care lucra de zor şi i-a atras atenţia :

— Nu, domnu' şef ! Dînsul e colegul nostru. A fost numit agent bugetar...

Ce figură a făcut Ifrim ! Ce de scuze şi-a cerut ! Mă confundase cu un hoţ de buzunare ! Nu m-a confundat cu nimeni, mi-a spus Tudorică mai tîrziu. A vrut să mă umilească, să se facă haz.

Prima săptămînă am purtat pistol. Pe urmă l-am lăsat acasă, în şifonier. Atîrna greu. Mama a protestat vehement. Ocolea şifonierul ca pe o sperietoare.

Nu exista prieten să nu mă întrebe ce crime anchetez. Nici o crimă. În fiecare zi duceam invitaţii ca un factor poştal. Două-trei ciocănituri în poartă, lătrau cîinii, ieşea o femeie şi eu zbieram :

— Aici stă domnu' Tănase ?

— Aici, eu sînt nevastă-sa !

— Dă-i hîrtia asta şi să vină mîine la prefectură. Scrie acolo, pe hîrtie, camera şi etajul.

— Da' de ce să vină ?

— O să afle dînsul...

Era dispoziția domnului chestor Georgescu să încep cu treburi ușoare. „Meseria se fură cu încetul", spunea el.

Chestorul Georgescu era un nume în prefectură. Avea faimă de om foarte cult. Polițist vechi și de familie înstărită — tatăl fusese cîrciumar la Pucioasa. În afară de el doar cîțiva chestori mai aveau uși capitonate cu mușama și carte de vizită pe ușă. Pe a lui scria :

COSTIN GEORGESCU
— Chestor al poliției judiciare —
Doctor în drept

Litere negre, groase, pe fond alb.

Cultiva o legătură discretă cu Mimi Galențiu, a doua solistă pe afiș la barul Arizona.

Am asistat la un spectacol al ei. Se plimba cu microfonul printre mese, aproape goală, și cînta peltic *„Am o rochiță din frunză de viță"*. Nu părea tot atît de cultă ca domnul chestor Georgescu. Deși lui de la cultură i s-a tras. A fost destituit tocmai datorită diplomei de doctor în drept — era falsă. O confecționase Gogu Rîzea, cel mai mare specialist în falsificarea bancnotelor de o mie.

În perioada la care mă refer, Georgescu era un șef mare și eu îi respectam întocmai ordinele. Duceam invitații. Plictiseală mare. În schimb fiind tot timpul pe drumuri, vedeam orașul.

Citeam afișele cinematografelor, cercetam pozele. Filmele cu cow-boy nu mă ispiteau. Dacă vezi un film cu cow-boy, poți compune singur încă șase-șapte. În pauză cîntau difuzoarele. La cinci din zece, numărate de mine, se auzea : „Să-mi dai surîsul, Maria".

Numele cinematografelor erau o încîntare : *Nisa, Tivoli, Rex, Trianon*. În sală mirosea a creolină. Spectatorii mîncau semințe la balcon. Sărutările de pe ecran înnebuneau galeria. Nu înțeleg nici acum de ce se striga : „Sonoruuu !" O sumedenie de aprecieri despre filmele văzute se puteau citi pe pereții closetelor, decimați de o veritabilă furie epistolară.

La spectacolele de seară se înghesuia lumea. Apăreau trupele de revistă. Glume, șlagăre și dansuri la modă. În fiecare seară, mii de spectatori se prăpădeau de rîs. Îmi amintesc o glumă de succes. Valetul era trimis să aducă

o ceaşcă de cafea, pentru tînărul pianist cu care păcătuia nevasta contelui. Valetul se împiedica pe drum, vărsa caimacul şi îl înlocuia scuipînd în ceaşcă. Rîdea lumea cu lacrimi. Unde, mama dracului, să rîzi în altă parte atît de ieftin ! Se cînta *Amapola, Hei-baburiba* şi se dansa *Conga*. O viaţă artistică clocotitoare !

Trupele de revistă şi agăţatul de tramvaie erau bucuriile copiilor din cartierul meu. Cărau tobele şi contrabasul de la *Vergu* şi *Florida*. Aşa vedeau gratis un film de nouă ori. Ştiau pe dinafară : filmele săptămînii, poezia „Cîinele soldatului", două colinde, „Sorcova" şi o rugăciune.

Artiştii din trupele de revistă făceau avere şi mureau tuberculoşi.

Răsturnai o căruţă cu bolovani pe un pod de fier ori trecea un tramvai, zgomotul era acelaşi. Urlau vînzătorii de ziare de te sculai dimineaţa năuc, cu impresia că ţi-a ţipat cineva în ureche : „Ediţie specială !"

Oraşul arăta întors pe dos. Războiul era încă prezent prin tot ce lăsase în urmă. Case cu tencuiala numai găuri, cu un singur perete în picioare sau cu uşi zăcînd în grămezile de moloz. Unde mai putea duce o asemenea uşă ? Ferestrele goale, acoperite cu jurnal sau cu tăiţei de hîrtie albastră, care nu voiseră să se dezlipească după ce n-a mai fost necesar camuflajul.

Mă scotea din sărite o firmă de pe şoseaua Bonaparte. O firmă în formă de *T* culcat spre stînga. Vertical scria : *La acvila de porcelan*, iar orizontal numele patronului : *Dobrică I. Dobrică*. Firma era sfîşiată în două. Vîntul clătina partea cu Dobrică, o izbea de zid, tabla scîrţîia. Lăsa impresia că Dobrică se dădea cu capul de perete.

La mine în cartier (stăteam în Obor) lumea se înjura stînd la coadă la gaz. La radio, se spunea clar :

„Bob, bob e-un săpun
Bob, bob, cel mai bun..."

Care Bob ? Nimic nu era mai bun ca gazul în lupta cu păduchii ! Tot cu gaz se alimenta şi lampa Globus, care cumula două funcţii : de sobă de încălzit şi de maşină de gătit.

În hală și în toată piața găseai numai mălai de mătură. O bombă suflase acoperișul halei. Administrația scrisese pe pereți : „Murdăria oprită, pedeapsa cu bătaia".

Precupeții veneau grămadă, ca în zilele bune, și jucau rișca.

Camionarii se adunau la bufetul lui Sterică, pe Avrig, țineau bicele cu capătul codiriștii în buzunar, jucau mărunt, pe loc, și cîntau răgușit :

„Nu-i pîine și nici mălai,
Nu-i zahăr să pui în ceai
Nu-i făină, nici verdeață,
Cîntă megafonu-n piață..."

Lăptarii și speculanții de turte cu mălai mîncau înăuntru, în salon. Vagabonzii și țăranii, afară, în jurul grătarului.

Trăiască pîinea, mama noastră ! Neagră, veche, scrîșnea în dinți ca praful de cărămidă, dar căutată. Marca : Otto Gagel. Li se bulbucau ochii de poftă. Mirosea grătarul pînă la Calea Moșilor și scotea un fum argintiu, cu miros de mititei din carne de cal. În jurul lui pîinea se mînca goală, firește, dar pe locul ăla avea un gust extraordinar.

Nelu Buric, iaurgiul, se ruga de Sterică :

— Dă, bre, fumul și înspre mine...

Sterică, om de suflet, flutura tabla deasupra grătarului și împingea fumul în direcția cerută. Din sfert în sfert de oră, cără micii în *salon,* pe un fund de lemn. Picăturile de sînge ce se scurgeau. erau linse, hămesit, de cîini. Și tutungiii mîncau mititei. Deschiseseră debite, pe numele invalizilor de război, și se descurcau.

În fundăturile din dosul pieții locuiau numai chiriași. Să ferească Dumnezeu ! Îți venea să mori în fiecare dimineață.

Într-o zi m-am plîns lui Aramă, colegul meu zincograful, că mă simt inutil ducînd invitații din poartă în poartă. Mi-a spus că nici el nu o duce mai bine. Cără arestați, de la arest la cercetări și retur, pentru domnul comisar șef Ifrim, mutat disciplinar de la o chestură din provincie pentru abuzuri, mită, șantaje. În semn de recunoștință erau să-l omoare localnicii cu pietre. Acum dădea din coate să-și reconsolideze poziția. În biroul acestuia, Aramă ve-

dea tot felul de minuni. De exemplu, intra un om :

— Să trăiți !

— Zi-i scurt !

— Știți, dumneavoastră, eu sînt ăla cu paltonul bej.

Comisarul nu știa care palton și, pentru edificare îi dădea prima palmă.

— De ce dați, domnule ?

Urmau a doua palmă și întîiul avertisment sever :

— Nu fi obraznic, că-ți fac dinții praf. Spui unde-i paltonul și mai spui că l-ai furat prin spargere, că eu de spargeri mă ocup.

— Eu... am reclamat că mi s-a spart casa și mi s-a furat paltonul...

Comisarul se minuna :

— Și ce sînt eu, ghicitoare, să știu dacă ți s-a furat sau l-ai vîndut ?

— Dacă îl vindeam, nu făceam reclamație.

Pauză și recapitulare.

— Vasăzică, mata ești reclamantul ?...

Reclamantul zîmbea vinovat, îi părea rău că l-a pus pe omul legii într-o situație jenantă.

Ușoară enervare din partea comisarului :

— De ce n-ai spus că mata ești reclamantul ?

Tăcere. Enervarea creștea :

— Păi ?... Ne batem joc ?... Dă-ți o palmă singur, că eu nu mai am voie să te bat. Dumneata ești parte civilă...

Altădată, intrînd în biroul lui Ifrim, Aramă a văzut un hoț, solid cît un hamal, întors cu spatele. Ifrim îl făcuse numai dungi. Aramă, impresionat de priveliște, s-a sprijinit de un perete. Hoțul a întors capul, curios să știe cine a intrat. Cînd a văzut reacția lui Aramă, l-a rugat pe Ifrim :

— Stați, dom' șef, să plece dumnealui, că moare acilea și mă tîrîți prin tribunale ca martor.

Ifrim avea o rezistență uimitoare. Dacă îi stîrneai ambiția, era în stare să dea prima palmă în Piața Sfîntul Gheorghe, la kilometrul zero, și ultima la intrarea în Cîmpina. Datorită zelului său, ajunseseră să primească reclamații din ce în ce mai puține. Probabil scăzuse numărul spargerilor.

Ce înseamnă naivitatea ! Îmi imaginam comisarii ca pe niște profesori binevoitori, care fac din fiecare dosar un

caz omenesc și se țin scai de capul tău să te întorci între oamenii cinstiți. Mai mult, asemuiam coperțile dosarelor juridice cu ferestrele, dincolo de care trăiesc oameni.

Ferestrele știu să povestească întîmplări. Se sting și se aprind lumini. Ferestrele au bucurii sau triste**ț**i ?...

Cînd oamenii se nasc și mor, mai întotdeauna este prezentă și o fereastră.

Cît de clar îmi revin în memorie toate acestea. Probabil pentru că am ajuns la vîrsta amintirilor. N-are dreptate Manole, prietenul meu ziaristul, cînd insistă atît să-mi scriu memoriile ? Poate, într-o zi, am s-o fac.

„Ei, dar prea multe gînduri pentru o singură seară", mi-am zis și m-am culcat.

CAPITOLUL II

Sesizare despre „crima dulce"

M-am trezit de dimineaţă mai devreme decît aş fi vrut. A sunat cineva la uşă. Am deschis. Era o femeie monumentală, ca o statuie nedezvelită. A arătat spre un coş de papură, pe care îl ţinea în mînă, şi m-a întrebat dacă nu vreau brînză cu smîntînă. Am refuzat-o, am închis uşa şi mi-am început programul de tuse tabagică. Ca în fiecare dimineaţă, în timp ce mă bărbieream, i-am promis chipului ce mă fixa din oglindă că de azi înainte nu mai pun ţigara în gură. M-am gîndit cu invidie la Ştefan Aldea care, într-o dimineaţă, a promis acelaşi lucru şi aşa a rămas. Duhnea tot timpul a mahorcă şi nu mai putea să-şi sărute copilul. Să nu uit să-i spun că expunerea lui de ieri a fost în genul unei cărticele poliţiste scrisă de un revizor contabil...

Cum să mă îmbrac ? E o toamnă confuză. Ba te încălzeşte un soare bun, cu lumina blîndă, ba plouă şi e frig. Dacă pleci de acasă în costum, te prinde ploaia şi tremuri. Pleci cu pardesiu şi fular, nu se clinteşte nici un nor, te frige soarele şi faci baie de aburi.

În jurul copacilor, pe pămînt, putrezesc frunzele veştede iar sus, pe crengi, alte frunze mustesc încă de clorofilă.

Am plecat la serviciu pe jos. Deşi ajuns la cumpăna toamnei, soarele mai avea putere. În stradă am avut senzaţia că se petrecea un eveniment. Trotuarele erau invadate de copii şi flori, zeci de copii, împovăraţi de buchete uriaşe. Predominau crizantemele cu bulgării lor de petale, mici explozii albe, galbene, violete sau de un roşu stins. Paşi mărunţi, grăbiţi, zarvă, ghiozdane cu miros puternic de vinilin şi haine noi. Copiii erau vioi, vorbăreţi, rîsetele nu conteneau. Doar pe chipurile cîtorva se citea spaima de necunoscut. Părinţii alternau între emoţie şi nostalgie.

Prima zi de şcoală ! Ziua în care, aşa cum a spus un scriitor, străzile miros a creioane ascuţite. Veţi spune că spectacolul este acelaşi în fiecare toamnă. Pe mine mă tulbură de fiecare dată. Într-o altă toamnă am auzit un copil explicîndu-i mamei că frunzele cad din cer pentru că, durîndu-le mînuţele, îşi dau drumul de pe crengi.

Altceva vreau, însă, să povestesc. O întîmplare nostimă. În faţa mea mergea un grup vorbind în gura mare şi de-a valma. Fără voie am auzit tot ce spuneau. Erau două femei. Una în vîrstă, corpolentă. Cealaltă tînără, avea trăsături asemănătoare cu ale bătrînei. Probabil mamă şi fiică. Le însoţea un bărbat gras, cu mers săltăreţ. Femeia tînără era mai vorbăreaţă.

— Vasile, n-ai uitat sendvişurile ?

— Două cu şuncă, două cu unt. Sînt în ghiozdan. Şi un măr, două i-ar fi prins bine copilului...

— Are, confirmă bătrîna. De n-ar uita poezia cu El Zorab. Eu l-am învăţat. Poate îl întreabă. Mititelul, o să se simtă singur fără noi.

Bărbatul, după toate aparenţele tatăl copilului, îşi tamponă cu batista fruntea asudată şi numai după aceea o contrazise :

— Cum adică, singur ? Nu sînt atîţia copii ?...

— Ce uşor îţi mai vine ţie ! Parcă n-ai şti cît e Răducu de sensibil...

Au tăcut toţi, preţ de cîteva secunde. Mi-am închipuit că se gîndeşte fiecare, în felul lui, la sensibilitatea lui Răducu.

Bătrîna şi-a revenit prima, întrebînd cu o notă dramatică în glas :

— Constanţo, Vasile, oare n-am uitat nimic ?

Vasile îi dădu cele mai temeinice asigurări :

— Nimic ! Absolut nimic ! Robotesc de la patru dimineaţa...

Deodată, bătrîna s-a oprit în loc şi a început să ţipe ca lovită de un troleibuz în oră de vîrf :

— Vasile, criminalule !...

Ceilalţi doi încremeniră lîngă un burlan. Bătrîna reveni sfîrşită :

— Vasile !... Copilul !... Am uitat acasă copilul !...

Am rîs pînă în poarta miliției. La intrare, ofițerul de serviciu m-a anunțat că trebuie să mă prezint la tovarășul colonel Toma Negoiță.

Șeful meu părea sau era obosit. M-a privit cu ochii mijiți, făcînd, parcă, un efort să mă recunoască.

Răspunsul la prezentarea mea reglementară a fost un :

— Bună dimineața, mînzule.

— Nu mi se mai potrivește de mult, tovarășe colonel, am precizat eu. Mînz cărunt.

— Ce vorbești ? Ăsta e părul tău ? Am crezut că porți perucă.

— Nu. Alb cum e, e părul meu.

— Al meu s-a dus. Stai jos, mînzule. Nevastă-mea, cînd vrea să mă alinte, îmi zice Kojak.

— Sînteți obosit sau mi se pare ?

— Nu ! Mă necăjesc niște dureri de cap. Din ce în ce mai des, văd perdele albe.

— Cum, perdele albe ?

— Adică, așa, văd ca prin ceață. Mi se strică „sharful". Mi se pare că ăsta e cuvîntul folosit în cinematografie pentru imaginile neclare.

— M-am întîlnit cu doctorul Grigoriu. Era îngrijorat pentru dumneavoastră.

— Doctorul ăla de vînătăi...

Grigoriu era medicul legist cu care colaboram de multă vreme. Colonelul îi spunea „doctorul de vînătăi", pentru că în atribuțiile lui intră și eliberarea certificatelor medico-legale pentru loviri, contuzii etc. Glumea colonelul meu. De fapt avea pentru doctorul Grigoriu o veche și statornică stimă.

— De cîte ori ai fost tu la un doctor și ai aflat că ești perfect sănătos ? m-a întrebat mucalit colonelul.

— Bine, dar...

— Nici un bine, nici un dar. Dacă ții neapărat să dădăcești pe cineva, îl ai pe Firică, locotenentul abia venit de la școala de ofițeri. Apropo de școala de ofițeri. Te-au solicitat cei de-acolo să ții o prelegere despre eroii noștri, ai miliției. Pe unii doar i-ai cunoscut, cu alții ai lucrat. Cunoști împrejurările în care și-au jertfit viața. Nu-ți indic cum să-ți susții expunerea, dar vreau să mi se confirme că au făcut cea mai bună alegere invitîndu-te pe tine.

— Am înțeles, tovarășe colonel.

— Sînt convins. Punctul doi. Mi s-a raportat că Sandu Precup... știi care ?

— Cel cu spargerea de la unitatea C.E.C.

— El ! E liber... Mi s-a raportat că dă tîrcoale pe la agenția internațională Tarom. A studiat clădirea pe dinafară, și-a făcut de lucru înăuntru. Să nu spui că a intrat să-și ia bilet pentru Las Vegas...

— Nu se duce el așa departe...

— Tocmai. Îl chemi, vezi dacă lucrează undeva, dacă nu, să fie ajutat să se încadreze. Îi atragi atenția să se astîmpere, că stăm cu ochii pe el. Cheamă-l cu nevastă-sa. Cînd a fost afacerea cu CEC-ul mi-a plîns pe la ușă. Să aibă grijă de el, să nu mai facă vreo prostie. Știi ce ?... Nu-i chema aici. Du-te tu la ei. E mai bine. Acasă fiecare discută mai deschis.

— Așa o să fac !

— Să nu-mi spui că e un fleac și că trebuia să trimit pe cineva cu grad și funcție mai mică.

— Niciodată. Un om nu e un fleac.

— Nu, nu e !... Punctul trei. Îți mai amintești de Emil Vameșu ? A fost amestecat în „crima dulce".

— „Crima dulce" a fost cazul meu. Îmi pare rău că ați uitat.

— N-am uitat. Te-am felicitat atunci și am pus-o și pe nevastă-mea să-ți facă tort cu alune.

— Recunosc verbal și în scris... Mai trăiește Vameșu ?

— E bătrîn, trăiește, dar sînt curios cum și din ce ? Învîrtea, parcă, niște treburi cu ghicit, cu spiritism...

— Da !... Ce-a mai făcut ?

— Cînd afli, te prezinți aici și mă informezi... Știi ce memorie are maiorul Aldea, nu ?

— Computer !

— Bun... Aseară a fost să-și ia nevasta de la serviciu.

— Lucra la un oficiu poștal, pe strada Mărgineni.

— Tot acolo lucrează. A așteptat-o să-și termine treburile. Între timp a intrat în oficiu un individ. Aldea susține că semăna cu Vameșu.

— Dacă Aldea spune că semăna, era Vameșu. Nu-l confundă nici dacă are un frate geamăn.

— O să te miri, poate, de ce îți înșir toată istoria. Vameșu a descuiat o căsuță de „post restant", a luat de-acolo

un vraf mare de scrisori și a plecat. Multe. După Aldea peste patruzeci de scrisori.

— Poate face un schimb de locuință sau vreo vînzare cumpărare prin mica publicitate.

— Ai răbdare, mînzule. Cutiile poștale pentru mica publicitate se închiriază numai pe zece zile. Vameșu a închiriat-o de aproape o lună și primește o corespondență mai mare ca a ICRAL-ului.

— Doar nu vă temeți că ghicește „prin corespondență".

— Eu nu mă tem de nimic. Dacă e ceva necurat în istoria cu scrisorile, să se teamă el.

— Am să mă ocup...

— Nu, tu ! Ai un „mînz" acolo. Pe locotenentul Firică.

— Să se ocupe Firică de un vulpoi ca Vameșu ?

— Atunci roagă-l pe Vameșu să aștepte să ne reciclăm cadrele...

— Observ că azi n-au fost cazuri grave pe agenda dumneavoastră.

— Grav e că mai sînt. Abia aștept să rămînă file albe și să copiez pe ele rețete de ceaiuri medicinale, pentru uzul bătrînilor.

— Cît timp îmi acordați să rezolv toate sarcinile primite azi ?

— Ca de obicei, zece minute...

Cunoșteam răspunsul. Am întrebat numai ca să-i fac plăcere colonelului meu... De ani de zile îmi acorda, generos, cele zece minute, indiferent cît ar fi fost de complicat cazul. Glumea, firește. La început, cînd mi-a dat primul termen de zece minute, mi-a explicat :

— Stăm nedrept de puțin pe planetă, mînzule. Să facem mult. Dacă ar fi după mine, aș vrea viitorul pe loc. Nu se poate. Atunci, măcar să-i grăbim apropierea.

Am înțeles că întrevederea cu colonelul Negoiță se terminase și m-am ridicat să plec.

— Stai ! m-a oprit cu degetul. Pentru că am vorbit de „crima dulce", ar merita să povestești cazul la „universitatea" aia a voastră. Îți dau ordin să te lauzi. Mi-a plăcut cum ai lucrat.

— Lăsați pe mine, tovarășe colonel.

La plecare și-a mijit din nou ochii și a apăsat cu două degete la rădăcina nasului. A încheiat discuția cu un zîmbet și cu expresia lui favorită :

— La muncă, fraţi aviatori !...

N-am priceput de unde venea acest „fraţi aviatori". Nu fusese neam de neamul lui aviator. Pur şi simplu aşa-i plăcea să zică.

Cît de drag mi-era omul ăsta cu faţa ridată. Cîte lucruri mă legau de el. Oameni ca el trec prin lume înfrumuseţînd-o. El m-a ales pentru munca pe care o fac de atîţia ani, atunci, cînd eram doar proaspătul zeţar Tudor Cosma.

Mi-a devenit apoi şef, dascăl, frate, prieten şi părinte. Sînt foarte mulţumit că face parte din viaţa mea. Dacă l-aş asculta pe Manole, ziaristul, care ţine morţiş să devin autorul „memoriilor unui poliţist", multe capitole ar fi dedicate, firesc, colonelului meu...

Ce veşti de taină or fi ascunzînd scrisorile lui Vameşu ?... Au trecut ani de cînd l-am anchetat... Poate ar trebui să revăd dosarul... Nu-i nevoie. Succesele profesionale ţi le aminteşti ca şi cum s-ar fi petrecut săptămîna trecută.

Ciudata poveste a început în anii de după înfiinţarea miliţiei populare. Absolvisem o nouă şcoală şi purtam o uniformă albastră, frumoasă şi nouă, de locotenent de miliţie.

Toma Negoiţă, pe atunci căpitan, s-a războit cu toţi şefii pentru a mi se încredinţa acest caz.

Nu se ştia că va fi atît de complicat. Negoiţă era de părere că a venit timpul să-mi dau examenul „de maturitate". Un examen la care eşti obligat să reuşeşti.

— La examenul ăsta, mi-a atras atenţia Negoiţă, nu există o altă sesiune în care să-ţi dai corijenţele. Să-ţi fie clar, mînzule...

Într-o zi friguroasă de toamnă, cu ploaie măruntă, o zi din aceea în care îţi vine să spui „plouă peste viaţa mea", a intrat în biroul meu o femeie în doliu, dorind să-mi vorbească. De sub o năframă neagră, părul de un alb sclipitor părea o pată de lumină. Mi s-a adresat cu o perfectă stăpînire de sine. Nu s-a pierdut în amănunte.

— Tovarăşe locotenent, eu sînt mama doctorului Gabriel Olteanu. Am venit la dumneavoastră pentru că sînt convinsă că fiul meu a fost ucis. Tovarăşul căpitan Negoiţă m-a asigurat că, dacă se va adeveri acuzaţia mea, veţi răsturna pămîntul ca să se facă dreptate.

Mă privea insistent, căutînd să afle pe chipul meu o confirmare. I se părea, probabil, că toată lumea știe cîte ceva despre moartea fiului ei și că i se ascund adevăratele împrejurări. Firește că nu știam nimic. Era prima oară cînd auzeam numele doctorului Olteanu. Am reacționat în consecință :

— Iertați-mă, dar sînt obligat să vă atrag atenția că faceți o declarație extrem de gravă... Ca să nu mai vorbim de dovezile pe care ea le comportă...

I se citea în priviri că socotea neștiința mea o ipocrizie.

— Ce dovezi ?... De ce nu i-au făcut autopsia ? Ce îi tot dădeau zor cei de la spital că Gabriel era bolnav ?... Eu știu cel mai bine !

— Ați cerut dumneavoastră să i se facă necropsia ?...

— Bineînțeles !... Și încă foarte stăruitor...

— Cui v-ați adresat ?

— Doctorului Leonte, prieten bun cu Gabriel. M-a privit ca pe o nebună. Susținea întruna că diagnosticul e clar, că fiului meu nu-i plăcea să fie îngrijit de medici, că nu suporta nici măcar o injecție... Și atunci, spunea el, autopsia ar fi fost un act de impietate.

— Unde lucrează doctorul Leonte ?

— La clinica „Profesor doctor Bogdan Argeșeanu" !

— Bine, dar cine ar fi avut interesul să-l omoare pe fiul dumneavoastră.

— Nu știu ! De aceea am venit la miliție. Dacă s-ar mai putea face acum autopsia...

După plecarea ei, nedumerirea mea a sporit. De obicei rudele apropiate ale decedatului se opun vehement necropsiei. Și acum, o mamă îmi cerea nici mai mult, nici mai puțin decît exhumarea cadavrului fiului ei. Cum de i-a încolțit în minte o bănuială atît de gravă ? O copleșise, desigur, disperarea, revolta pentru moartea unicului fiu. O moarte care, judecată cu inimă de mamă, i se părea tragică și nedreaptă. În fața morții celor dragi oamenii reacționează divers, dar subiectiv.

În ziua cînd mi-a murit o ființă iubită, mi s-au părut razele soarelui o lumină indecentă prin care cădeau păsări ucise. Aș fi pălmuit toate zîmbetele, verticalitatea arborilor mi se părea o necuviință. Mi-aș fi încărcat pistolul cu toate neliniștile și durerile mele, ca să împușc zilele care aduc în lume răul.

Știu pe cineva care, după ce i-a murit copilul, a încercat să ucidă un om nevinovat. S-a întîmplat într-un decembrie, la fostele „Galerii Lafayette" de pe Calea Victoriei. Un funcționar pașnic al magazinului le spunea povești copiilor veniți cu părinții după cumpărături. Avea tradiționala costumație a lui Moș Gerilă. Nimerindu-se în magazin, tatăl îndoliat, într-un moment de întunecare a minții, s-a repezit să-l sugrume.

În cazul mamei lui Gabriel Olteanu, oare ce gînd a declanșat bănuiala omorului ? Ce amănunt ciudat ?

În mai toate cazurile asemănătoare sînt posibile patru ipoteze : moarte naturală, accident, sinucidere sau crimă. La început toate par la fel de posibile. Pentru descoperirea celei adevărate sînt necesare eforturi chinuitoare, îndelungate. Alteori, este de-ajuns un mic amănunt.

Care va fi însă detaliul revelator în cazul de care abia luasem cunoștință ? Și se va ivi unul ?

Pentru a putea cere Procuraturii exhumarea cadavrului, aveam nevoie de date convingătoare. Trebuiau cercetate, în primul rînd, actele medicale care constatau decesul lui Gabriel Olteanu. Deocamdată, ipoteza numărul unu era moartea naturală.

Primele verificări impuneau prezența medicului legist. El a fost de părere că numai necropsia putea confirma sau infirma diagnosticul inițial. Procuratura a admis cererea noastră.

Am avut o discuție interesantă despre rezultatele necropsiei cu doctorul Octav Grigoriu. Îmi era prieten din timpul studenției sale. Dacă m-ar pune cineva să-l descriu, l-aș asemăna cu ofițerii de marină (înalți, atletici, fermecători, cu uniforme albe, care cădeau impecabil) din filmele cu Humphrey Bogart.

În timpul convorbirii, doctorul Grigoriu m-a agasat. Nu se așeza pe scaun ca oamenii. Se rezema de cîte un birou și vorbea cu ochii pe fereastră, lăsînd impresia că nu bagă de seamă dacă-l asculți. Mă mai enerva și faptul că își răsucea cîte un nasture de la haină pînă pocnea ața. Apoi începea în sens invers. Aș fi dorit, foarte mult, să i se rupă nasturele, măcar o singură dată.

— Așadar, începu el, examenul sumar al tegumentelor lasă să se vadă urmele unor înțepături numeroase pe coapse și antebraț. Probabil injecții...

— Asta corespunde cu declarațiile colegilor de spital. Olteanu suferea de ficat și își calma crizele cu morfină.

— Vorbe !...

— Nu înțeleg ce vrei să spui !

— Am găsit, într-adevăr, leziuni pe ficat, dar numai cele provocate de otravă !

— Stai așa ! Care otravă ?...

— Vrei formula ?

— Nu, vreau să știu dacă, după părerea ta, Olteanu a fost otrăvit ?

— Cam așa ceva ! Sau s-a sinucis. În orice caz, pînă în ziua morții era la fel de sănătos ca oricare dintre noi.

— Sănătos ? Și înțepăturile ?

— Nu știu, mister. Îți las satisfacția să-l descoperi tu.

— Te rog să te uiți la mine cînd vorbim. Ce dracu', nu merit nici o privire ?

— Ba da !... Dar mă enervează că nu te pot ajuta mai mult. Aș vrea... Mă întrebi cu lăcomia unui crocodil... Ce să-ți spun, Tudore ?... Zici că Olteanu își făcea injecții cu morfină ? Nu se cunoaște ! Ciuruit cum e, ar fi însemnat să-și introducă o cantitate uriașă de stupefiante în organism. Asta ar fi lăsat urme, ar...

— Dar își făcea injecții ?

— Pot să jur !

— Cu ce anume ?

Doctorul nu-mi răspunse. Se chinuia să-și aprindă țigara cu o brichetă care refuza să-l asculte. Se confirma încă o dată faptul că bricheta a fost inventată ca să sublinieze importanța chibritului. N-am văzut o brichetă care să se aprindă la prima declanșare. În sfîrșit, țigara a început să fumege. Am reluat întrebarea :

— Cu ce crezi că-și făcea Olteanu injecții ?

— Tudore, fii rezonabil, m-a rugat Grigoriu. De unde vrei să știu ? M-am întrebat și eu... Am exagerat cînd ți-am spus că Gabriel Olteanu era perfect sănătos. I-am găsit o nișă la nivelul duodenului...

— Ce înseamnă asta ?

— Că suferea de ulcer duodenal... Poate și-a făcut injecții cu un antispastic. De exemplu papaverină.

— Ce efect are ?

— Dozele mari pot provoca somnolență, greață și vomă, amețeli, cefalee, aritmii, colaps, deprimarea respirației. Este necesară prudența.

— Poate că...

— Poate că... nimic. Eu i-am găsit pe ficat leziuni provocate de otravă... Ce-ai rămas așa ? Arăți ca o varză umplută cu... gînduri.

Am vrut, mai întîi, să mă cert cu el. Apoi să mă vait că era primul meu dosar serios, că am intrat într-o halucinantă partidă de șah, în care piesele cu care jucam sînt oameni. Nici o piesă nu putea fi sacrificată. Am început să număr în gînd. Am zis : „Zece" și am plecat.

Intrigat de părerile doctorului, am făcut o vizită la spitalul unde lucrase Gabriel Olteanu. Omul cel mai potrivit pentru relații mi s-a părut a fi asistenta lui. O femeie atît de cumsecade, încît aș fi vrut să mănînc pîine făcută de mîinile ei. Am stat de vorbă chiar în laboratorul defunctului.

— De la moartea bietului domn doctor n-a mai intrat nimeni aici. N-avem alt medic specialist. Musai să aducă pe cineva, m-a informat asistenta.

Cuvintele ei erau străbătute de un regret sincer. A îmbrățișat totul cu privirea, supărată, parcă, pe fiecare obiect din încăpere, mirată că masa stătea tot lîngă fereastră, că stativele cu eprubete aveau aceeași aliniere, că toate erau ca înainte, ca și cum obiectele ar fi fost vinovate de trădare. Între zidurile înalte ale laboratorului, între mobilele albe și austere, asistenta părea și mai mică, și mai slăbuță decît era în realitate. O biată bătrînică, încredințîndu-ți o durere. Am simțit nevoia s-o întreb cît de bine s-a înțeles cu doctorul Olteanu.

— Mai bine nu se putea. Era un om tare bun. Numai cînd avea crize...

— Ce se întîmpla cînd avea crize ?

— În vremea din urmă avea crize dese. Se liniștea numai cu injecții.

— Dumneata i le făceai ?

— Nu lăsa pe nimeni să pună mîna pe el. Și le făcea singur.

— De ce boală suferea...

— O să credeți, n-o să credeți, dar nu mi-a spus. Sigur că l-am întrebat, dar mi-a răspuns în glumă că un

medic este obligat să păstreze secretul profesional, chiar și în cazul cînd este propriul său pacient. Pînă la urmă am auzit eu cîte ceva. Doar stăteam între doctori. Cred că avea crize hepatice.

— Dar fiolele, ce făcea cu fiolele ?

— Le arunca aici, în cutia asta !

— De cînd n-a fost golită ?

— De cînd s-a prăpădit domnu' doctor.

— Te superi dacă te rog s-o golim acum ?

— Nu sînt eu așa de supărăcioasă... Poftim !... Țineți dumneavoastră puțin de capac...

— Astea sînt ?

— Astea !

— Ce scrie pe ele ?

— Nimic ! M-am uitat și eu într-o zi, de ce să mint.

— Pot să iau una cu mine ?...

— Păi sînt toate sparte !

— Cu atît mai bine. O învelim frumușel în hîrtia asta și poate îmi va fi de folos...

— Dacă vreți dumneavoastră...

— Dar te-am reținut destul... A, să nu uit ! Fii bună și dă-mi și cîteva rețete în alb.

— De pe masa lui domn' doctor ?

— De acolo... Ce antet au ?

— Al nostru, al spitalului nostru. Clinica „Profesor doctor Bogdan Argeșeanu". Să n-avem necazuri că v-am dat rețete în alb...

— N-o să ai ! Îți mulțumesc !... În ultimul timp Olteanu mai dădea consultații ?

— Foarte rar. Lucra mai mult în laborator. Îl ajuta pe domn' doctor Leonte.

— Cercetări, studii ?...

— Da, un medicament nou...

Întors la birou, am trimis fiola, spre examinare, laboratorului nostru. Rezultatul : literele de pe fiolă au fost șterse cu un tampon de vată îmbibat cu acetonă. Picătura de lichid care mai stăruia pe fundul fiolei s-a dovedit a fi cacodilat de sodiu.

A trebuit să iau iarăși legătura cu doctorul Grigoriu. L-am rugat să vină la mine și l-am întrebat grăbit :

— Spune-mi ce e cacodilatul de sodiu ?

— Mă, tu dai admiterea la medicină și te ascunzi de mine..

— Hai, zău, spune !...

— Un întăritor nervos. Apă de ploaie.

— Așadar, n-are nimic comun cu morfina...

— Nici gînd ! Din astea îți poți face și tu cîte vrei.

— Știi că devine interesant ? Vasăzică...

— Îți cam place vorba asta...

— Care ?

— Vasăzică.

— Ai dreptate, uneori mă repet... Vasăzică...

Am izbucnit amîndoi în rîs.

Văzînd pe biroul meu rețetele în alb, Grigoriu m-a privit întrebător.

— Nici eu nu știu bine de ce le-am luat. Am observat că erau prea multe. Asistenta mi-a spus că doctorul Olteanu dădea foarte rar consultații.

— Mă rog, nu mă bag. De ținut minte, însă, că doctorul Olteanu lăsa să se creadă despre el că e bolnav și că își face injecții cu morfină.

— De ce ținea să treacă în ochii colegilor drept bolnav de ficat ?

— Nu cred că-ți pot răspunde. Ghicitoarea mea a devenit indisponibilă pînă la prima amnistie.

— Ai un haz... Bine îți zice Negoiță „doctorul de vînătăi".

— Te-ai făcut colțos, „tenente". Eu zic să te porți frumos cu mine. Poate o să mai ai nevoie să te ajut să cumperi trandafiri... Pa, craiule...

Grigoriu a plecat rîzînd. Istoria cu trandafirii s-a întîmplat cu ani în urmă, cînd i-am mărturisit, confidențial, că îmi plăcea grozav Monica, vînzătoarea cu părul blond-argintiu, de la florăria din colțul străzii lui. În adolescență eram atît de timid, încît, vorba mamei, aș fi roșit și în fotografie, dacă s-ar fi uitat vreo fată la ea. Nu-mi venea nici o idee cum să procedez s-o cunosc pe Monica. N-aveam altă soluție decît să apelez la ajutorul prietenului meu Octav Grigoriu, băiat descurcăreț, cu un succes teribil la fete.

L-am invitat pe Grigoriu la vodcă și babic la un „Lacto". I-am descris amănunțit situația tragică în care

mă aflam. După ce a chibzuit temeinic, a ajuns la o concluzie demnă de filosofii antichității.

— De ce crezi tu, m-a întrebat, că fata asta, Monica, și-a ales ca loc de muncă o florărie și nu s-a făcut stewardesă ?

N-am deschis gura, l-am lăsat tot pe el să vorbească :

— Să-ți spun eu de ce ! Pentru că îi plac florile. Asta e punctul ei slab. Deci atacăm cu flori ! Pricepi ?... Te duci în piață și iei flori de la o mică producătoare, brunetă. Oricum, sînt mai frumoase și mai proaspete ca la florărie. Iei trandafiri. Roșii dacă o iubești, albi dacă dorești o prietenie curată, galbeni dacă ești verde de gelozie. Sau, mai bine, iei cîte unul din fiecare culoare, ca să priceapă că ești într-o situație soră cu moartea. Pe urmă te duci cu trandafirii la ea și-i spui că Dumnezeu a făcut duminica după înfățișarea ei... Te prezinți, îi ceri numărul de telefon, și... vezi tu cum se leagă discuția mai departe... Pariez că va fi un „coup de foudre".

M-am despărțit de Grigoriu. Îmbărbătat am plecat direct în piață. N-am găsit decît trandafiri roz. Mai rău a fost cu foița de ambalaj. Florăreasa terminase stocul și a împrumutat un petic de hîrtie de la colegul cu taraba de brînzeturi. Am refuzat ambalajul, fiind necorespunzător, și am plecat cu florile în mînă. Cînd am zărit-o pe Monica prin geamul florăriei, a început să-mi bată inima nebunește. În florărie nu era lume. Dar nu aveam curaj să intru. Noroc că a apărut, ca din pămînt, Grigoriu, care m-a luat la rost.

— Dacă te mai învîrți mult, vine ora închiderii și se apucă de monetar. Înainte !

Pierit de emoție am intrat în florărie. M-am apropiat de Monica. Nu m-a băgat în seamă, fiindcă bătea cu un papuc în mașina de marcaj, care, pesemne, se defectase.

Într-un tîrziu m-a observat. I-am întins florile înfrigurat. Fata le-a luat plictisită, le-a pus staniol, ferigă, le-a înfășurat în foiță vernil și mi s-a adresat cu glasul ei catifelat :

— Nouă lei, trei fire, plus un leu verdeața, vă rog...

Am plătit și am plecat năuc.

La întîmplarea asta s-a referit tîlhărul, cînd mi-a amintit de trandafiri.

După ce Grigoriu a plecat din biroul meu, m-a chemat căpitanul Negoiță, care m-a ajutat să fac un plan minuțios de audieri. M-a sfătuit să culeg, mai întîi, date despre felul în care a trăit doctorul Olteanu.

Am început cu audierea fostei lui soții. O femeie foarte atrăgătoare. La prima vedere făcea impresia unei femei ideale pentru o căsnicie. Nu o „nevastă" în sensul ironic al cuvîntului, ci o femeie cu care fiind căsătorit poți stîrni invidii. Cu toate astea, am aflat că n-a avut o căsnice fericită. Din mărturisirile pe care mi le-a făcut, am reținut că, în ultima vreme, soțul ei devenise foarte irascibil, grosolan chiar, ajungînd pînă acolo încît în vreo două rînduri a ridicat mîna s-o lovească.

— Aveam senzația că duce o viață dublă, mi-a spus Paula Olteanu.

— Vă gîndiți la o altă femeie ?

— Nu... nu știu nimic.

— Ce anume v-a sugerat că ar duce o viață dublă ! Ce înțelegeți prin asta ?

— Poate că nu m-am exprimat bine... Se purta altfel decît înainte... Părea preocupat de ceva, neliniștit... Nu mai avea deloc timp liber... Uneori se împiedica de mine prin casă. Parcă se mira că mă găsește acolo. Era acasă numai prin prezența fizică. Nu mai aveam comun decît domiciliul... Mă simțeam inutilă...

— N-ați încercat să vorbiți cu el ?

— Am încercat în cîteva rînduri, dar a refuzat să-mi dea vreo explicație. I-am propus să divorțăm. N-a vrut, mi-a cerut să am răbdare că își va reveni...

— Din ce să-și revină ?

— Tocmai asta n-am aflat.

— Poate că era obosit, prea solicitat de cercetările la care lucra în laborator...

Ca și cum n-ar fi auzit întrebarea, Paula Olteanu își privea lacul de pe o unghie cu o atenție exagerată. Am observat că mîna îi tremura ușor. Mi s-a părut speriată. Pentru că răspunsul ei se lăsa așteptat, am încercat să reînnod firul.

— Dumneavoastră cunoașteți cel mai bine viața lui...

— Tot ce am știut v-am spus, tovarășe locotenent ! Nu cred că vă mai pot fi de folos cu ceva...

Am lăsat-o să plece, păstrînd convingerea că-mi rămăsese datoare cu unele detalii. Nu trebuia să forțez nota. Atît a vrut ea să-mi spună despre fostul ei soț. Cum să aflu ce mi-a ascuns ?... Între ceea ce vrem și ceea ce reușim este întotdeauna un decalaj. Nu vedeam încă nici o soluție. M-am mărginit deocamdată la unele investigații prin vecini. Ceva am reușit eu să aflu. M-a ajutat o vecină a soților Olteanu. O femeie în vîrstă, cam rea de gură.

Cînd am ajuns să discutăm despre soția doctorului Olteanu, a clătinat din cap cu reproș.

— Adică, să n-o știu eu pe madam Olteanu ? Păi stă două case mai încolo. Altminteri femeie curățică. Pantofi, pantofi, rochie mereu alta, mașină, mașină...

— Care mașină ? Doctorul Olteanu nu avea mașină.

— Dumnealui nu, săracu ! Avea altcineva, care o aștepta...

— Cine ?

— Păi mi l-a prezentat ?... Nu zic, era bărbat bine, dar pe lîngă dom' doctor arăta ca ceasul rău...

Întreaga destăinuire a Paulei Olteanu îmi apărea dintr-alt unghi. Ce putea fi mai demn de luat în seamă decît prietenul soției unui om asasinat ? Am încercat să aflu cît mai multe amănunte.

— În ce relații sînteți cu doamna Olteanu ?

— Bună ziua..., bună ziua... De ce mă întrebați ? Unde v-am spus c-o lua fantele ăla cu mașina ?... N-am zis-o cu rîcă... Eu cred că nu e o femeie rea, dar o fi slabă la refuz...

Era să pufnesc în rîs, dar mi-am mușcat buza. Am continuat :

— Vă amintiți cum arăta mașina ?...

— Foarte frumoasă ! Albastră !

— Știți, cumva..., adică de unde să vă pricepeți dumneavoastră...

— La ce, maică ?

— La mașini. Voiam să vă întreb dacă aveți cumva idee ce marcă era mașina ?

— Ba știu. Jenică, bărbatu-meu, zicea cîteodată : „Ia uite-o pe madam Olteanu, iar a întins-o cu Skoda".

— Era deci o Skodă !

— Păi ?...

— Nu ați reținut, cumva, numărul ei...

— Dracu' s-a uitat la număr ?... Da', ia stai... Nu vreți să vă servesc cu o dulceață de coacăze ? Sau o gustare, că nu sîntem din ăia care mănîncă pe jurnal.

— Nu, mulțumesc. Dealtfel, trebuie să plec.

— Să fi știut eu că vă interesează mașina !... Și nu-i nici Jenică acasă... Trebuie să fie la cîrciumă, găsi-l-ar junghiul... Bea ăsta ceva de speriat, domne'ofițer. Tot ce-i pui în față. Și petrosin ! Nu puteți să-l chemați la dumneavoastră, acolo, să-i băgați frica în oase ?...

— Nu cred că putem !

— Nu puteți... Dar dacă trece unu' pe roșu, îi luați polu', nu ?... Ia stai. Mi-aduc aminte că mi-a zis al meu, odată : „Uite, Tinco, ce de cinciuri are ăla la numărul mașinii. Parcă-i carnetu' de note al lui fii-tu !"

Datorită glumei lui Jenică am reușit să identific relativ repede automobilul. Era vorba despre Skoda cu numărul 1-B-5255, aparținîndu-i lui Silviu Leonte, de profesiune medic. În dosarul său era consemnată și o contravenție recentă.

Mi s-a părut oportună o nouă întrevedere cu Paula Olteanu. I-am dat telefon acasă. Auzindu-mi vocea, s-a arătat mirată. Ba chiar neplăcut impresionată. Mi-a promis că vine. Am simțit în vocea ei o notă de alarmă.

A sosit mai repede decît speram. Graba asta însemna și curiozitate. Ajungînd să discutăm despre doctorul Leonte, a bănuit că știu unele lucruri. Asta am și vrut. I-am părut mult mai informat decît eram în realitate. Mi-a relatat o discuție care a avut loc între ea și Leonte, cu trei zile înainte de moartea doctorului Olteanu. Am ascultat-o cu atenție. După spusele ei, discuția s-a desfășurat astfel :

— Paula, sincer vorbind, cred că rostești cu prea multă ușurință cuvîntul „divorț".

— A devenit un imperativ, Silviu.

— De cîți ani ne cunoaștem noi, Paula ?

— Ai nevoie de amintiri ?

— Să-ți spun eu de cînd ne cunoaștem : de pe vremea cînd actualei doamne Olteanu i se spunea „aia mică, dintr-a opta"... Te conduceam pînă în poarta casei, seara, și îți recitam din Shakespeare : „E atît de tristă despărțirea, încît ți-aș spune noapte bună, pînă în zori..."

— Nu știu unde vrei să ajungi, dar retrospectivele romantice sînt partea ta slabă.

— Noi am fost întotdeauna foarte buni prieteni... Numai prieteni, nu-i așa, Paula ?...

— Sîntem !

— Se cuvine, deci, să-mi acorzi un minimum de încredere.

— Ce vrei să fac ?

— Nu te grăbi să divorțezi. Am credința că fără tine Gabriel ar fi... nu știu ce... ceva fără importanță, în orice caz.

— Mă obligi la confidențe dezagreabile !

— Muncește mult. E toată ziua în clinică. Îi sînt îndatorat, mă ajută cît poate. Îl pasionează cercetările mele, e numai suflet...

— Te-a rugat să-mi spui toate astea ?...

— Nu, dar a simțit că se întîmplă ceva cu tine. M-a rugat să mă ocup, din cînd în cînd, de timpul tău. El știe bine cît de dreaptă și de albă e prietenia noastră...

— Se poartă bizar.

— Nu te poți purta în fiecare zi ca un îndrăgostit. Oamenii mai și obosesc...

— La el au obosit sentimentele !

— Ești nedreaptă !

— Silviu !... De fapt nu-ți spun un secret teribil... Nici eu nu-l mai iubesc pe Gabriel. Purtarea lui a fost pentru mine o mare lovitură...

— Nu ireparabilă, Paula. Se spune că rezistăm loviturilor fiindcă trecutul ne apără dintr-o parte și viitorul din cealaltă.

— Ce viitor mai am eu alături de Gabriel ?... Gabriel a fost pentru mine ca un peron de pe care numai speranțele mele au luat trenul... Un tren către nicăieri...

— Vorbești într-un fel foarte curios. Nu cumva cu vorbe de împrumut ?

— Nu, nici o grijă. Pricep insinuarea... Silviu, tu ești un om tare bun, un prieten admirabil, dar să nu mai primești niciodată funcții de mediator. Eu și Gabriel sîntem de mult doi străini. Ne vom despărți...

— Iartă-mă, dar ați înnebunit amîndoi !

— Un diagnostic neclar pentru un medic atît de bun... Și ce-ai vrea să-mi propui ?

— Să te gîndești bine !

— Ce știi tu despre Gabriel ?

— Că este un om !
— Un om !... Un om !... Ce fel de om ?...
— ...
— Poate voi avea cu adevărat nevoie cîndva să mă ajuți.
— Firește, în orice împrejurare, Paula...

Interogarea doctorului Leonte se impunea de la sine. Mă încerca o senzație, mai întîi, nelămurită, apoi din ce în ce mai precisă că adevărul înaintează, se adună înspre punctul de centru și că în centru mă aflam eu. Înaintam încet, dar sigur.

Am socotit că este mai bine să mă duc la spital. A trebuit să aștept o jumătate de ceas pînă cînd a ieșit dintr-o ședință. Pentru starea de spirit în care mă aflam, mi se părea că timpul se scurgea teribil de greu. Am măsurat coridorul de la un capăt la celălalt, am numărat dalele negre din pardoseală, apoi pe cele albe ; am citit, de două ori, un articol de la panoul de popularizare, despre profilaxia bolilor de piele. Afară era soare. Razele strecurate prin geam desenau zone de lumină. M-am apropiat de o fereastră și am privit, minute în șir, un îngrijitor care spăla cu furtunul bustul de bronz al lui Lavoisier. Lucra cîntînd. Cuvintele răzbăteau pînă la mine :

„Am avut un os și-o pîine,
Am hrănit un om și-un cîine.
Cîinele mă recunoaște
Omul nu mă recunoaște
Și mă-ntreb și azi și mîine
Care-i om și care-i cîine ?...“

Gazonul din curte era cutreierat de toamnă. De pe copaci alunecau, istovite, culorile.

Undeva, în spatele meu, s-a deschis o ușă. Am întors capul la timp ca să văd năpustindu-se pe coridor o trîmbă de fum de țigară. După ea au ieșit o mulțime de oameni în halate albe. L-am întrebat pe unul dintre ei care este doctorul Leonte și mi-a arătat un bărbat înalt, surprinzător de tînăr, cu părul tuns scurt, ca al unui recrut. Era unul dintre oamenii la care vîrsta nu se cunoaște niciodată. Fără halatul de medic l-ai fi crezut, mai degrabă, jucător de polo. Stătea de vorbă cu cineva. Am așteptat

pînă a rămas singur și m-am prezentat. A primit posac vizita mea, explicîndu-mi că se grăbește să ajungă la un sanatoriu din apropierea Bucureștiului. Astfel, discuția noastră a avut loc pe drum, în mașină. O Skoda albastră.

La bord, pe rama parbrizului, cineva uitase o frezia albă, care îmbătrînise. Tăcerea începea să ne stînjenească. Ne oprisem la un stop, pe unde traversa o coloană nesfîrșită de soldați. Ieșeau de la muzeul aflat în parcul de peste drum. Mi-am propus să încep discuția imediat ce vom trece de stop. În fața noastră se întindea autostrada ce duce spre aeroport. A început primul doctorul Leonte :

— Voiați să mă întrebați ceva...

— Da... Îmi pare rău, însă, că am nimerit o zi în care sînteți foarte ocupat...

— În fiecare zi sînt foarte ocupat !

— Din fericire prima întrebare pe care vreau să v-o pun nu se referă la o zi. Se referă la o noapte...

— O noapte ? Nu înțeleg...

— Veți înțelege imediat. Voiam să vă întreb unde ați fost în noaptea de 6 spre 7, luna aceasta.

— Habar n-am... Credeți că țin un jurnal intim ?...

— Faceți, vă rog, un efort să vă amintiți...

Fruntea doctorului se încreți. N-aveam de unde să știu dacă se gîndea sau era preocupat să depășească un șir de autocamioane care mergeau în fața noastră. După ce le-a depășit și s-a înscris pe sensul normal de mers, mi-a răspuns nesigur :

— Cred că am fost la Cîmpulung, cu mașina...

— Credeți !...

— Sînt sigur... Am fost la niște prieteni !

— La ce oră ați plecat ?

— Pe la cinci, cinci și ceva... după-amiază...

— Și la ce oră v-ați înapoiat ?

— Dimineața, la prima oră. N-am rămas la Cîmpulung. Prietenii mei nu știau că trebuie să sosesc și plecaseră la o nuntă.

— După cîte înțeleg nu poate confirma nimeni faptul că ați fost la Cîmpulung...

— Știu eu ? !... N-am văzut pe nimeni !

— Deci n-ați vorbit cu nimeni ?

— N-am știut că voi avea nevoie de un alibi...

— În noaptea de 6 spre 7 a fost otrăvit doctorul Olteanu !

— Cam hazardată presupunerea. Maică-sa are o idee fixă...

— De ce nu vreți să stabilim ce ați făcut în noaptea de 6 ?

— Dacă aș fi știut ce se întîmplă, opream un milițian și mă fotografiam cu el.

Răspunsul mi s-a părut obraznic. M-am hotărît să-i fac prima surpriză :

— Fără să se fotografieze cu dumneavoastră, un milițian v-a lăsat, totuși, o amintire. Un proces-verbal de contravenție, încheiat la orele 21. Dar nu la Cîmpulung, ci în București...

Siguranță de pînă atunci i s-a topit. Țintisem bine, deși a încercat în continuare să braveze.

— Pe data de 6 ? ! se miră șovăind. Nu cred că pe 6 am avut contravenția... Sau, atunci am confundat. Am fost la Cîmpulung pe 7 !

— Bine, să presupunem că ați confundat zilele...

— E sigur...

— Vă pun o altă întrebare, la care vă rog să-mi răspundeți mai... sincer. De ce v-ați opus atît de energic la cererea mamei doctorului Olteanu de a se face necroscopia ?

— Opoziție ?... Și astăzi cred că ar fi fost de prisos. Sînt convins că ficatul lui era bolnav... Paradoxal, dar Gabriel se ferea de medici și...

— Și pentru asta ați încălcat regulamentele... Să recunoaștem, pare cam ciudat...

— Orice lucru poate părea ciudat cînd îl privești dintr-o anumită perspectivă. Cu idei preconcepute !... Aș dori să vă pun și eu o întrebare...

— Poftiți !

— Credeți, într-adevăr, că moartea lui Gabriel s-a produs în condiții suspecte ? Vreau să spun, credeți că a fost otrăvit ?

— Dumneavoastră, ca medic, ați fi fost cel mai în măsură să știți acest lucru. Da, a fost otrăvit !

Am simțit că afirmația mea, atît de categorică, l-a înspăimîntat. Mă privea cu ochi tulburați, pleoapele i se

băteau repede, trădîndu-i nervozitatea. Simţea acuzaţia grea pe care o ascundeau cuvintele mele.

— Vedeţi... Eu nu am de ce să... Sau, mai bine zis, v-am ascuns adevărul, dar din alte motive. Încercaţi să mă înţelegeţi... De fapt trebuie să vă spun... În seara zilei de 6 am fost cu Paula Olteanu, soţia lui Gabriel...

A fost rîndul meu să rămîn surprins şi am făcut un efort deosebit ca să întreb cît mai indiferent:

— Puteţi să-mi spuneţi unde ?

— Cu maşina... Fără ţintă... Sîntem prieteni şi nu asta am vrut să tăinuiesc... Nu faptul că m-am întîlnit cu ea... Ne leagă o prietenie curată, demnă. Nu, n-am de ce să mă ruşinez. Gabriel ştia... Eu n-am nimic de ascuns... N-am spus din prima clipă pentru că... vedeţi... Discuţia din seara aceea cu Paula m-a şocat îngrozitor. Nici acum nu cred că este cu putinţă... Nu pot să o relatez. Se aduce o acuzaţie, o insultă memoriei unui om, poate nevinovat. Nu pot să vă spun nimic. Dacă Paula vrea să repete ce a discutat cu mine, o priveşte...

Ori era sincer emoţionat, ori juca excelent teatru. Maşina mergea acum pe un drum lateral. În zare se ivise, dintre brazi, clădirea înaltă a sanatoriului. După cîteva sute de metri ne-am oprit. Leonte mă privea întrebător. Ne-am despărţit. Am pornit pe jos spre şoseaua principală, urmînd să mă întorc în Bucureşti cu autostopul. Nu-mi făurisem încă o ipoteză. O bănuise de crimă pe Paula Olteanu şi se grăbise să-l îngroape cît mai repede pe Gabriel ? A crezut c-o poate salva astfel ? Complicitate la crimă ?...

Ajuns la unitate, am făcut o vizită colegilor de la cazier. Era bine să verific antecedentele penale ale celor implicaţi în cazul Gabriel Olteanu. M-a primit un subofiţer amabil, care mirosea a „Lavandă triplă" şi fuma cu „ţigaretul". L-am înlocuit mental pe subofiţer cu maiorul Ştefan Aldea şi am retrăit clipele cînd ne-am cunoscut. Cu „Moş Tipic", cum i-am zis în glumă, pentru minuţiozitatea cu care termină fiecare treabă de care se apucă. Dacă afla că eu sînt autorul poreclei, m-ar fi pus ofiţer de serviciu în noaptea de revelion. Ideea nu era chiar originală. I se făcuse chiar lui o farsă, cu ani în urmă, la începuturile meseriei, cînd comisarul Ifrim i-a şoptit, prietenește şi în mare secret, că faimosul Sandu Goaţă, zis Fistic, căutat

stăruitor de toate poliţiile din ţară pentru nişte spargeri „în stil mare", urma să petreacă revelionul la concubina lui, Aurica Păguboasa, pe strada Lînăriei. Intim şi în deplină taină. Ifrim îi dădea, chipurile, o şansă tînărului să se afirme, arestîndu-l pe Sandu Goaţă.

De bună credinţă, Aldea a tremurat toată noaptea lîngă o casă de pe strada Lînăriei.

Zadarnic. După revelion a aflat că Sandu Goaţă, zis Fistic, fusese arestat la Iaşi de două zile.

Aldea a zăcut o săptămînă de gripă şi de ciudă.

L-am cunoscut pe Ştefan Aldea la puţine zile după angajarea mea în poliţie. Cînd l-am vizitat la locul lui de muncă, mi s-a părut că am găsit o împărăţie. Tudorică, un coleg, m-a învăţat să dau cîte o raită pe la „Cazier". Acolo erau dosarele celor mai înspăimîntători criminali, spărgători, tîlhari, escroci, falsificatori. Toate specialităţile, în ordine alfabetică şi după valoarea profesională. Arhivarul de la cazier devenea o relaţie demnă de cultivat. Cum ştiam că toţi arhivarii sînt nişte molii bătrîne, la prima vizită m-am dus înarmat cu trei pachete de „Petit heurre".

În sala spaţioasă, cu rafturi metalice înalte, era un singur om. Un bărbat foarte prezentabil. Judecînd după fizic, ar fi trebuit să se numească Eduard, nu Fane, cum am aflat că i se spune. El era funcţionarul principal al arhivei.

M-a văzut intrînd, a aşteptat să ajung aproape de masa lui şi m-a luat tare :

— Lapte, alături la bufet...

Dacă nu s-ar fi uitat spre pachetele cu biscuiţi pe care le aveam în mînă, aş fi zis că vorbeşte singur. Am băgat biscuiţii în buzunar şi am întrebat cu glas străin :

— Cine-mi poate da nişte dosare ? Am o misiune specială şi trebuie să mă documentez la-bo-rios înainte de a începe arestările...

Cuvîntul „laborios" l-am preluat din vocabularul chestorului Costin Georgescu. El ne avertiza adesea : „Domnilor agenţi, vă solicit o activitate laborioasă". Astfel de cuvinte nu te înduri să le rosteşti dintr-o dată. Mai întîi le plimbi prin cerul gurii, ca pe un bob de strugure tămîios.

Fane m-a ascultat cu luare-aminte, s-a ridicat respectuos de la birou și mi s-a adresat, trist, în timp ce își potrivea nodul cravatei :

— Mă tem că nu vă pot fi util... Reveniți cu părinții sau după majorat.

Oricine în locul meu s-ar fi înfuriat. Îmi venea să-l mînjesc pe față cu un pumn de dude negre să nu mai rămînă nimic din frumusețea lui. De ridicat tonul nu era cazul, că m-ar fi dat afară. Ori găseam o frază cu care să-l fac praf, ori plecam. M-am întors și am ieșit din birou. El, după mine. M-a ajuns în dreptul liftului și m-a apucat de cot :

— Hai, lasă grațiile... Unde lucrezi ?

L-am lăsat să aștepte, apoi i-am răspuns :

— La judiciar !

— Ești demult la noi ?

— De mic copil...

A zîmbit, m-a invitat să mă întorc și m-a așezat lîngă o masă pe care s-ar fi putut juca ping-pong.

Mi s-a părut foarte curios că un om tînăr, ca Fane, vegeta în loc să lucreze într-o brigadă operativă. De parcă ar fi priceput la ce mă gîndesc, s-a uitat la mine, ca un bătrîn pe sub ochelari, și m-a lămurit :

— Am fluierat în biserică...

N-a fluierat. M-am interesat la Tudorică. Ifrim îl aranjase. Fane lucrase chiar în brigada noastră.

Ifrim s-a lăudat într-o zi că se duce în vizită la nevasta unui colonel, Fotiade. Își anunțase vizita printr-un buchet bogat de flori. Cînd a socotit că a ajuns la doamna Fotiade, Fane a format numărul de telefon :

— Alo ! Sărut-mîna, coniță. Vă deranjează căpitanul Lucian. A ajuns acasă domnul colonel ?

— Nu, domnule, nu e în localitate.

— Ba da, am sosit cu același tren. Ne-au rechemat.

— Daaa ?...

— Înseamnă că va sosi din clipă în clipă. Cu îngăduința dumneavoastră revin...

În patru minute Ifrim a fost în stradă. I s-a părut că se cam uita lumea după el, dar și-a zis că-i numai o impresie. După ce și-a revenit din emoție, a simțit sub tălpi răcoarea asfaltului. În mare grabă, uitase să se

încalțe. Circula în ciorapi și îmbrăcat în uniforma de culoare neagră, destinată ocaziilor oficiale.

A doua zi l-a descoperit pe făptaș și l-a luat de o parte:

— Mersi, Fane. Îți rămîn dator...

Din ordinul chestorului Georgescu, Fane a fost mutat la arhivă, pentru: „inadaptare la specificul funcțiunii deținute pînă la data prezentei". O rezolvare ca între oameni civilizați.

Primul dosar pe care mi l-a dat Fane să-l citesc era compus din mai multe volume. Fraude în administrarea unei societăți în nume colectiv. Respectivii lucraseră atît de „curat", încît nu s-a găsit articol în lege pe baza căruia să poată fi judecați.

Începînd cu un asemenea dosar, mi s-a spulberat bucuria. Doream o lectură despre o crimă care să-mi taie respirația și, cînd colo, acte contabile, cecuri, cambii, situații liniate și tabele. Fane a observat și m-a încurajat:

— Ia-o încet, e un caz interesant, bineînțeles, dacă nu îți plac mai mult șmecheriile cu „uite bobul, nu e bobul, care-i bobul ?"

N-am răspuns. M-am prefăcut că subliniez grupuri de cifre. În mai puțin de un ceas am dispărut. Mi-a fost ușor, pentru că se întorseseră din oraș cele două funcționare, ajutoarele lui Fane.

Am revenit la arhivă zi de zi. Citeam pînă mi se părea că se înroșesc literele și că sar ca purecii. Filele acelor dosare cuprindeau toate categoriile de oameni ce justificau articolele codului penal. De la cel care a furat o gutuie, pînă la ucigașii de copii. Unii aveau atîtea condamnări, încît, ca să le poată executa, ar fi trebuit să le împartă, frățește, cu generațiile trecute, prezente și viitoare din familie.

Am mai observat un lucru, despre care aveam o părere tocmai pe dos. Hoții mici aveau condamnările cele mai mari. Desigur, pentru a se stăvili evoluția pericolului social pe care îl prezenta categoria lor.

La înțelegerea mea de atunci, mi-au stîrnit interesul isprăvile escrocilor. Îndeosebi ale lui Arșavir, zis Marchizul, „meseriaș" de talie internațională. Arșavir l-a lăsat aproape sărac pe vestitul bijutier „Glazian și fiii".

A intrat într-o zi în magazinul acestuia, îmbrăcat după ultimul jurnal și mestecînd chewing-gum. Răsfoind un

teanc de bancnote, gros cît Larousse-ul, Arşavir a cerut să i se arate cîteva pietre de valoare deosebită. Într-un moment de neatenţie al patronului a ales-o pe cea mai scumpă şi a făcut-o să dispară. Scandal, insulte. În cele din urmă, Glazian a chemat poliţia. Arşavir a fost căutat pînă la piele şi dus la raze. Nimic, cetăţean cinstit, cel puţin cît patronul firmei.

La cîteva zile, Arşavir s-a întors la Glazian, să-i reproşeze că l-a plimbat degeaba, pe la poliţie, că l-a pus pe drumuri. Glazian i-a dat brînci în stradă, înjurîndu-l în trei limbi, două europene şi una orientală. Abia acum a luat escrocul piatra preţioasă, pe care o lipise cu chewing-gum sub o vitrină.

Altă dată, Arşavir a dat o lovitură de inspiraţie pariziană, tot la un bijutier, „Onix" — furnizorul Curţii Regale.

În ajunul Sfintei Marii, în faţa magazinului a oprit o limuzină condusă de un militar. Din maşină a coborît un colonel, în uniforma justiţiei militare, foarte prezentabil, cu mîna dreaptă bandajată, susţinută într-o eşarfă din mătase albă. A intrat în magazin, întîmpinat afabil de patron. Domnul colonel-magistrat dorea să-i dăruiască soţiei sale, Maria colonel Stănescu, un colier magnific, cu ocazia zilei onomastice. Patronul i-a etalat pe tejghea tot ce avea mai de soi, dar colonelul a rămas în expectativă. Pînă cînd l-a tulburat fulgerul unor briliante montate într-un colier din aur alb, filigranat. Splendid, dar cu un preţ aproape de nepronunţat. Bineînţeles, domnul colonel a făcut ceva nazuri, a mai lăsat patronul, a mai dat el şi s-au oprit amîndoi, istoviţi de tîrguială, la un sfert de milion.

Logic, colonelul nu avea atîţia bani asupra sa, dar avea să trimită şoferul să-i aducă de-acasă. Doamna colonel va preda suma desigur intrigată, dar la întoarcerea soţului va vedea minunea. Din nefericire, şoferul nu ştia carte şi domnul colonel nu putea scrie nici un cuvîntel cu mîna rănită...

— N-ar vrea domnul bijutier Zanicatide să-mi facă acest serviciu ? îl rugă generosul cumpărător.

— Cum să nu, onorat...

Aşadar, colonelul i-a dictat :

„Scumpa mea, dă-i te rog imediat șoferului suma de 250 000 (două sute cincizeci de mii) lei care îmi este necesară pentru ceva... de zile mari. Promit să vin acasă mai devreme, ca să nu te găsesc bolnavă de curiozitate. Îți voi face o surpriză încîntătoare, iar tu îmi vei da un sărut dulce. Te iubesc, pe curînd..."

Zonicatide a scris conștiincios, a pus hîrtia într-un plic cu antetul firmei, dar, după o clipă a ezitat.

— Nu-i dezvăluim stimatei conițe surpriza, dacă vede un plic cu antetul unui bijutier ?...

— Nu, a fost de părere domnul colonel-magistrat. Va bănui că e un cadou pentru ziua ei, dar cum să-și imagineze ce anume și, mai cu seamă, cît e de frumos ?

Bijutierul a lipit plicul, măgulit.

Un semn prin geam către șofer și acesta s-a prezentat cu clasicul „ordonați !" Colonelul l-a instruit lapidar :

— Dai o fugă la noi acasă, îi dai doamnei plicul ăsta și dînsa îți dă o grămadă de bani. Să-i împacheteze în ceva. Vezi cum îi aduci...

— Înțeles !... a zis ostașul și a dispărut pe ușă cu prețiosul plic.

În așteptare, cumpărătorul a fost servit cu o cafea-filtru și țigarete „Regale R.M.S." Timpul a trecut ușor. Mașina s-a întors repede, s-au adus banii, i-au numărat de două ori, apoi clientul și-a luat colierul, bijutierul contravaloarea, ambii foarte mulțumiți.

Zanicatide și-a călcat pe inimă conducîndu-l pe cumpărător pînă la mașină și chiar ținîndu-i portiera. A închis magazinul mai devreme și s-a năpustit spre casă, nerăbdător să-i ducă doamnei Zanicatide vestea că a vîndut cel mai prețios colier, cu un preț aproape dublu față de cel real. Avusese șansa unui cumpărător ageamiu, probabil putred de bogat. Ditamai magistratul militar...

Cînd a aflat acestea, doamna Zanicatide a zîmbit îngerește, punînd pe fruntea soțului un colăcel de rouge „Max Factor".

— Bravo, a zis apoi madam Zanicatide, dar n-am înțeles pentru ce ți-a trebuit un vagon de bani ?

— Ce bani ? a întrebat-o soțul contrariat.

— Banii, sfertul de milion pe care l-am dat militarului acela cu mașina... Uite, am aici scrisoarea ta și plicul cu antetul nostru...

De atunci, domnul Zanicatide a rămas cu tic nervos. Ai impresia că îți face tot timpul cu ochiul.

Colonelul fusese în realitate Arșavir, iar șoferul un alt escroc, Lică Cercel. Uniformele militare se confecționau fără dificultăți, în anii aceia, la croitori particulari.

Arșavir-Marchizul a escrocat cîțiva jucători la cazinoul din Monte Carlo. Trecea drept un mare moșier din România și principalul acționar la „Prahova-Oil". A jucat nebunește bacarra, a pierdut, a împrumutat sume exorbitante și, încolțit grav, a consimțit să-și plătească datoriile cu acțiuni, evaluate mult sub cursul curent al bursei.

Acțiunile societății „Prahova-Oil" aveau tipărite pe ele o serie și un cifru de control. De exemplu : seria 706 004 (8). „Moșierul" le-a indicat cmpărătorilor numărul de telefon din țară al biroului „Public-relation" al societății, la care răspundea o domnișoară poliglotă.

Cumpărătorii spuneau :

— Mademoiselle, am devenit posesorul acțiunii (sau acțiunilor) „Prahova-Oil" seria 706 004. Ce cifru de control am, te rog ?...

— Opt !... ciripea mititica.

— Merci !...

Tot „sărmanul moșier" a achitat și costul convorbirilor telefonice internaționale. A vîndut o valiză cu pachete de acțiuni, și-a achitat, pînă la ultimul franc, datoriile și a rămas cu un cîștig substanțial.

Cînd proaspeții acționari au prins o cotă bună la bursă și au vrut să arunce acțiunile pe piață, au aflat că sînt false, că postul telefonic din București care le confirmase cifrul de control se desființase la cerere, că aparținuse unei case particulare și că domnișoara poliglotă și-a schimbat domiciliul și a dispărut.

De fapt, nu dispăruse pentru toată lumea. Arșavir a regăsit-o, așteptîndu-l iubitoare. Era concubina lui, domnișoara Milica-Japoneza, poreclită astfel pentru tăietura oblică a ochilor, fostă funcționară la ghișeul de călătorii internaționale „Wagon-lits". Drept recompensă pentru complicitatea la vînzarea acțiunilor false, Arșavir i-a dat să bea șampanie „Veuve-Clicquot" cu frapiera, la barul *Colorado* și i-a dăruit un buchet imens de orhidee, legate cu o brățară groasă de platină.

Arșavir a rămas celebru și în arhiva Parchetului de Sena (Paris), pentru lovitura de la magazinul de bijuterii *Ametiste*. A fost o înscenare de zile mari.

La ultracostisitorul magazin de pe bulevardul Charbonnieux, din Paris, a descins domnul Alvarez, patronul unor mine de cupru și wolfram din Bolivia. Dorea să investească o sumă mare de bani într-un briliant cu calități neasemuite, timpurile părîndu-i-se nesigure. A fost chemat, pentru discuție, însuși patronul firmei, domnul Pierre Dubois, care a scos din seiful personal cîteva pietre rarisime. Cercetîndu-le, señor Alvarez a întors capul în semn de dispreț. Jignit, patronul a adus cel mai scump briliant pe care l-a avut vreodată și a rostit, ca valoare a lui, o sumă exorbitantă. Clientul a adjudecat prețul și a cerut să-i fie trimisă piatra a doua zi dimineața, la ora 11, la hotelul Ritz. Avea să achite la livrare. A părăsit magazinul cu un orgoliu princiar. Patronul l-a urmărit îngîndurat prin fereastră, cum se instalează la volanul unui „Rolls-Royce", de ultimul tip.

A doua zi, un funcționar al firmei, însoțit de doi gardieni înarmați, a dus la hotel briliantul. Bolivianul i-a întîmpinat și a completat pe loc un cec cu suma uriașă pe care o acceptase în ziua precedentă. Cum funcționarul ezita, señor Alvarez a consimțit să intre în posesia briliantului după ce va fi încasat cecul. La bancă, salariatul a aflat că cecul avea acoperire perfectă. A transferat, așadar, suma în contul firmei *Ametiste*.

Gardienii rămași la hotel au fost tratați în acest răstimp cu „Lacrima Christi".

La întoarcere, funcționarul a înmînat caseta cu prețiosul său conținut cumpărătorului și s-a retras, plecîndu-se smerit, împreună cu gardienii.

Milionarul bolivian a zîmbit indiferent și a părăsit barul hotelului fără a avea curiozitatea să deschidă caseta.

Patronul firmei *Ametiste* jubila de fericire. Vînduse, e adevărat, un briliant unic, dar cu preț dublu.

Dar Pierre Dubois a primit după circa două luni un telefon de la señor Alvarez care-i cerea să-i facă rost imediat și indiferent la ce preț de încă un briliant, pe cît posibil, identic cu primul. Intenționa să-i dăruiască unei principese, cu care voia să se căsătorească, o pereche de cercei în care să fie montate briliantele gemene.

Bijutierul era hotărît să ceară un preț triplu, dar unde să-l găsească ? Încercările fură la început zadarnice.

Cum ziarele timpului tocmai vorbeau de un tîrg internațional de pietre prețioase la Amsterdam, un expert al firmei a fost trimis să prospecteze piața olandeză. După îndelungi demersuri, acesta i-a comunicat patronului că a găsit la un misit armean o piatră aproape similară cu aceea pe care o vînduseră bolivianului. Inconvenientul era dat de preț — pretindea de patru ori mai mult decît merita piatra.

— Așteaptă să mă sune señor Alvarez, a hotărît Dubois. Am să-i propun un preț de șase ori mai mare. Dacă acceptă, îl cumpărăm.

Alvarez a telefonat la scurt timp. După o scurtă ezitare, a consimțit și briliantul a fost achiziționat.

Milionarul nu și-a mai făcut, însă, niciodată apariția. A fost căutat, mai întîi, la hotel Ritz. Nu locuise niciodată acolo. N-a fost găsit nici în Bolivia sau în alte state ale Americii Latine. Dispăruse fără urmă.

Monsieur Dubois s-a dumirit ulterior că fusese tras pe sfoară, că așa-zisul Alvarez era un escroc care i-a revîndut printr-un complice briliantul. Reșlefuit și cu un preț de șase ori mai mare.

Asemenea întîmplări mi se păreau atunci venind din o mie și una de nopți.

Ștefan Aldea mi-a povestit că Arșavir avea o faimă de „aristocrat" al lumii interlope. Pe timpul cît era găzduit la Văcărești, paznicii îi cumpărau, pentru cină, pui de la restaurantul *Luzana*. Lui Arșavir nu-i plăcea să stea singur în celulă și era „cazat", de obicei, împreună cu „regii" spărgătorilor de case de bani.

Într-o zi, paznicul celulei lor s-a uitat prin vizetă și i-a văzut jucînd pocher pe cocoloașe de pîine. La eliberare, acestea se transformau în bancnote. L-a anunțat pe directorul închisorii care, urmărindu-i, s-a convins de adevăr. A deschis ușa brusc și a năvălit în celulă. Cu ajutorul a patru gardieni le-a percheziționat fiecare centimetru de haină și fiecare colțișor de celulă. N-au găsit nici o carte de joc.

De patru ori i-a văzut jucînd pocher, de patru ori a repetat percheziția fără nici un folos.

Într-un tîrziu, Arşavir i-a promis că-i dezleagă taina cu condiţia să n-aibă loc represaliile :

— Îl vedeţi pe colocatarul ăsta brunet, pe Trişcă Muzicantu ?

— Hoţul de buzunare ! a precizat directorul.

— Da !... Cînd dumneavoastră intraţi în celulă, el vă strecoară cărţile de joc în buzunar şi le scoate cînd ieşiţi. De aia nu le găsiţi.

N-au urmat represaliile, dar Trişcă Muzicantu a fost izolat.

Arşavir privea viitorul fără prea mult romantism. Am constatat asta chiar dintr-o declaraţie semnată de el şi aflată la dosar :

„Tragem tare cît mai ţine şi cu ajutorul lui Dumnezeu. Se schimbă într-o zi calimera şi mă pomenesc gunoier la U.C.B."

Din cîte făptuise Arşavir (poreclit *Marchizul* datorită bunelor sale maniere şi pasiunii pentru podoabe), se putea scrie un roman.

Nu încăpea comparaţie între el şi complicele său ocazional — Lică Cercel (şoferul militar din afacerea Zanicatide), tot escroc, dar de calitatea a doua. Printre „colegii" de breaslă avea meritul că inventase „sistemul Grand". O înşelăciune care se desfăşura ca o piesă de teatru, fiecare participant avînd un rol precis şi obligaţia să-l joace cît mai convingător.

Lucrurile se petreceau cam aşa.

Odată cu înserarea apărea pe o stradă locuită de oameni ceva mai înstăriţi un „ţăran", cu înfăţişare şi minte ceva mai modeste.

Pîndind pînă ce îl ajungea din urmă vreun trecător bine îmbrăcat, arunca pe jos, pe neobservate, un inel cu piatră sclipitoare. Cînd trecătorul era lîngă el, ridica inelul cu o uimire zgomotoasă :

— Io-te, mă, io-te ce marafeturi creşte pe strada asta...

Naivul se uita la inel, murind de ciudă că nu l-a găsit el.

„Ţăranul" îşi începea recitalul :

— E, să vezi ce ţapăn o s-arăt io, cu coasa în mînă şi cu ghiulu' ăsta în deşt... sau i-l eau lu Safta mea, să şi-l puie cînd mulge vaca...

— Nu-i mai bine să-l vinzi, bade, se interesa viclean trecătorul.

— Apăi.. să-m vînz norocul, domnu, dragă !...

— La ce-ţi trebuie ?

— Păi nu-i de trebuinţă, da' dacă-i de aur adevărat cine ştie cît coastă ?...

— Ne înţelegem noi...

— Numai dacă merem la o prăvălie de aur, să ne spuie ceasornicaru'...

— Ce să mai mergem ?...

— Ba, zău !... Altminteri îl duc popii de la noi din sat să-l preţăluiască el...

Amatorul de chilipiruri n-avea încotro şi îl însoţea pe „norocos" pînă la primul giuvaergiu. Nimereau tocmai cînd proprietarul verifica dacă a închis bine grilajul.

Acum intra în scenă Lică Cercel care juca rolul de giuvaergiu.

— Bună seara, începea „ţăranul", ţinînd căciula în mînă.

— Am închis... Veniţi mîine dacă aveţi ceva cu mine, îl repezea Lică.

— O întrebare, numai, se amesteca în vorbă şi victima... O mică evaluare, dacă sînteţi bun. Omul ăsta a găsit pe stradă un inel şi eu vreau să-l cumpăr... Cît poate să coste, aşa, cu aproximaţie ?

Lică Cercel sucea inelul pe toate părţile şi aprecia competent :

— E un inel de aur, e marcat. Dar e de 18 carate, nu de 24 !... Eu ştiu ? Cred că are circa 18—20 grame. Piatra pare veritabilă. Un rubin.

— Cît poate să coste aşa ceva ? întreba iar naivul, cu respiraţia tăiată.

— Veniţi mîine. Îl cîntărim, îl vedem cu lupa, plătiţi o taxă şi vă spun.

— Nu-l iei tălică, boierule ?... îl întrebă „ţăranul" pe giuvaergiu cu o căutătură şireată.

— N-am eu mă, nea Gheorghe, sau cum ţi-o zice, bani pentru o bijuterie aşa scumpă. Nu vezi ce dugheană am ? Cît o nucă...

— Dar aşa, cît de cît, cu aproximaţie, cam la ce sumă se ridică ? bîiguia întărîtat trecătorul.

— Ce-i aia „cu aproximaţie" ?... Ce, vindem obleţi ?

Mai lua o dată Lică inelul din palma țăranului, îl mai învîrtea, îl punea în lumină, încerca să-l muște și-l dădea înapoi...

— Nu știu ce să zic... Veniți mîine și vă spun tandi pe mandi... Bună seara...

Apoi bolborosea, ca pentru sine, dar cu grijă să fie auzit...

— Dacă zic douăzeci și cinci de mii, zic jumate din cît merită...

Pleca „prețuitorul" și începea între cei doi o tocmeală pe viață și pe moarte. Pînă la urmă „trecătorul" îl lua pe „țăran" la el acasă, îi număra în palmă treizeci de mii, toate economiile lui, și... a doua zi se înnegrea inelul pe deget. Dădea o fugă la bijutier. Acolo găsea un bătrîn, pe nume Weiss sau Schwartz, care habar n-avea cine se prefăcuse că închide grilajul prăvăliei cu o seară înainte. Nu cunoștea pe nimeni cu înfățișarea lui Lică Cercel. Și chiar nu cunoștea.

Jupînul privea milos inelul mușteriului și îl lămurea că era făcut din „aur de trîmbiță" și că „rubinul" era șlefuit dintr-o sticlă de sifon.

Peste cîțiva ani l-am anchetat și eu pe Lică Cercel pentru o nouă invenție — mașina de înmulțit bani, botezată „Din unul, doi".

Lică umbla cu o fostă cutie de gramofon pe la casele unor gestionari de magazine sătești. La momentul potrivit, băga în cutie o hîrtie de o sută de lei, învîrtea de manivelă și, printr-o crăpătură, ieșeau două. Omul rămînea buimac și întreba dacă e cumva de vînzare „cutiuța fermecată".

— Nu cutia e baza, îl punea în temă Lică. E și ea, dar fără cerneală și hîrtie învîrtești de pomană. Alea costă de-ți sar ochii... Uite, dacă vrei să fim tovarăși, ascundem mașina la mata acasă, plătim pe din două cerneala și hîrtia și dăm drumul la fabrică. Am eu om la tipografia băncii, care ne dă pe tavă tot ce avem nevoie... Plec la București și vin încărcat... Batem palma ?

Lică Cercel smulgea o sumă frumușică, lăsa „utilajul" în păstrarea „asociatului" și dispărea.

La interogatoriu, Lică Cercel a fost sincer și mi-a înșirat toate persoanele înșelate. Dar era gata să nu-l pot trimite în judecată din lipsă de probe. Nu numai că în-

şelaţii n-aveau pretenţii la despăgubiri. dar nici unul n-a recunoscut că îl mai văzuse pe Lică şi că, în cîrdăşie cu el, ar fi avut de gînd să facă dintr-o mie, două.

O mulţime dintre dosarele care îmi cădeau sub priviri, nu le înţelegeam prea bine, din cauza limbajului în care îşi scriau declaraţiile infractorii. Îl tot întrebam pe Aldea:

— Fane, ce înseamnă „ursoaică" ?

— Casă de bani !

— Dar „maimuţă" ?

— Geamantan !... Valiză.

— Zice unul, aici, că : „...a julit o coajă cu exive, dintr-un caraiman la căldură..."

— A furat un portofel cu acte dintr-un buzunar interior al hainei. Caraiman la căldură înseamnă buzunar interior ; la rece, exterior.

— De ce-i lăsau comisarii să scrie în patagoneza asta? Cine-i înţelegea ?

— În justiţie, o declaraţie scrisă cu mîna proprie are o valoare mai mare. Magistraţii care îi judecă s-au mai obişnuit. E o comedie teribilă să-i vezi pe avocaţi cum fac pe translatorii.

Cu vrafuri de dosare în jurul meu, păream un naufragiat pe o insulă de hîrtie. M-am speriat că existau atîţia hoţi. Titi Barosanu, de exemplu, avea un obicei. După ce aprindea fitilul montat la un seif, răcnea cît îl ţineau puterile : „Scapă cine poate !" Hary Tonigaru, specialist în decupaje cu gura de lup la fichete şi case de bani englezeşti, opera numai în smoking şi cu mănuşi albe, susţinînd că face artă, nu amatorism. Sile, zis Lautrec, falsificator de paşapoarte, era căutat de cinci poliţii de pe două continente. Aurică Depărtare, ucigaş şi tîlhar, îşi omora victimele cu cuţitul, aruncat de la mare distanţă.

Am zăbovit mai mult asupra dosarului lui Puiu Cupcea, zis Ştaif, amantul de profesie al doamnelor din lumea bună, abonate ale Cazinoului de la Sinaia. Băiat subţire, înalt, frumos, cu ochi negri, franţuzit, cu o cultură adunată din prefeţele cărţilor de succes, posesorul unui vocabular romantic, irezistibil, pentru uzul doamnelor sentimentale. La percheziţia domiciliară i s-a ridicat şi caietul dictando, pe filele căruia avea notate „aforisme" duioase. Cu ajutorul lor victimele erau seduse, jefuite şi abandonate.

Am citit cîteva, pe sărite :

„Au căzut cinci stele. Două erau ochii tăi şi... trei vorbele mele..."

„Coniţă, sînteţi frumoasă ca o speranţă. Şi ciudată, şi amăgitoare, ca flăcările albastre de pe comori..."

„Vă mulţumesc că aţi făcut din mine, dintr-un om, o grădină cu dragoste..."

„Seara asta poartă numele dumneavoastră..."

„Tuberoza mea ! Iubirea noastră e tragică şi mîndră, ca masca unui tiran..."

Şi cîte şi mai cîte... E o adevărată trudă să cauţi prin cărţi cuvinte frumoase şi să găseşti momentul cînd să le şuşoteşti în camere de hoteluri luxoase !

Oricum, Puiu Ştaif era un colecţionar harnic de cuvinte galante.

False ca fîntînile de curte umplute cu apă de la robinet.

Farmecul personal şi frazele culese din cărţi îl ajutau să sucească minţile doamnelor dornice de iubiri consumate în cele două ore cît soţul asuda la masa de joc.

Cum a acţionat îndrăgostitul în cazul doamnei Rodica Voinescu-Măgura ?

După ce sentimentele victimei au fost dezlănţuite, i-a dat întîlnire pe o potecă romantică de munte.

În timp ce respectabila doamnă aştepta îmbătată de promisiuni, a intrat în apartament sustrăgînd bani şi bijuterii.

S-a întors, discret, în preajma ei. Alegînd un moment favorabil, a rugat-o să-l însoţească spre „Cota 1200". Pe drum i-a mărturisit că el a fost hoţul. N-avusese altă soluţie pentru a achita o datorie presantă, făcută la masa de joc... Greşise, dar s-a dezmeticit la timp... Avea să rezolve totul, bărbăteşte. Nici n-a apucat delicata însoţitoare să se dezmeticească. Puiu a şi sărit în prăpastia adîncă, scuturînd zăpada din vîrful brazilor cu un ţipăt prelung, sfîşietor. Aşa a înţeles să se pedepsească pentru nelegiuirea săvîrşită.

Doamna Voinescu-Măgura a fugit disperată în oraş şi a anunţat salvarea, poliţia. A început căutarea rămăşiţelor neînsufleţite ale sinucigaşului. Nu au fost găsite. Prăpastia adîncă, zăpada mare. Apoi s-a aşteptat dezgheţul.

După doi ani, timp în care doamna Rodica Voinescu-Măgura se consolase și de pierderea bijuteriilor și de pierderea lui Puiu, l-a reîntîlnit pe Coasta de Azur.

Cu același truc, Puiu Ștaif a mai înlăcrimat o baroneasă la Baden-Baden, o morăriță văduvă din Palma de Majorca, o coafeză căruntă din Biaritz și directoarea unei școli de dansuri argentiniene din Lausanne.

Din voluminosul său dosar reieșea că era un delincvent ușor de cercetat. Își mărturisea, întotdeauna, vina cu lux de amănunte.

În timp ce devoram filele dosarului, pe atunci foarte tînărul Ștefan Aldea mă privea cu superioritate.

Cu timpul, curiozitatea mea pentru scormonirea dosarelor vechi s-a mai diluat. Cu infractori, asemenea acestora, urma să mă întîlnesc, dar nu la șuete.

Urît destin să rămîi în memoria oamenilor numai prin răul pe care l-ai făcut !

De toate acestea mi-am adus aminte într-o altă sală cu fișiere și dosare de infractori, pe care nu le mai administra, însă, prietenul meu Ștefan Aldea, ci un plutonier negricios, care fuma cu țigaretul și mirosea a „Lavandă triplă".

Plin de zel și bunăvoință, a căutat cu răbdare în evidențele lui, comunicîndu-mi că nici unul dintre suspecții mei pentru asasinarea doctorului Olteanu nu avea antecedente penale.

CAPITOLUL III

Slalom printre bănuiți

Trecuse numai o zi de la discuția mea cu doctorul Leonte și m-am pomenit cu un telefon de la mama lui Gabriel Olteanu. Uitase să-mi spună ceva. În noaptea de 6 spre 7, fiul ei fusese chemat de o pacientă. Deși era foarte tîrziu, s-a îmbrăcat și a plecat imediat. I s-a părut curios, deoarece, de regulă, Gabriel refuza astfel de vizite. Bănuia că a fost vorba de o cunoștință.

Amănuntul era important.

Am făcut investigații în stațiile de taximetre din apropierea locuinței doctorului. Presupuneam că n-a mers pe jos. Și am avut dreptate. Am găsit șoferul care l-a condus la destinație. Așa am făcut cunoștință cu alt personaj al dosarului meu de anchetă : Adina Constantiniu.

O femeie ca ea este greu de descris. Potrivit de înaltă și armonios construită. Avea o deosebită grație a mișcărilor. Părul adunat în coc, lăsa cîteva șuvițe rebele, să filtreze lumina. Fața mică, puțin alungită, cu buze aproape subțiri. Ochii trăiau o viață proprie. Citeai în ei treceri bruște de la o dispoziție la alta. Spuneam că o femeie ca ea e greu de descris, fiindcă trăsăturile feței i se modificau în funcție de dispoziția în care se afla. În general, o femeie frumoasă.

M-a primit scuzîndu-se pentru dezordinea din apartament, cu un aer suferind.

— Nu mă simt prea bine de cîteva zile și toată casa arată... nepotrivit pentru o vizită... Vă rog să mă scuzați...

De la una, la alta, discuția s-a îndreptat către lucrurile care mă interesau.

— În seara aceea — și-a amintit ea — am avut patru invitați : familia Vameșu și unchiul meu, Iorgu Păun, cu soția... Am stat de vorbă, cum se întîmplă în astfel de ocazii... Mai curioasă mi s-a părut o glumă, o farsă, nici nu

știu cum să-i zic... Pe la ora zece a sunat cineva la ușă. Cînd am deschis, nimeni. După un timp a mai sunat o dată și am găsit la ușă un carton cu prăjituri. Cine le-a lăsat, nu știu...

— Nici nu bănuiți ?

— Nu !

— Bine, povestiți mai departe...

— Am servit prăjiturile musafirilor mei... Și, pe urmă, ...ne-am dus la un restaurant...

— Ați mîncat toți cinci din prăjituri ?

— Da !... La restaurant, la sfîrșitul serii, ne-am simțit cu toții foarte rău...

— Ați servit ceva care părea vechi ?

— Nu-mi dau seama. Știu că, ajunsă acasă, abia am mai avut putere să-l chem pe doctorul Olteanu...

— De ce tocmai pe el ?

— Îl cunoșteam mai de mult. Mă tratase în urmă cu doi ani de pleurezie.

— La ce oră a plecat doctorul Olteanu de la dumneavoastră ?

— În jurul orei 4. Spunea că trece pe-acasă numai ca să se schimbe și pleacă direct la clinică...

Nu mai aveam ce s-o întreb pe Adina Constantiniu. Cel puțin deocamdată. Ne-am luat rămas bun. La plecare i-am arătat-cîteva fotografii portarului de bloc. Acesta l-a recunoscut pe doctorul Olteanu fără ezitări și mi-a spus că o vizita în mod obișnuit „pe doamna cea frumoasă de la etajul patru...“

Așadar, Olteanu era o cunoștință mai veche a Adinei Constantiniu. Poate chiar el trimisese prăjiturile. Dar de ce așa de misterios ?

Am trecut pe lista de audieri nume noi.

Am început cu Iorgu Păun. Era un om care nu știa să păstreze taine. Cînd a început să vorbească, n-am știut cum să-l mai opresc.

— Era ziua nepoată-mii. Adina este nepoata mea. Dar crezi că ne-am distrat ?... Ți-ai găsit ! Păcat de flori ! 8 lei firul pentru cine întreabă, 5 lei pentru cine cumpără. M-am scuturat de 25 de lei, bașca la local. Nu riscam eu, dar ziceam că Adina o să mă împrumute cu ceva bani... Apropo, că veni vorba ! Ce pot să pățesc pentru o imputație care...

— Lăsați imputația acum... Povestiți-mi ce a fost în noaptea de 6...

— Ce să fie ?... Nu tu șpriț, nu tu nimic. În schimb, deșteptul ăla de Vameșu, cică să facem spiritism... Nu știu de unde cunoștea el un călugăr, mort de vreo trei sute de ani. Tolomei, Timotei, mă rog, așa ceva. Și cînd ți l-a chemat o dată, și ăla a răspuns, am simțit că-mi pică părul de groază. Cuvioase-n sus, cuvioase-n jos, pînă a prezis că unul care calcă în casa Adinei o să dea ortu' popii...

— A zis călugărul asta ?

— N-a zis, că ăla nu vorbește. Ăla bate ! N-ai făcut încă chestii d-astea, spiritiste ?...

— Nu, n-am avut prilejul.

— Păi, vino, dom'le, odată, să-ți facă Vameșu o demonstrație...

— Am să vin negreșit !... Și mai departe ce a fost ?

— Mai departe... Aha ! A sunat anonimu' !

— Ce anonim ?

— Păi nu știu, că n-a semnat pe cartonul de prăjituri... Niște prăjituri o splendoare. Și proaspete, și reci, dom'le. Nu ca micii de la restaurant, care erau să ne prăpădească...

— Cîte prăjituri au fost ?

— Șase !... Am mîncat cinci...

— Deci una a rămas...

— Da, dom'le, una a rămas...

Am mai tăifăsuit cu Iorgu Păun încă vreo jumătate de ceas. Mă interesa cum decursese ședința de spiritism.

În aceeași zi am revăzut-o pe Adina Constantiniu. Mă gîndeam că cea de-a șasea prăjitură putuse fi cauza morții doctorului Olteanu. Am întrebat-o dacă l-a servit și pe el cu prăjituri. Mi-a confirmat. Vizibil jenată, mi-a povestit și despre ședința de spiritism. Punînd cap la cap relatările ei cu ale lui Iorgu Păun, am reconstituit următoarea scenă....

Încăperea era cufundată în întuneric. Pendula a bătut strident. Printr-o crăpătură a oblonului se strecura o rază subțire de lumină, care cădea pe chipurile celor de față. Adunați în jurul mesei, păreau umbre stranii. Se așternuse o tăcere încordată, împrăștiată la un moment dat de vocea răgușită a avocatului Emil Vameșu :

— Călugăre Timotei ! În seara asta chemăm pentru a treia oară spiritul tău. Dacă ai făcut lunga călătorie pînă în lumea noastră și ești aici, răspunde printr-o bătaie...

Tăcerea s-a reînstăpînit. Nu se auzea decît respirația din ce în ce mai precipitată a celor prezenți. Două bătăi înfundate, venite parcă din adîncuri, au confirmat apariția spiritului. S-au auzit murmure de emoție, amestecată cu spaimă. Lucia Păun, soția lui Iorgu, s-a foit pe scaun, mirîndu-se cu voce tare :

— A bătut de două ori ! O mai fi venit cu cineva...

Avocatul a intervenit cu un sîsîit lung, apoi a continuat să oficieze :

— Cuvioase, cu bunătatea și înțelepciunea ta fără de margini, spune-mi dacă fratele meu, mort acum, în februarie, a ajuns în lumea voastră, a celor prea fericiți ?... Răspunde, rogu-te, cu o bătaie, pentru da, și cu trei, pentru nu...

S-a auzit, în chip de răspuns, o singură bătaie. Gina Vameșu, soția avocatului, a exclamat :

— Ei, bravo ! E în rai ! Merita... A fost un băiat tare bun !...

Lucia Păun, după un acces de tuse tabacică, a ținut să adauge :

— Cred și eu, la cît v-a lăsat moștenire...

— Și ?... Ce-ți pasă dumitale ?...

— Tăcere, vă rog, tăcere ! s-a enervat avocatul. Discutăm între noi sau cu prea sfîntul ?... Îl voi întreba și despre soarta Feliciei, nevasta fratelui meu... Cuvioase spirite, te rog să-mi spui dacă soția bunul meu frate e tot în rai ?

Spiritul a răspuns prin trei bătăi. Lucia Păun scăpă un „aș". Gina a țistuit lung din buze, impresionată de soarta cumnatei.

— Tocmai ea care făcea pe sfînta, ținu să adauge doamna Păun.

— Măcar moartă iart-o și dumneata ! ripostă Gina.

S-a amestecat în discuție Iorgu Păun :

— Emilică, frate, întreabă-l pe cuviosul și despre casa noastră de la Rîmnic.

Glasul avocatului s-a înălțat cucernic :

— Te mai întreabă, prea sfinte, Lucia și Iorgu Păun, dacă e bine și cu folos să vîndă casa părintească de la Rîmnic ?

Pentru că răspunsul spiritului a fost afirmativ, Lucia Păun s-a înfuriat de-a binelea :

— Ei, na, ce-am să mă iau după el ! Să rămîn la bătrînețe pe drumuri ? ! Unde să ne stabilim cînd l-o pensiona pe Iorgu ?...

Iorgu a mustrat-o impresionat :

— Taci, femeie ! Te iei în gură și cu prea sfintul ? !...

Vameșu, intermediarul între cer și pămînt, a intervenit, reamintindu-le de reverența datorată momentului :

— Zău, fraților, nu mai vorbiți atîta ! Tăceți ! Vă rog ! Cuviosul nu stă mult. Îl simt că vrea să plece. Nimic nu-l mai leagă de lumea noastră de țărînă. Apoi a continuat cu glasul schimbat : Atotștiutorule, înainte de a te întoarce printre marile umbre, spune-ne dacă vreunul din cei ce calcă pragul acestei case este pîndit, cumva, de coasa nemiloasă a morții ?...

Prea sfîntul, categoric ca și pînă atunci, n-a ținut seama de sensibilitatea celor de față și a bătut o singură dată, aruncîndu-i în brațele disperării.

— Cum ? Cine anume... Răspunde, cuvioase, răspunde ! l-a rugat Vameșu cu glas tremurat.

Dar spiritul plecase, semănînd o groaznică confuzie. Gazda a propus să se aprindă lumina, arătîndu-și nemulțumirea că tocmai în ziua nașterii sale s-a ales cu o distracție atît de lugubră...

Cunoscîndu-i pe Gina și Emil Vameșu, mi-am dat seama că făceau parte dintre oamenii care au întotdeauna să-ți spună o mulțime de lucruri, să te facă părtaș la întîmplări de familie, să-ți istorisească amintiri. Numai în fața soțului ei Gina vorbea mai puțin, conștientă că îi este inferioară. Dealtfel chiar dacă ar fi încercat, i-ar fi fost aproape imposibil. Avocatul era de o vervă deosebită.

Gina Vameșu, o femeie destul de ofilită, bolnăvicioasă, se încăpățîna să facă totul pentru a da impresia de tinerețe. Din cauza excesului de farduri, obrazul ei arăta ca un perete care refuză tencuiala, cojindu-se.

Genul clasic al femeii jandarm era perfect reprezentat de Lucia Păun. La portret au mai rămas de adăugat vocea hîrîită şi tusea tabacică.

Iorgu, tovarăşul ei de viaţă, era la fel de voinic, dar cu o înfăţişare mult mai blajină. Părea coborît dintr-un tablou de Brueghel.

Dar să revenim la şedinţa de spiritism.

Încă înainte să se aprindă lumina, Iorgu adormise cu mîinile împreunate pe pîntecul rotofei. Păstra în colţul buzei un zîmbet abia perceptibil, semn al satisfacţiei pricinuite de prevestirile călugărului Timotei. L-a trezit nevastă-sa, îmbrîncindu-l. Voind să dea impresia că nu adormise, a întrebat surîzător :

— Şi masa chiar n-are nici un cui ?

— Iorgule, eşti de o ignoranţă dezarmantă. Altfel nu merge, băiatule, îi explică Vameşu îngăduitor.

— Nu vin spiritele ?

— Poate vin, dar tac.

— Ce vrei, dom'le ? Făpturi de fum ! Da' îmi place. Cînd mai tragem o întîlnire ?

Cu o expresie tristă, Gina le-a spus că şedinţa nu se poate repeta mai devreme de două săptămîni.

— Dacă aţi şti cît îl consumă pe Emil. Nu doarme noaptea...

— De ajuns, de ajuns ! le-a cerut Adina. E ziua mea. Vreau să petrecem. Să fie lume, muzică, să se întîmple minuni...

— Bernard Shaw spunea că o minune este o întîmplare din care se naşte credinţa, încercă Vameşu să-şi etaleze erudiţia.

— Las-o baltă, dom'le ! Mi-e foame ! Haidem la un local, pe-aici, prin preajmă, i-o tăie Iorgu.

Lucia l-a susţinut, zorind-o pe sărbătorită să-şi schimbe rochia. Adina a promis că va fi gata într-o clipă şi a trecut în camera de baie. Invitaţii au auzit, imediat, curgînd robinetul. În lipsa ei, Iorgu s-a interesat ce i-a venit lui Vameşu să pună întrebarea cu „coasa nemiloasă a morţii". Acesta i-a dat o explicaţie lungă şi încîlcită, din care Iorgu a înţeles numai că e bine ca omul să ştie ce-l aşteaptă.

Zgomotul ascuţit al soneriei a pus capăt discuţiei. Cum nu se cuvenea să deschidă decît gazda, Lucia a strigat :

— Adina, sună cineva !... Mă auzi, Adina ?

— Te aud. Ce s-a întîmplat ? a întrebat Adina apărînd în ușa băii pieptănîndu-se.

— Sună cineva.

— La ora asta ?... Cine-o fi ?... Mă duc să văd !...

S-a uitat îndelung pe palier, dar n-a văzut pe nimeni.

— Nu e nimeni ! Vi s-a părut.

— Cum ni s-a părut ? Au auzit cu toții, a asigurat-o Iorgu.

— E cineva pe scară ? a întrebat Adina din ușă. Nu e nimeni !...

A intrat iar în baie, promițînd că într-o clipă va fi gata. Nici n-au apucat să-și reia conversația și s-a auzit din nou soneria. Emil a ciocănit în ușa băii.

— Duduie Adina, iar sună !...

— Vin imediat !

Adina a traversat încăperea, enervată.

— Asta-i culmea ! Cine naiba se joacă ?... Iar nu e nimeni !

S-a apropiat și Iorgu.

— Care ești acolo ?... Apoi a exclamat uimit : E-te-te ! Un pachet ! Tu nu vezi ? În fața ușii e un pachet. Ce-o fi înăuntru ?...

— Știu eu ?

Într-adevăr, jos, pe mozaicul palierului, era un pachet. Cineva îl lăsase acolo, plecînd înainte să i se deschidă.

— Tiii, ce prăjituri grozave ! a mai zis Iorgu desfăcînd pachetul.

— Nu înțeleg nimic. Cine putea să le trimită ? s-a întrebat gazda.

Au închis ușa. Iorgu le-a anunțat tuturor vestea solemn și statuar ca un majordom :

— Doamnelor și domnilor, un anonim i-a trimis Adinei acest minunat carton de prăjituri...

Gina murea de curiozitate :

— Să vedem și noi !

Continuînd să se mire, Adina și-a dat cuvîntul de onoare că nu știa cine a trimis prăjiturile. Bineînțeles, nimeni n-a crezut-o.

— Or fi de la călugărul Timotei, a zis Iorgu.

Toți au izbucnit în rîs. În sfîrșit făcuse și Iorgu o glumă pentru care nevasta-sa l-a privit cu recunoștință. Adina a luat cartonul de prăjituri și s-a oprit în fața fiecărui in-

vitat servindu-l. Rămăsese una singură. Iorgu a propus ca aceasta să fie rezervată... anonimului.

— Poate că vine pînă la urmă...

Adina l-a privit mustrător. O deranja că nu este crezută. S-a rujat foarte meticulos, în oglinda toaletei. Îmbrăcîndu-se, au pornit cu toţii la restaurant.

Se făcuse tîrziu. Se stinseseră mai toate luminile. O lună roşiatică stătea agăţată ca o portocală, în vîrful unei antene de televizor. Cartierul adormea ca în fiecare seară.

Firma luminoasă din apropierea hotelului *Lido* avea aceleaşi litere stinse, ca de obicei. În Piaţa Romană se scoteau şinele de tramvai. Aparatele de sudură aruncau fulgere albastre. Flama scurtă, repetată, făcea să clipească ferestrele blocului din colţ.

Veselul grup a poposit la restaurantul *Mon Jardin.* S-au aşezat în jurul mesei, exuberanţi, sfidînd parcă prevestirea sumbră a călugărului Timotei. Restaurantul era populat cu o lume pestriţă. Unii, îmbrăcaţi elegant, cu haine de bună calitate, dar cu croială desuetă, alţii, foarte mulţi, cu sacouri de catifea reiată. Erau destui şi cu bluze din balonseid, pe sub care purtau cămăşi în carouri.

Specialitatea casei era formată din : „Amalfi, ţuică cu vermut, creier în pergament şi merengue-glace".

Ca să umple timpul, pînă aveau să sosească cele comandate. Iorgu a început să fabuleze. Avea o idee fixă. Că pe front s-a purtat ca un erou, a luat sute de nemţi prizonieri, a distrus tunuri, tancuri, avanposturi şi trupe inamice de desant. Rezonanţa cuvîntului „desant" îi plăcea nespus.

Într-o pauză a povestirii, Iorgu a închis ochi, rămînînd parcă pe urma cumplitelor aventuri din război. Şi... cu ochii închişi... a adormit, pur şi simplu, la masă.

În realitate nu fusese nici o zi pe front, dar îi plăcea să se lase în voia imaginaţiei. S-a trezit cînd o picoliţă a scăpat un sifon pe jos, care a făcut explozie.

Treptat, atmosfera s-a înviorat, glumele zburau dintr-o parte într-alta, prietenii călugărului Timotei petreceau.

Spre sfîrşitul serii, Lucia le-a stricat buna dispoziţie. Din senin, a început să se vaiete că se simte rău. A scos din poşetă sticluţa cu apă de colonie, şi-a umezit vîrfurile

degetelor și a început să-și fricționeze tîmplele. Apoi s-au plîns și ceilalți, fiecare avînd aceleași simptome : moleșeală, dureri din ce în ce mai ascuțite în abdomen, transpirație abundentă, amețeli.

— Cred că numai vinul ne-a făcut figura, a fost de părere Vameșu.

— Adina își mușca buzele de durere.

— Să mergem, dragă. Fata asta se simte rău de tot, a hotărît soția lui Iorgu, care își mai revenise.

— Mîine să ne telefonezi, Adina, a spus îngrijorată Gina Vameșu.

S-au despărțit grăbiți, ca niște călători ce s-au cunoscut întîmplător. Fiecare era dornic să ajungă cît mai repede acasă.

În timpul cercetărilor care au urmat, m-au uimit sentimentele pe care le aveau, de fapt, acești oameni unii față de alții. Îmi amintesc doar cîteva comentarii relative la petrecerea de la *Mon Jardin*.

Iorgu i-a spus bosumflat nevestei :

— Dracu' ne-a pus să ne ducem ? Am dat bani pe flori, am plătit și masa, și acu', uite ce rău îmi e... Lucico, mamă, fă-ți pomană cu o lingură de bicarbonat, că-mi dau sufletul...

Vameșu încerca și el să-și liniștească soția :

— Stăpînește-te și tu, Gina. Suferința e o stare intimă, discretă...

— Nu înțelegi că mă doare ?

— Răbdare și trece. Ne-am luat după cretinul ăla de Iorgu să mîncăm și mici.

— Ah ! Nu mai pot...

— Fă-ți un ceai de... de ceva.

Adina n-a putut dormi. Cînd durerile au devenit insuportabile, a format numărul de telefon al doctorului. În mai puțin de o jumătate de oră Gabriel Olteanu s-a prezentat la locuința ei.

Portretul lui s-ar putea rezuma în cîteva cuvinte : un tip pedant, ușor melancolic, foarte manierat, născut cu un secol mai tîrziu, după propria-i expresie. Prietenii zîmbeau afirmînd că era gata să susțină ideile altora cu mai mult patos decît pe cele proprii. Promitea cu amabilitate orice serviciu, te îndatora și nu te-ar fi contrazis în ruptul capului.

Hainele îi veneau ca turnate. Avea obsesia parfumurilor. Maniac în ale curăţeniei, deschidea uşile cu cotul, ca să nu atingă clanţa cu degetele. Nu fuma şi nu mînca alimente cu mirosuri pătrunzătoare, din raţiuni pur estetice. Dincolo de toate curiozităţile, era un medic cu o solidă pregătire profesională, corect în relaţiile cu ceilalţi oameni. Îşi diviniza mama.

Ajuns în apartamentul Adinei Constantiniu, s-a aşezat la căpătîiul ei, cu grijă pentru dunga pantalonilor, şi i-a luat pulsul. Apoi i-a atins fruntea, încercînd să simtă dacă are febră.

— O intoxicaţie. O formă uşoară, s-a pronunţat în cele din urmă. Să sperăm că nu se vor ivi complicaţii... Ţi-am pregătit ceva de băut... Ceva folositor, în orice caz. Ai să te linişteşti şi sper să adormi. Capul te doare ?...

— Am, aşa, ca un cleşte de durere.. Şi tu pari obosit.

— Chiar sînt !

— Să te servesc cu ceva...

— Nu vreau nimic !

— Uite, am acolo o prăjitură cu cremă. Ştiu că îţi plac...

— Mulţumesc !

— Te rog, ia...

— Mmmm ! E foarte bună...

Doctorul Olteanu a plecat în jurul orei 4 dimineaţa. Peste noapte, criza Adinei s-a repetat mult mai puternic. După ora şapte şi jumătate l-a sunat la clinică.

— Vă rog, cu doctorul Olteanu...

Persoana de la celălalt capăt al firului a ezitat să răspundă :

— Sînteţi o rudă ?

— Nu, o cunoştinţă, o pacientă...

— N-o să puteţi vorbi cu doctorul Olteanu !

— Cînd să revin ?

Răspunsul a întîrziat cîteva secunde.

— Doctorul Olteanu a murit !...

O discuţie avută cu şeful meu, Toma Negoiţă, m-a pus din nou pe drumuri. Mă plîngeam că m-am cam împotmolit cu cercetările şi el m-a copleşit cu reproşurile :

— Ce cauţi în birou ?... Aştepţi să vină criminalul la biroul de informaţii ?... Du-te să stai de vorbă cu oamenii !

Ia-o de la început... Fă o vizită mamei doctorului Olteanu. E la fel de interesată ca şi noi în descoperirea criminalului... Ai epuizat semnele de întrebare în legătură cu nora ei ?... Cu doctorul Leonte ?... Cine-i Adina Constantiniu ? Dar soţii Vameşu, dar familia Păun ?... Sînt extratereştri ?... Nu !... Muncesc, trăiesc printre noi... Vorbeşte cu cei care-i cunosc. Cîntăreşte amănuntele mai interesante, opreşte-te la cineva, dacă trebuie... Ai un coleg de birou, pe Tutunaru. L-am găsit dezlegînd cuvinte încrucişate. Ia-l cu tine pe teren.. Ai luat cîteva declaraţii şi ai obosit !

Am plecat din biroul lui Negoiţă cam abătut.

O nouă vizită la mama doctorului Olteanu mi-a dat posibilitatea să aflu o poveste impresionantă, dar fără vreo legătură cu cazul care îmi punea atîtea probleme.

S-a născut într-un sat de munte din Ardeal, în casa unui ţapinar sătul de nevoi. Mama i-a murit cînd nu învăţase încă să-i pronunţe numele. Cine-l întreba pe tatăl ei cum i-a murit soţia, primea un răspuns ciudat :

— Cum să moară ?... Cum mor săracii, din orice...

În ciuda traiului prost, fata s-a înălţat şi a crescut frumoasă, ca dimineţile cu soare. Nu împlinise şaisprezece ani, cînd, prin satul de munte cu case răzleţe, a trecut primul automobil văzut prin partea locului. Era plin cu avocaţi, veniţi din capitală ca să redeschidă, spre paguba ţăranilor, un proces vechi pentru o pădure. Printre ei se găsea şi tînărul Sorin Olteanu, vlăstarul unei familii bucureştene bogate, proaspăt titularizat în Contenciosul departamentului silviculturii. A zărit, printre ulucile unui gard, o copiliţă. A oprit maşina privind-o înmărmurit. Le-a atras atenţia emoţionat şi camarazilor săi.

— Uitaţi-vă cum arată o romăncuţă frumoasă, frumoasă...

Neştiind ce s-a întîmplat la poartă, tatăl fetei a ieşit cu toporul... N-avea cum să taie cu el privirile cutreierate de lumină ale bărbaţilor din automobil.

Şi cum viaţa însăşi scrie întîmplările cele mai puţin verosimile, după nici o lună, Ana Găman pleca desculţă dintr-un sat de munte, ca să ajungă doamna Olteanu, soţia unui avocat cu talent şi avere, care uluise capitala cu aventurile lui galante şi, mai nou, cu această căsătorie incredibilă.

— Eram așa de stingheră în casa lui, povestea Ana Olteanu, că dacă ar fi trebuit să mor, n-aș fi îndrăznit să gem, de teamă să nu supăr pe cineva...

Gabriel s-a născut în primul an de căsătorie. Tînăra mamă nu știa să facă altceva decît să-și vegheze copilul și, în orele de somn ale acestuia, să se joace cu o trusă de manichiură pe care soțul i-o adusese de la Paris.

După un timp, a aflat că Sorin Olteanu o luase de la Paris și pe Lisette, fostă dansatoare acrobată la barul *Tabarin*. În București, Lisette a primit, în plic parfumat, o cheiță „Yale", din aur, cu care a deschis ușa unei garsoniere din Cotroceni, mobilată de la carpeta persană din vestibul, pînă la veioza „Gallé", așezată pe noptiera dormitorului din lemn de palisandru.

În fiecare dimineață primea buchete de flori, cărate cu faetonul de proprietarul florăriei *Riviera*.

Ana crezuse cu mintea ei simplă, de țărancă, că un bărbat își ia nevastă o dată pentru totdeauna. Și atunci, Sorin al ei, cum de se purta astfel ?...

Într-o noapte și-a înfășurat copilul în broboada cu care venise din satul de munte și a cerut adăpost unui consătean, geamgiu, care locuia pe Calea Griviței. Nevasta geamgiului a luat-o să lucreze cu ea la *Boiangeria Aftalion*. Mai tîrziu, a primit prin poștă o înștiințare în care se vorbea de divorț... „pronunțat din vina pîrîtei, care și-a părăsit domiciliul conjugal..."

— Mi-am crescut copilul cu mîinile astea, povestea mama doctorului. Nu l-am lăsat să primească de la nimeni un măr. De cîteva ori, din an în paște, taică-su a venit să ne vadă. Nu l-am primit. I-am spus și copilului : „Dacă te prind că-i dai bună ziua, te înec !"... Sînt rea cu oamenii răi. Să mai povestesc cît am dus-o de greu ?... La ce să-mi aduc aminte ?... Am învățat carte odată cu copilul meu, pe același abecedar. Singură l-am ținut în facultate și l-am făcut doctor. A fost mîndria mea. Cînd a venit, într-o zi, taică-su (acum e funcționar pe la un depozit de lemne) să-mi ceară o fotografie a băiatului, l-am pus pe Gabriel să scrie pe dos : „Domnului Sorin Olteanu". Atît ! Îi tremura mîna, dar a scris cum am vrut eu. L-am bătut pînă în anul doi de facultate, terorizată de gîndul că poate apuca pe drumuri anapoda, ca atîția alții, după război. N-aveam

voie să-mi irosesc singura avere... Cine mi l-a ucis, oameni buni ?....

Cine ?... Se învălmășeau și în mintea mea nenumărate întrebări. Prăjiturile au fost otrăvite ?... Cine să fi trimis cartonul cu prăjituri ?... Doctorul Leonte ? Poate Paula Olteanu. Știa despre existența Adinei Constantiniu ?... Sau poate unul dintre invitați... Sau... să fie gestul dement al unui tată ratat, de existența căruia abia aflasem ?...

În seara petrecerii de la restaurant, s-a mai petrecut un fapt care venea să încurce și mai mult firele cercetărilor mele. La farmacia numărul 64, situată la marginea orașului, s-a prezentat un individ care a cerut să i se execute o rețetă. (Semnalmentele lui mi-au fost relatate vag : statură potrivită, între două vîrste, destul de bine îmbrăcat). Deși rețeta era prevăzută cu antetul unei mari clinici și cu timbru sec, farmacista de serviciu a observat ceva în neregulă. Cînd n-ai mult de lucru, cînd timpul trece greu, te bucuri să schimbi o vorbă-două și întîrzii cu rezolvarea unor treburi de care, în mod obișnuit, te ocupi mașinal. Calculînd fără grabă costul medicamentului (un medicament cu livrare strict controlată), a observat că timbrul sec strivise hîrtia rețetei în loc să se imprime egal. Un amănunt care nu ar fi stîrnit bănuieli unui neavizat. Farmacista a devenit circumspectă și a ridicat hîrtia în lumină s-o privească mai atent. Pe clientul nocturn l-a enervat scrupulozitatea ei.

— Ce tot suciți hîrtia asta, tovarășe dragă ?..

— De ce vă impacientați ?

— Dacă mă țineți aici de zece minute ! Sînt un om bolnav. Pentru trei fiole puricați atîta rețeta aia.

— Dacă îmi vorbiți așa, s-ar putea să nu vă servesc...

— Dați-mi rețeta ! Încerc în altă parte !...

I-a smuls rețeta din mînă și s-a îndreptat bombănind spre ieșire. Farmacista a privit lung în urma lui.

Nu știam cum să leg și dacă se leagă această întîmplare cu datele dosarului meu. L-am trimis pe sublocotenentul Tutunaru să-l invite la noi, pentru a doua zi dimineață, pe Emil Vameșu, iar eu m-am dus să văd un spectacol la teatrul de estradă.

Nu-mi ardea defel să mă distrez, dar m-am gîndit s-o văd pe Adina Constantiniu la locul ei de muncă.

Sala gemea de lume. Am găsit un loc în picioare, rezemat de un perete, la balcon.

După prolog, după ce o cîntăreață ne-a asigurat că „Fetițe dulci, ca-n București, în toată lumea nu găsești", a apărut pe scenă Adina. Juca rolul unei tinere colectiviste și purta cu grație un coș plin ochi cu mere de butaforie. În lumina crudă a reflectoarelor se observa lesne că mîndra țărăncuță avea gene false, fard albastru pe pleoape, sprîncene subțiate după ultima modă. Peste părul migălos coafat cu supraetajări de buclișoare, purta o maramă stropită din belșug cu paiete. Privind-o am avut o impresie olfactivă. Am simțit în nări miros de „Chipre", parfumul ei preferat. A traversat scena cu coșul de mere, a zîmbit și a dispărut în culise. A urmat un balet. Adina Constantiniu n-a reapărut în spectacol. Aceasta fusese tot rolul ei.

Din discuții și din verificările făcute printre colegii de muncă, vecini, cunoștințe, familie, am reușit să adun date cu care să-i întregesc biografia.

Părăsise, cu mulți ani în urmă, un orășel de provincie, ambiționată să cucerească publicul de teatru bucureștean, mizînd pe niște virtuți artistice neconfirmate decît de rude.

Părinții (modești funcționari la Urziceni), nestrămutați în credința că fiica lor va ajunge o mare actriță, i-au plătit, lună de lună, cameră mobilată și i-au dat bani de buzunar, ca să poată descifra destinsă secretele Thaliei. Între timp, tînăra aspirantă la gloria scenei și-a urcat lădița de zestre în garsoniera mansardată a unui bătrîn actor, foarte solicitat de cinematografie pentru roluri de țăran mijlocaș nehotărît. Prin el a ajuns să joace și într-un film documentar de protecție a muncii. O lovea, din neglijență, o mașină cu platformă. Părinții și rudele, informate în timp util, au văzut filmul de patru ori, cînd a fost proiectat la Urziceni. Nu și-au recunoscut „vedeta", pentru că era filmată cu spatele. Actorului bătrîn i-a urmat un corespondent la București al unui ziar occidental. Și mai bătrîn. De la el a rămas cu mai multe valize pline de haine elegante, care i-au cultivat gustul pentru modă. Ulterior, printr-o relație, a reușit să fie angajată manechin la o fabrică de confecții. Cît a durat legătura cu ziaristul străin, a învățat să pronunțe corect mărci de țigări și băuturi renumite, să te respingă cu privirea invitîndu-te. În-

tr-o bună zi, corespondentul străin a plecat definitiv la el acasă. L-a condus la aeroport purtînd în suflet regrete și grija pentru ziua de mîine.

Norocul i-a zîmbit mai repede decît se aștepta. La întoarcerea de la aeroport, a luat-o cu motocicleta un fotbalist în plină glorie. Un tip „ambițios", care n-a acceptat să se transfere la alt club decît după repartizarea unui apartament pentru Adina Constantiniu, viitoarea lui soție. N-a trecut mult și fotbalistul, individ cu sentimente instabile, s-a căsătorit cu o voleibalistă de la noul club.

A urmat pentru Adina o perioadă grea.

Apoi l-a cunoscut pe inginerul Tiberiu Focșa, specialist în motoare cu explozie, cu o foarte bună reputație. Focșa a iubit-o cu adevărat, tulburător, și a avut, privind viitorul lor, cele mai bune intenții. Neșansa lui, s-a arătat sub chipul unei plecări în străinătate, la o specializare. Ceva a murit în el, în ziua cînd, pe coperta unei reviste porno, a văzut o fotografie, absurdă, dar care fără putință de tăgadă era a iubitei sale, Adina. Era una dintre fotografiile pe care i le făcuse la București, în camera lui de la hotel, ziaristul străin.

La un pas de naufragiu, Adinei Constantiniu i-au venit, de data asta, în ajutor soții Vameșu, prieteni cu unchiul său, Iorgu Păun. Gina Vameșu a ajutat-o cu inexplicabilă generozitate.

Cu timpul gusturile și pretențiile Adinei au evoluat, calitatea relațiilor sale îmbunătățindu-se. Nu mai era o „tînără debusolată" și de aceea o nemulțumea profund lipsa unei surse sigure de existență. Nu-și mai putea permite să pozeze (cum a făcut după ce a renunțat la slujba de manechin) pentru reclame de noi produse : crema grasă „Rodica" și ciocolata „Maria" cu lapte. A încercat, din nou, să dea examen la Institutul de teatru și a eșuat în corpul de figurație al unui teatru de estradă. Înțelegea ridicolul situației, trăia îngrijorată în prezent, o înspăimînta viitorul, vedea că e tîrziu să ia viața de la început. S-a apucat să ia lecții particulare de stenodactilografie. Încerca să-și facă puțină ordine în viață și cei care o cunoșteau din trecut se pregăteau s-o laude...

Seara, tîrziu, am proiectat pe tavanul alb al camerei, asemenea unui film, datele aflate, întrebîndu-mă, încă o dată, pînă unde putea fi amestecată Adina Constantiniu în

uciderea doctorului Olteanu. M-a smuls din pat soneria telefonului. Am ridicat receptorul și, lipindu-l de ureche, am auzit vocea precipitată a lui Tutunaru :

— ...'trăiți ! Sublocotenentul Tutunaru ! Raportez : avocatul Emil Vameșu a dispărut de la domiciliul său !...

Pe biroul meu se afla un ordin abia semnat de căpitanul Toma Negoiță :

„Luați măsuri, arestați-l pe numitul Emil Vameșu, fost avocat, cu domiciliul stabil în București, strada Bartolomeu, numărul 87. Comunicăm semnalmentele..."

L-am întrebat pe sublocotenentul Ovidiu Tutunaru, aflat de față :

— Care e ocupația actuală a lui Vameșu ?

— Necunoscută !... Chiromant amator... Însă mă gîndesc că, de obicei, oamenii de teapa lui Vameșu nu ajung pînă la crîmă.

— Care o fi, de fapt, amestecul lui în cazul Olteanu...

Am rămas pe gînduri. Tutunaru mă privea bănuitor. Credea că știu ceva în plus față de el. Îmi plăcea să lucrez cu el. Îi prețuiam capacitatea rară de a alege esențialul dintr-o puzderie de amănunte. Nu se deosebea de tinerii de aceeași vîrstă cu el. Mai scund decît mine, însă mai bine legat. Pricepea ușor și filtra tot ce-i spuneai, surprinzător de repede.

Într-o zi de toamnă, a venit la birou deosebit de trist. L-am întrebat ce i s-a întîmplat, dar a refuzat să-mi povestească. Am simțit, însă, că se află în starea aceea, cînd ne jurăm să păstrăm ascunsă o durere, dar abia așteptăm să ne descoasă un prieten ca să-i spunem ce avem pe inimă. L-am abordat, cu tact, dar perseverent, pînă cînd l-am convins.

Tînărul meu coleg fusese părăsit de iubita lui. Se îndrăgostise, din vară, de Valeria Șușu, actriță de categorie modestă.

Întorcîndu-se din turneu, Valeria i-a povestit cu lacrimi în ochi că a străbătut cu teatrul opt orașe și că peste tot, celelalte actrițe au fost asaltate de admiratori care le-au cerut autografe și fotografii, numai ea a fost evitată.

Lucrurile se complicau cu atît mai mult cu cît teatrul se pregătea să întreprindă un nou turneu.

Ovidiu i-a explicat cu toată căldura de care a fost în stare că, în ultimă instanță, numai posteritatea stabilește ireversibil valorile.

Vali a plecat în turneu, fără să știe că Ovidiu și-a luat cîteva zile de concediu și a urmat-o pe tot itinerarul. De peste tot a trimis scrisori, la hotelurile unde era cazat teatrul, prin care solicita insistent autografe și fotografii ale îndrăgitei actrițe Valeria Șușu.

Valeria a primit o corespondență uriașă. Sfîrșindu-se turneul, Ovidiu și-a întîmpinat iubita cu o privire de om mulțumit. La rîndul ei, Vali arăta fericită ca un astr. Întrebînd-o cum a fost, ea i-a zîmbit rezervat, explicîndu-i că abia acum înțelegea de ce a spus La Bruyère că : „Începutul și sfîrșitul iubirii se fac simțite în stînjenirea încercată cînd rămîi singur cu ființa iubită". Era exact ce simțea ea în clipa aceea. O actriță atît de adulată trebuia să aibă o singură datorie — aceea de a aparține maselor de spectatori. Cu această declarație, l-a părăsit pe Ovidiu Tutunaru.

Relatîndu-mi întîmplarea, Ovidiu arăta ca un om pierdut.

A trecut aproape un an, necazul a fost uitat.

Ovidiu Tutunaru lucra tot cu mine în birou și ne înțelegeam din ce în ce mai bine.

...Discutam cu Ovidiu „dosarul Olteanu", cînd ne-a întrerupt soneria telefonului. Un coleg ne comunica o spargere săvîrșită la Farmacia numărul 64. Am plecat în grabă și am ajuns la cîteva minute după sosirea echipei de cercetare.

O spargere curioasă. Hoții nu se atinseseră de bani și nici de medicamentele scumpe. După modul de operare făptașul era un începător. A fost pus pe urmele lui cîinele de serviciu. Unul dintre cei mai buni cîini ai noștri — Blitz. După mai multe ocolișuri ne-a condus pînă în strada Arhitect Bogdan, aflată în apropiere. La numărul 33 era o casă micuță, cu curte în față. Ne-a deschis, alarmată, proprietăreasa.

— Ce doriți ?... Ce s-a întîmplat ?...

Însoțitorul cîinelui a strîns scurt lesa, încercînd să-l liniștească.

— Cine mai locuiește aici ? am întrebat-o pe femeie.

— Fata mea și cu mine.. A, avem și un chiriaș. Pe domnul Tiberiu Focșa...

— E acasă ?...

— Da, cred că da !

— Vă rugăm să ne conduceți la el..

Gazda a bătut în ușa chiriașului de cîteva ori, din ce în ce mai puternic. N-a răspuns nimeni. Cum ușa nu era încuiată, am intrat cu toții.

Pe un pat strîmt era întins, mai bine zis zăcea, un om cu fața răvășită. Ovidiu mi-a spus în șoaptă :

— Doarme !... Ba nu, ține ochii deschiși... E leșinat !..

Cercetîndu-l, mi-am dat seama că nu era leșinat. Își injectase morfină. În grabă, nici nu încercase să ascundă fiolele. Căzuseră pe jos, lîngă piciorul patului. Urmărindu-mi privirea, a înțeles și Ovidiu despre ce era vorba.

— Știi, Ovidiu, ce sînt fiolele astea ?

— Morfină, nu ?...

— Și, altceva !... Poate sînt cheia asasinării doctorului Olteanu !...

Acum, după atîția ani, cred că am spus cuvintele acelea mai mult ca să-mi dau importanță. Pînă la dezlegarea enigmei mai aveam de așteptat.

Cercetările au stabilit că morfinomanul era una și aceeași persoană cu bărbatul venit la farmacie cu rețeta în neregulă. Ovidiu a avut ideea să-l confruntăm cu farmacista care fusese în acea noapte de serviciu.

Tiberiu Focșa însemna o nouă verigă în lanțul anchetei mele. Cîndva, un inginer cu o solidă reputație, îndrăgostit de Adina Constantiniu. Ce căuta el în toată această poveste ?... Am avut o clipă senzația că alunec pe un acoperiș înclinat, fără să mă pot apuca de marginea streșinii...

Am luat, din nou, o declarație Paulei Olteanu. Trebuia să aflu la ce s-a referit doctorul Silviu Leonte cînd a afirmat :

„O acuzație gravă ! O insultă adusă memoriei unui om, poate, nevinovat..."

A fost nevoie de multă răbdare și stăruință pînă am convins-o să nu aibă rezerve.

E foarte greu să descrii întîmplări importante din viața altuia. Mie, cel puțin, așa mi se pare. Întîmplări grave,

care marchează, uneori, un om pentru toată viața, le povestești pe un ton neutru. Dispare tensiunea. Pentru cei care le-au trăit, ele au avut altă temperatură. De aceea redau din relatările soției doctorului Olteanu doar atît cît este necesar pentru o bună înțelegere a cazului de față.

Paulei Olteanu nu i-a trebuit mult timp pînă să afle cealaltă față a soțului ei. Omul amabil, îndatoritor, pasionat pentru știință, a încercat să folosească prietenia soției sale cu Leonte, pentru a-l determina să împartă cu el eventualul succes al cercetărilor, privind un nou medicament. Încuraja prietenia soției, cunoscînd probitatea doctorului Leonte.

Așadar se voia asociat la o descoperire la care nu avusese nici o contribuție științifică.

Am continuat eforturile pentru găsirea lui Emil Vameșu. A fost găsit la o rudă din comuna Mărgineni. Prinderea s-a datorat lui moș Vanghele, un unchiaș simpatic, care l-a trezit pe șeful postului de miliție în toiul nopții.

— 'mnă seara, tovarășe plutonier...

— Care seară, bre, că e noapte ! Cum de nu dormi ?

— Păi... eu ce să zic ?... Cum de nu dorm... De dormit îmi arde mie ?

— Oi fi bolnav...

— Eu, nu !... Asta e ! O fi bolnavă...

— Cine, bre ?

— Zamfira, baba mea.

— Ia-o încet, că acu' tot m-am trezit.

— De patru nopți ține sfat cu mă-sa. Vine acasă de-o latră toți cîinii.

— Și, ce vezi matale rău în asta ? Stau și ele de vorbă, femei...

— Adică ele macină vorbe și eu arunc banii din casă ?

— Să mă pici cu ceară dacă înțeleg ceva...

— Păi ?... Eu ce zic ?... Ce vorbe mai are ea cu mă-sa ?

— Uite că are !

— N-are ! Mă-sa îi moartă dinainte să mă ia pe mine militar.

— E încurcată rău...

— Este ! Eu ce zic ?... Vine mă-sa noaptea la plopul de la fîntînă. Cică o cară după el un călugăr. Unu' Cimotei...

— De călugărul ăsta n-am auzit !

— Ai văzut ?... Și ăla-i mort. Umblă morții vraiște prin sat.

— Spune drept, nea Vanghele, te-ai cinstit cu ceva ?

— Nici pomeneală.

— Auzi, nea Vanghele, nu vrei să vorbim mîine, pe lumină ?

— Acu' vorbim ! E dat dracului călugăru' ăsta. În fiecare noapte cere bani, de parcă vine cu aeroplanu'. Și proasta îi dă...

— Cui, bre ?

— Banii îi ia arhanghelul, mai marele lor. Cred că-i împarte cu Cimotei. O avea și soacră-mea partea ei, c-a fost lacomă, Dumnezeu s-o ierte...

— Nea Vanghele, taci din gură că mă culc la loc și visez urît. De unde ai mai scos și un arhanghel ?

— A venit singur. E de la București !

— Să nu-mi spui că s-a autotencuit pe bolta bisericii... Acuși mă duc și-l iau cu șpaclul...

— Nu ! A tras la Iancu Băltărețu, cumnată-su...

— Ce vorbești ? Ala mic și slab e arhanghelul ? De-aia n-a venit să-i dau viza de flotant ? De ce nu începuși așa, nea Vanghele ?

— Păi ?... Eu ce zic ?...

Datorită intervenției prompte a șefului de post, Vameșu mi-a fost pus imediat la dispoziție pentru cercetări. L-am poftit la interogatoriu.

— De ce ai fugit din București, tovarășe Vameșu ?

— Vai, domnule locotenent !... Fugit !... E o formulă derizorie. Nici gînd să fug. Sînt astenic și am avut nevoie de odihnă. Pot dovedi cu certificate medicale și chiar vă rog să verificați...

— Ai încercat să fugi și cînd te-a legitimat șeful de post...

— Aaaa, atunci a fost altceva... Domnule, ce mai încolo și încoace... M-am temut un pic, mi-a fost frică.

— Frică, de ce ?

— Cum să vă spun ?... Domnule locotenent, eu sînt un tip eminamente sincer... ce să ne mai ascundem după deget... ?

— Să nu ne ascundem !

— Tocmai... După ce a început ancheta cu Adina, mi-a dat un telefon tembelul ăla de Iorgu și mi-a spus că a trăncănit în legătură cu ședința de spiritism.

A făcut o pauză, și-a înțepenit ceafa firavă și m-a privit vulturește. Apoi a reînceput :

— Atunci, ce mi-am zis, domnule locotenent ? Bine, Vameșule, tocmai acum cînd luptăm împotriva superstițiilor, cînd facem atîtea eforturi să-l smulgem pe om din ghearele misticismului, tu te-ai apucat de spiritism ? Nu e frumos nu e normal. Ești cel mai retrograd element. Trebuie să te dai urgent la fund, că altfel te înhață... Și... m-am dat !

— Tovarășe Vameșu, îmi vorbești ca unui handicapat mintal... Nu cumva motivul sperieturii dumitale era altul ? Doar ești om de lege, avocat...

— Am fost. M-au mîncat, domnule locotenent. Fript m-au mîncat. Pînă ce nu m-au văzut scos din colegiu, nu s-au lăsat. Invidii, intrigi, știți dumneavoastră...

— Au fost blînzi. Pentru sumele pretinse în plus de la clienții dumitale, ai fi putut fi trimis în judecată.

— N-am pretins, m-am mulțumit cu ce pica... Dar... bine mi-au făcut tovarășii mei. Elementele necinstite n-au ce căuta în societatea noastră nouă... Legile contemporane ale umanității...

Mă enervase, dar l-am întrebat foarte liniștit :

— Dumitale îți place teatrul ?

— Foarte mult, domnule locotenent, a recunoscut, nepricepînd în prima clipă. Cum să nu-mi placă ? Teatrul ne educă, ne luminează, ridică nivelul cultural al maselor...

— Sînt cu totul de acord ! Dar cu mine de ce joci teatrul ăsta penibil ?

— Vai, cum mi-aș permite ?

— Asta mă întreb și eu... Dumitale ți-a fost frică de cu totul altceva... Doar nu crezi că am luat în serios povestea cu spiritismul ?... Asta o făceai cum fac unii mici scamatorii, la petreceri, ca să-și distreze prietenii... Sigur, cînd se putea, mai ciupeai și un ban... Ești amestecat în multe altele, mai grave... Ți-e frică ! O spun mîinile dumitale, ochii, tremurul nestăpînit al bărbiei... Ți-e frică, printre altele, și de declarațiile pe care le-a putut face inginerul Tiberiu Focșa, de două ori victimă a Adinei Constantiniu... A prins gustul morfinei pe alte meleaguri și,

ca nu cumva să se vindece, l-aţi alimentat cu otravă... Îţi promit că ne vom ocupa de el pînă ce va redeveni omul util dinainte...

Vameşu s-a sculat în picioare, avînd pe chip întipărită o imensă uimire. I-am făcut semn să stea liniştit pe scaun.

— Să discutăm la obiect. Fiecare infracţiune are elementele sale constitutive, nu-i aşa ?... Ei bine, în cazul dumitale aceste elemente sînt întrunite pentru dovedirea unui cumul de infracţiuni. Doar ai fost jurist... Să le luăm pe rînd ! Articolul 549 cod penal : înşelăciune, apoi trafic de stupefiante şi speculă cu medicamente, fals şi întrebuinţare de fals. Mai am...

— O clipă, domnule locotenent !... Sînt calomnii, se exagerează groaznic, am duşmani... De la cîteva fiole de morfină vîndute, nici nu mai ştiu cînd, lui Tiberiu Focşa, a ieşit aici că... În fond ce rău am făcut procurînd unor oameni bolnavi medicamentele pe care nu le găseau ?...

— Aşa-zisele medicamente erau substanţe avortive, primejdioase. Putem dovedi că soţia dumitale, „săritoarea tanti Gina", cum o numesc martorele, asigura clientela, ca şi vînzarea „medicamentelor" la preţuri pipărate. Am să fac, în concluziile de învinuire, un calcul complet al veniturilor obţinute în acest mod de dumneata, soţia dumitale şi de Adina Constantiniu. Sursa morfinei era doctorul Olteanu, nu-i aşa ?

— Da, adică nu...

— Tot el procura şi reţete pentru „medicamente" mai deosebite. Dumneata falsificai doar timbrul sec...

— O reţetă, două... Eu, nu...

— A rămas să-mi spui că încerc să-ţi bag pe gît şi ce n-ai făcut... Nu te-ai dat înapoi de la nici o potlogărie, asta ca să folosesc un termen decent... Promit să te conving că nu ne jucăm de-a probele...

Vameşu mă privea îndobitocit. Într-un minut a trecut de la apatie la furie şi a început să împroaşte cu acuzaţii în stînga şi în dreapta. Trebuia să le desprind, cu multă grijă, doar pe cele veridice. Altfel, calomnia se putea întinde.

Pentru a limpezi definitiv cazul doctorului Olteanu, îmi mai lipseau cîteva verigi.

L-am chemat pe Ovidiu Tutunaru. A adus cu el un zîmbet cald și prietenos. Am simțit că are vești și i-am luat-o înainte.

— Ia spune...

— Tovarășe locotenent, cred că am găsit ceea ce căutam de atîta vreme...

— Haide, zi !

— O locatară, Eugenia Ioniță, i s-a plîns sectoristului că cei din blocul de alături îi aruncă în curte tot soiul de gunoaie. În dimineața zilei de 7 și-a găsit canișul mort...

— Măi, omule...

— Nu zîmbiți !... Cîinele a murit fiindcă a lins un ac de seringă aruncat în curte... Pare o aiureală... dar...

— Te rog, taci un pic. Lasă-mă să mă gîndesc. În blocul de alături stă și Adina Constantiniu ?

— Exact, tovarășe locotenent !

— Ești o comoară !... Ne mai lipsește o declarație a portarului de la bloc.

— Am și luat-o. Să vă citesc :

„— Nu vă amintiți, în noaptea de 6 spre 7 a curs apa în bloc ?

— A curs !

— În tot blocul a curs ?

— Nu. De la etajul trei în sus nu curge niciodată, noaptea. N-are putere hidroforul...

— Bravo ! Îți mulțumesc, te felicit !

— Pe mine ? Felicitați mecanicul, că el nu l-a reparat și s-au făcut o mie de reclamații..."

L-am întrerupt, sub impulsul unui gînd.

— Frate, Tutunarule, trebuie să organizăm, urgent, o ședință de spiritism !

Ajutorul meu a tăcut, așteptînd. Nu se mira niciodată, sau se mira numai în sinea lui.

— Îl iei pe Vameșu, am continuat eu, și îi convoci în locuința Adinei Constantiniu pe Iorgu Păun cu soția și pe Gina Vameșu. Eu plec direct la Adina. Repede, că se face noapte...

Odată cu înserarea se adunaseră în sufrageria Adinei aceleași persoane care luaseră parte și la prima ședință de spiritism.

Am lăsat oblonul, atît cît să se strecoare în încăpere o rază subțire de lumină și i-am propus avocatului cu toată seriozitatea :

— Să facem o ședință de spiritism !

— Domnul locotenent glumește...

— Nu, vorbesc foarte serios ! Doar ești specialist...

— Ce specialist ?... Nu mi-a reușit nici o experiență.

— Cum nu ți-a reușit ? Doar spiritul bătea în podea.

— Care spirit ? Nu există spirite. Bătea nevastă-mea cu tocul, că are toc cui și merge...

Lucia Păun a sărit ca arsă :

— Uite cine mă învață să vînd casa de la Rîmnic !...

L-am îndemnat încă o dată pe Vameșu :

— Să mai încercăm ! Poate, cine știe, astăzi reușești.

— Nu reușesc, domnule locotenent. De cîte ori n-am încercat !... În regimul nostru nou, negura obscurantismului...

— Iar ai dat cu bîta-n baltă. Dar, să zicem că ai dreptate !

Atunci de ce ai mai încercat în noaptea de 6 ?

Vameșu a privit stînjenit înspre Iorgu Păun.

— Ei, de ce am mai încercat ? Credeam că îl pot ciupi pe Iorgu de ceva bani. De unde să știu eu că amărîtul are o imputație ?...

Iorgu s-a tras mai aproape de masă și a scăpat un „E-te al dracului", plin de o sinceră uimire. Cu un ton mai autoritar, i-am cerut lui Vameșu să oficieze.

— Începe ! Te ascultăm !

Avocatul a bîiguit abia inteligibil :

— Te chemăm, spirite al călugărului Timotei...

L-am oprit.

— Știi ce ? Îți propun să nu-l chemăm pe călugărul Timotei. A murit de mult... Încearcă cu doctorul Olteanu.

Cineva a sărit în picioare și a aprins lumina. Era Adina Constantiniu.

— Sfîrșiți comedia asta sinistră ! Ce doriți, în fond, de la noi ?

— Mai precis, de la dumneavoastră, domnișoară !

— Și ce doriți de la mine ?

— Să-mi explicați de ce și cum l-ați omorît pe doctorul Olteanu !

Lucia i-a șoptit îngrozită lui Iorgu :

— I-auzi ! Îngheţ !

Adina făcea eforturi să-şi păstreze calmul.

— Tovarăşe locotenent, am impresia că glumiţi în continuare...

— Deloc ! Vă învinuiesc de asasinat ! Doctorul Olteanu a murit mîncînd prăjitura pe care, cu atîta generozitate, i-aţi oferit-o.

— Dar erau prăjituri care mi-au fost dăruite...

Iorgu m-a tras de mînecă explicîndu-mi :

— De ziua ei, a fost ziua ei...

Am precizat, cu bunăvoinţă :

— Domnişoara Constantiniu este născută în ziua de 4 septembrie, nu în 6. A găsit acest pretext ca să aibă martori la primirea prăjiturilor...

Adina mi-a trimis un zîmbet jenat.

— O femeie poate să-şi ascundă vîrsta.

Am vrut s-o întreb : „Cu două zile?", dar am renunţat. Am privit-o în ochi. Ochii ei, de un verde intens, aveau o culoare stinsă. Mi-a spus, mai puţin sigură de ea :

— Prăjiturile, realmente le-am primit ! A văzut toată lumea !

M-am ridicat de pe scaun.

— Într-adevăr ! Dar ce nu ştie toată lumea e că baia dă într-un coridor care o leagă cu intrarea de serviciu... Am copiat de la IAL o schiţă a apartamentului dumneavoastră... Să recapitulăm : aţi intrat în baie, aţi dat drumul la robinet, aţi ieşit apoi prin coridor şi aţi ajuns la uşa apartamentului. Vă amintiţi ?... Aţi sunat şi v-aţi întors în baie. Aşa se face că atunci cînd aţi deschis uşa apartamentului, în prezenţa dumnealor, pe coridor nu mai era nimeni.

— Vorbe ! Dar prăjiturile cine le-a mai adus ?

— Tot dumneavoastră ! Mişcarea a fost făcută de două ori, ca să atrageţi atenţia musafirilor. Cartonul de prăjituri aştepta cuminte în frigiderul de pe coridor... Îţi aminteşti, tovarăşe Păun, singur spuneai „Proaspete şi reci, dom'le..." Am calculat cît faci cu un taxi de la cea mai apropiată cofetărie. În nici un caz nu puteau rămîne atît de reci...

Gina Vameşu, care pînă atunci tăcuse mîlc, şi-a şters o lacrimă închipuită şi mi-a spus rugător :

— Bine, dar ne-am otrăvit cu toții. Și Adinei i-a fost rău, doar n-a încercat să se sinucidă...

— Da ! Trebuie să vă reamintesc că a intrat cu prăjitura ei în baie. Poate a mîncat-o, poate nu. Dar să presupunem că a mîncat-o. Prăjiturile conțineau o cantitate minimă de otravă, atît cît să deruteze cercetările. După ce s-a întors acasă, a introdus cu un ac de seringă doza mortală în prăjitura rămasă !...

— Fantezie de roman ieftin, a spus Adina în silă.

— Regret, dar nu-mi explic cum ați putut fi atît de imprudentă, încît să aruncați acul pe fereastră ?... Chiar dacă nu curgea apa la toaletă !...

— E o minciună ! Vreți să-mi aruncați pe umeri o acuzație absurdă, fiindcă n-ați fost în stare să găsiți criminalul...

— Fraza asta am întîlnit-o, într-adevăr, în toate cărțile polițiste proaste.

— Nu mă interesează lecturile dumneavoastră. Eu știu cine l-a ucis pe Gabriel...

— Spuneți, să audă și dumnealor...

— L-a ucis nevastă-sa cu doctorul Leonte !

— În primul moment m-am gîndit și eu la Paula Olteanu. Dar numai pentru scurt timp, pînă cînd am stabilit că dumneavoastră, cei de aici, formați — oricît nu-mi place cuvîntul — o bandă... Singurii fără pată sînt nenea Iorgu și soția...

Iorgu a venit în fața mea și mi-a mulțumit cu gesturi de arhiereu care binecuvîntează :

— Să vă dea Dumnezeu sănătate ! Vindem casa de la Rîmnic și plătesc eu imputația...

Avocatul mi-a aruncat, în schimb, o privire plină de reproșuri :

— Vedeți ? Eu ce era să vînd ?

— Dumneata și soția dumitale ați vîndut stupefiante și medicamente avortive, procurate de Adina Constantiniu de la doctorul Olteanu, care a înțeles că sînteți ticăloși — nu-mi cer scuze ! — dar n-a bănuit că sînteți și ucigași.

Gina Vameșu a murmurat stins :

— Ne băgați pe toți în aceeași oală...

— Nu ! Fiecare va merge la tribunal gătit în... oala lui...

— Despre morți, numai de bine !... Nu-i așa, domnule locotenent ? a spus Adina. Vreți să faceți din Gabriel Olteanu un „cavaler fără prihană"...

— Nu !... A fost un om și, ca atare, a făcut și greșeli. Cea mai gravă a fost legătura cu dumneata. I-ai devenit amantă și l-ai convins, mai tîrziu, să-ți facă o întrerupere de sarcină. De atunci l-ai avut la mînă, cum se zice. Au urmat cererile de morfină și de medicamente „speciale". Gabriel Olteanu simula crize hepatice și se prefăcea că își administrează morfină ca să se calmeze. Morfina ajungea la bietul Tiberiu Focșa. Așa ai înțeles dumneata să-l vindeci de iubirea pe care ți-a purtat-o. Cînd Tiberiu Focșa a făcut o criză care era să-l coste viața, ai obținut să fie internat într-un salon al doctorului Olteanu. Văzînd în ce hal a ajuns omul acesta, altădată un specialist renumit, i s-a făcut frică și a refuzat să vă mai furnizeze morfină. Nu v-a mai dat nici rețete și nici alte medicamente. A vrut să iasă din combinație și v-a amenințat că vă denunță. Asta i-a adus moartea. Asta și setea voastră nepotolită de cîștig pe orice cale. Mai doriți vreo explicație ?

Avocatul s-a chinuit să spună ceva :

— Adina... Adina, ea știe... Eu nu am învățat-o să omoare pe nimeni...

Adina și-a scuturat umerii a lehamite. A vorbit ca un om plictisit :

— Ești laș și prost, Vameșule !... Eu nu recunosc nimic... Sau... recunosc tot ce vreți, mi-e totuna...

I-am asigurat că vom avea timp să discutăm amănuntele, pe îndelete, în timpul anchetei.

Adina Constantiniu a oftat lung. Apoi a început să plîngă. Un plîns tăcut, cu dinții strînși, cu unghiile înfipte în podul palmei. Ceilalți s-au întors cu spatele, făcîndu-și fiecare de lucru, ba cu fața de masă, ba cu un buton de la manșetă.

Deodată, la fel ca în seara zilei de 6, s-a auzit soneria. Am tresărit cu toții. M-am simțit dator să-i previn că la ușă nu era vreun anonim și nici măcar călugărul Timotei. Colegii mei își pierduseră răbdarea. Era timpul să mergem.

În zilele acelea, evadarea din lumea Adinei Constantiniu, printre oamenii care populau firesc străzile orașului, era pentru mine o adevărată răsplată.

Se apropia sărbătoarea Anului Nou și îmi plăcea să rătăcesc serile prin magazine, să privesc pe chipul oamenilor bucuria cu care aleg daruri.

Căpitanul Toma Negoiță m-a invitat să petrec revelionul la el. Mai întîi mi-a tras o mustruluială.

— Ce-a fost mascarada aia cu ședința de spiritism, la arestarea Adinei Constantiniu ?... Ești cam teatral, mînzule...

M-a certat, dar era mulțumit de felul în care m-am descurcat. Îl cunoșteam doar. De multe ori a vegheat, fără să-l simt, ca nu cumva să mă împotmolesc. Atunci mi-a făcut, Doina, soția sa, tort de alune. S-a băut o cupă de șampanie și pentru înălțarea lui Toma Negoiță la gradul de maior.

Cu toate eforturile gazdelor de a-mi menține buna dispoziție, aproape de ora două am devenit posac. Am îngăimat ceva despre oboseală, despre o răceală și am plecat.

Acasă, singur, am înțeles că sînt bolnav de amintiri. În toate era prezentă Ioana.

Am scormonit în dulap, am dat de-o parte fierul de călcat care acoperea un pachet cu scrisori. Am răsfirat scrisorile noastre pe masa din bucătărie.

Deslușeam greu, ca printr-o prismă, sau ca printr-o lacrimă, scrisul mărunt, înfrigurat al Ioanei. Alegeam cu privirea frazele desperecheate :

„Te iubesc, omul meu !... Azi, în zori, am ieșit în curte și i-am spus soarelui : Bună dimineața, Tudore !"...

„Ce să-ți dăruiesc mîine, de ziua ta, Tudore ? Mai întîi să-ți mulțumesc că te-ai născut, că ești pe lume. Lumea asta a mea și a ta..."

„Sînt răscolită, în seara asta, Tudore. Ca un pămînt în care a căzut sămînță. Mi-e frică singură și nu știu de ce. Poate prea mult am așteptat, o viață, pînă să vii tu, ceasul meu bun. Nu știu unde ești acum și îmi bate inima, de-aș vrea s-o pun alături, lîngă mine, pe covor. Doar cît să răsuflu și să-mi șterg fruntea..."

Poveștile noastre de dragoste ni se par singurele adevărate. Ale altora, cam desuete.

Cred că am vrut să-mi fac rău recitind — pentru a cîta oară ? — scrisorile. Știam că n-am să mă despart de ele niciodată. Am văzut cîndva niște scrisori de dragoste aruncate în foc. Se răsuceau în flăcări și cuvintele ardeau, încă o dată, cu temperatura lor de la început. Cînd s-au prefăcut în cenușă, mi s-a părut că focul fusese întețit cu păsări vii.

E noaptea dintre ani... Cîți au trecut de cînd am cunoscut-o pe Ioana ? Mulți ! Dar îmi aduc aminte, dureros de limpede, tot ce este legat de ea...

...M-a rugat prietenul și colegul meu, Aramă, într-o zi să merg cu el la un ateneu popular, unde sora lui era bibliotecară, s-o ajutăm să facă ordine în bibliotecă.

Cînd am văzut cît de frumoasă era bibliotecara, am amuțit. Aramă mi-a spus :

— Ce faci ?... Ea e Ioana, sora mea...

O chema Ioana, dar acasă îi ziceau Liță, pentru că avea părul roșu stins, ca focurile mocnite din preajma căruțelor de țigani, și gros ca sîrma de liță.

Din prima clipă, m-am întrebat cum de mai au curaj să iasă pe stradă fetele din oraș atîta timp cît pe lume exista Ioana.

Așa credeam atunci, așa cred și acum. Că nu poate exista pentru mine un om mai frumos. Pe unde trecea, ploua cu lumină. Ea a născocit curcubeul.

Veneam aproape zilnic la bibliotecă. Chipurile, să împrumut cărți. Muream de gelozie, fiindcă întîlneam la ea, din cînd, în cînd un student, Traian Mirea. M-am liniștit numai cînd am aflat că o curta pe Carmen, o colegă a Ioanei. De fapt lui Mirea îi datoram prima ieșire în lume cu Ioana. El a luat bilete la o kermeză, care avea loc în curtea liceului comercial. A fost o seară minunată. Am dansat ore în șir, cu o frenezie pe care Mirea a încercat să mi-o potolească, avertizîndu-mă :

— Mai odihnește-te, Tudore, altminteri mîine te pun în ghips...

N-aveam ochi decît pentru Ioana. Eram fericiți.

La un moment dat, mi s-a făcut milă de o fată tristă, care stătea singură pe o bancă, la perete, și ținea în poală un maldăr de poșete. Erau ale prietenelor ei, plecate la dans. Pe ea n-o invita nimeni. Era urîtă. Cînd a observat că

este privită, ne-a zis cu un aer savant : „Dumnezeu a greşit cînd a dat tinereţea pe mîna copiilor..."

Aveam la mine, în seara aceea, toţi banii strînşi de mama să-mi cumpere un palton. Era toamnă. I-am dat pe toţi pe ilustrate. Un obicei caraghios. Dacă voiai ca o fată să fie aleasă regina balului, trebuia să cumperi ilustrate. Cine avea mai multe, era aleasă şi făcea dansul de onoare cu cavalerul ei. Ioana mea a fost cea mai frumoasă regină. Am împrumutat de la Mirea un pol, pentru bere şi două ţigări „Virginia". În iarna care a urmat am umblat îmbrăcat cu o pelerină cauciucată, pe care mi-a dăruit-o Ştefan Aldea.

Îmi făceam drum zilnic pe la Ioana. Îi ceream cărţi. Nu le citeam pe toate, dar strecuram biletele între filele lor. Cînd luam altele noi, Ioana făcea la fel. Alteori, Ioana îmi dăruia cărţi şi punea cîte un semn în dreptul pasajelor care i-au plăcut mai mult. Cîteva mi s-au întipărit în memorie pentru totdeauna.

„Mă întorc, mereu, la ţărmul tău, ca bărcile pescarilor, ce aduc asfinţitul în năvoade"...

„Pe înserat, trece în zbor un porumbel grăbit, care poartă la el cheia cu care se închide ziua..."

„Cînd plouă, pe firele de telegraf rămîn lacrimi care întristează telegramele..."

Le ţin minte, pentru că mi s-au părut frumoase.

Dacă se poate iubi o culoare, Ioana adora albul, zăpada. Am plecat anume, într-o noapte de iulie, la o cabană de pe Cioplea, unde auzisem că se ţine, într-o grotă din curte, gheaţă naturală. Am luat într-un termos bucăţi de gheaţă şi zăpadă. Dimineaţa i-am dăruit Ioanei un bulgăre de zăpadă. Şi l-a presărat în păr şi a fugit besmetică prin soare.

Altădată, Ioana mi-a spus, din senin, că îi este dor de o sărbătoare. Nu din calendar. O sărbătoare a noastră, pe care s-o inventăm noi.

Am serbat, atunci, un revelion în... noiembrie. Ninsese devreme în anul acela. Fără să-i spun că făcusem unele pregătiri, am invitat-o pe Ioana într-o casă. S-a crispat, m-a bănuit de gînduri urîte. Ne-am urcat într-un autobuz care mergea pe şoseaua Pipera. Nu ştia unde mergem, dar văzînd că ieşim din oraş, m-a privit întrebător. Am coborît la capătul liniei, pe un cîmp de la marginea comunei Tu-

nari. Era întuneric. În jur nici țipenie. Zăpada proaspătă, pufoasă, neatinsă. Am desenat cu un băț pe zăpadă un șemineu. Ne-am așezat pe jos, lîngă el. Am împodobit cîmpul cu iubita mea. Dintr-un pachet adus cu mine am scos o crizantemă și o sticlă de șampanie. Am băut șampanie, am cîntat „O, brad frumos", ne-am spus „La mulți ani !" și ne-am sărutat de trei mii de ori. Ne jucam...

În ziua cînd am cerut-o pe Liță de nevastă, mi-a povestit că în casa lor nunta părinților a fost cea mai tristă sărbătoare.

Părinții ei fuseseră cununați de un măcelar, nea Cristache, om cu dare de mînă, care a ținut morțiș ca mirii să se pozeze în frac și rochie de mireasă, cu lumînări. Au împrumutat bani și au închiriat de pe Lipscani fracul și rochia de mireasă.

La biserică, mireasa și-a ars cu lumînarea rochia în două locuri. Li s-a dus toată bucuria. Spre ziuă, mirele s-a îmbătat, a luat icoana din perete și a făcut-o țăndări, pe motiv că Dumnezeu e dușmanul lui. După nuntă au vîndut verighetele, ca să poată plăti despăgubirile domnului Lăzărică, de la magazinul de închiriat haine pentru nunți. De cîte ori venea vorba de vreo nuntă, mama ei începea să blesteme.

Cununia este o sărbătoare intimă — spunea Ioana — solemnă, deloc asemănătoare cu nunțile din cartierul lor, unde oamenii bîntuiau cu lăutarii pe stradă și ieșeau în curte cu cămașa miresii.

Am hotărît să mergem la primărie doar noi doi, părinții și cei doi martori obligatorii. Aramă, fratele ei, și prietenul meu, Ștefan Aldea. Pe Aldea l-a pus păcatul să vină în uniformă și au fugit toate țigăncile cu flori de pe treptele primăriei. Pînă la urmă nu știu unde a găsit Aramă un buchet de pansele și am intrat să spunem „da".

Aldea ne-a dăruit un fier de călcat, pe care îl păstrez și astăzi, alături de scrisorile Ioanei.

După ceremonia de la starea civilă, am venit cu părinții Ioanei la mine acasă. Mama pregătise o masă modestă, dar stropită cu două sticle de șampanie „Mott", păstrate pentru nuntă, de la botezul meu. Se trezise lichidul din sticle, dar ne-am prefăcut, cu toții, că are un gust minunat.

S-a terminat masa către seară. Musafirii au plecat, urîndu-ne casă de piatră. Am rămas cu Liţă, soţia mea.

Ne-am plimbat într-un părculeţ de pe şoseaua Mihai Bravu. Sub un copac, am rugat-o să-şi exprime o dorinţă pe care să i-o îndeplinesc imediat, oricare ar fi ea. A vrut să merg cu ea în braţe pînă la capătul lumii, pînă cădeam de pe glob.

Pe urmă mi-a propus să cumpărăm un aparat de radio „Pionier". Noaptea, să călătorim prin marile oraşe ale lumii, pe scala aparatului de radio. I-am promis. Ca să-mi dau importanţă, am invitat-o la un bar de noapte. Amîndoi cunoşteam barurile numai din reclămele ziarelor. M-a întrebat dacă am destui bani la mine. Dacă nu, un fel de unchi de-al ei, chelner la barul *Arizona* din strada Brezoianu, ne-ar fi putut fi de folos. Aveam bani, dar, ca liniştea noastră să fie deplină, am mers la barul *Arizona*.

Unchiul Ioanei ne-a făcut rost de o masă mititică, ne-a pus în faţă două pahare cu o băutură cleioasă, dulce, cu nume sofisticat şi şi-a văzut de treburile lui.

Locul artiştilor era pe un podium circular, luminat de dedesubt cu becuri roşii. Am ascultat-o cîntînd pe Mimi Galenţiu, prietena secretă a chestorului Costin Georgescu. Apoi un artist străin a bătut step şi a făcut jonglerii cu ţigări aprinse. S-a cîntat o melodie, la modă : „In the mood". La un solo de baterie s-a stins lumina, ca să putem observa virtuozitatea cu care toboşarul mînuia nişte beţe fosforescente. Pe tavan, era de admirat o invenţie unică în capitală : şase inele mari, în care se legănau fete dezbrăcate, cu măşti de carnaval pe faţă. În prelungirea braţelor îşi legaseră aripi de mucava.

Priveam buimaci în toate părţile. Probabil păream caraghioşi.

De cîteva ori l-am zărit, printre mese, pe unchiul Ioanei. Se spetea cărînd sifoane. Am luat mîinile Ioanei într-ale mele. Erau calde şi fremătau. Fiecare deget părea înfiorat cu un inel de nelinişte.

Am plecat de la bar ţinîndu-ne de mînă. Hărmălaia ne-a urmărit pînă în stradă. De afară se auzea mai stins şi cu întreruperi. Mi se uscase gura, ca şi cum aş fi mestecat pîslă. Ultimul tramvai se retrăsese. Trebuia să mer-

gem opt stații pe jos, pînă la Oborul Vechi. La colțul străzii Brezoianu ne-am întîlnit cu un grup de mașiniști de la rotativele *Universului*, foști colegi. Obosiți, dar după cheful de vorbă nu se vedea. Fiecare avea în buzunar cîte o sticlă de-o jumătate, înfășurată în coli de ziar cu cerneală proaspătă. Primiseră lapte. M-am lăudat că umblu prin baruri și că în noaptea aceea am serbat... ziua nunții. Ne-au dat să bem lapte și am închinat cu sticlele.

Am mers cu toții pînă la Piața Rosetti. De acolo ei au luat-o spre Tei. Am avut ce vorbi tot timpul. Lucruri care ne interesau pe noi și pe mulți alții ca noi. După ce s-au pierdut în întuneric, nu mi s-a mai părut lung drumul pînă acasă și nici că mi-e gura uscată. În dreptul statuii Pache am rupt frunze dintr-un copac. Le striveam cu degetele și mustea clorofila.

Ioana mi-a spus că e bine să faci așa cu frunzele de lămîi...

În iunie, înainte de ziua mea, a murit Ioana. Absurd !... Dar care moarte nu e absurdă ?...

Tatăl ei s-a zbătut să o ia în echipa care mergea să naționalizeze garajele Niculescu. Ioana scria frumos, citeț, și acolo trebuia scris un inventar amănunțit.

Patronul i-a întîmpinat în curte. Aflînd despre ce este vorba, a sărit ca un apucat la volanul unui camion greu, „Steyer". S-a năpustit spre ei, cu motorul urlînd.

Oamenii s-au ferit. Camionul s-a izbit de o poartă grea de fier, a smuls-o și, în cădere, poarta a închis sub ea viața Ioanei.

Mă urmărește și acum tînguiala mamei : „Tudore, Tudore, a murit soarele tău..."

Astea sînt amintirile care m-au gonit din casa soților Negoiță.

CAPITOLUL IV

A fost odată un comisar...

Era în ziua în care trebuia să mă prezint la colonelul Toma Negoiță, să-i raportez despre executarea ordinelor pe care ni le dăduse în privința lui Sandu Precup și Emil Vameșu.

1. De vizitat acasă Sandu Precup, cel cu spargerea de acum patru ani la o unitate CEC ; a fost văzut de curînd dînd tîrcoale pe la agenția internațională Tarom. Cu ce se ocupă ? N-are de gînd să ne mai facă vreo surpriză ?

2. Emil Vameșu, fostul avocat, condamnat în cazul „Crima dulce", este liber ; a închiriat o căsuță poștală și primește o corespondență voluminoasă. Se îndeletnicește, din nou, cu activități infracționale ?... Locotenentul Firică să preia cazul.

Așa erau formulate în bloc-notesul meu sarcinile încredințate de colonel. Am revăzut, în gînd, ce trebuia să-i raportez.

Am ales pentru vizita la Sandu Precup o oră mai spre seară. Aveam, astfel, mai multe șanse să-l găsesc acasă.

Sandu Precup stătea pe prispă și bea rom cu un curcan, care avea ceașca lui. Am aflat că îl botezase Sile și nu-i dădea rom ca să se frăgezească, ci ca să aibă un tovarăș de băutură. Sile se comporta mulțumitor. Începuse să țină la băutură mai bine ca stăpînul său.

— Bună seara, i-am urat gazdei intrînd pe poartă.

— Să trăiți, mi-a răspuns acru. M-a luat repede : Ce-am făcut ?

— Așa mă primești ? m-am mirat eu. Despre ce-ai mai făcut și ce mai ai de gînd să faci, mai încolo...

— Ferește-mă, Doamne, de prieteni din ăștia, a mormăit Sandu. Stați jos ! Dacă tot ați venit, să vă torn o ceașcă de rom...

Am luat o înghiţitură, urmărit de privirea piezişă a curcanului.

— Ce mai lucrezi, Sandule ? am început eu discuţia.

— Ce-am învăţat... Hoţ !

— Asta nu mai e azi o profesie de bază. Auzisem că eşti legător de cărţi la cooperativa *Ambalajul.*

— Acolo sînt. Lipesc cutii de carton pentru tacîmuri.

— Te ajungi cu banii ?

— Cîştigă şi nevastă-mea.

— Unde e ea acum ?

— Bine că nu-i acasă. O să se bucure cînd o să afle că a fost la noi potera...

— Şi eu care mi-am scos un costum de la curăţat, ca să nu vin la tine în uniformă. E o altfel de vizită.

— Aşa vizite să aibă cine ştiu eu. Începeţi !...

— Ce ?

— Seminarul. Să mă luaţi la întrebări.

— Nu te întreb nimic. Dacă ai ceva de povestit, începe tu. M-a trimis la tine colonelul Toma Negoiţă. Mi-a zis : „Du-te personal şi vezi ce mai face Sandu Precup, din ce mai trăieşte, cum o mai duce şi de ce se învîrteşte, de la un timp, pe la agenţia de bilete Tarom ?“

— Nu doarme de grija mea...

— Se gîndeşte la tine, deşi nu prea ţi-e simpatic...

— Nu mi-e în nici un fel. Deşi... dînsul s-a purtat frumos cu mine. L-am cunoscut cînd era comisar în „poliţia nouă“. Eram la prima faptă.

— Care ?

— E o întreagă peltea...

— Zi-i, nu mă grăbesc...

Sandu a zîmbit cu ochii în jos, urmărindu-şi amintirile.

— Avea dînsul un „model“, a început Sandu, pentru care hoţii, mai întîi îl înjurau în gînd şi pe urmă dădeau acatiste în sănătatea dumnealui.

— I-auzi !... Chiar aşa ?

— Aşa vine vorba. Domnu' şef Negoiţă, cînd afla că un hoţ pregăteşte o lovitură, aplica „modelul“ cu filajul pe faţă.

— Cum adică ?

— Chiar nu ştiţi ?... Punea un agent să te fileze la vedere. Sigur că te speriai, ţi se făcea amar de frică şi te astîmpărai. Te lăsai păgubaş, dar nici nu aveai de ce să

faci puşcărie. Comisarii vechi, cînd prindeau un pont din ăsta, aranjau să te prindă în flagrant şi să te înfunde.

— Făcea bine Negoiţă. Prevenea fapta. Singur spuneai că fără „faptă" n-aveai de ce să faci puşcărie.

— Păi, da...

— Cum l-ai cunoscut ?

— Eram un puşti tîmpit. Mă înhăitasem cu nişte vagabonzi din Plumbuita, care mă duceau la filme cu Arsene Lupin şi ne miram cum spărgea ăsta casele de bani...

— Şi ai încercat şi tu să te faci spărgător !

— Timpuri nasoale. Nici măcar n-am făcut o spargere. Tentativă !

— Pune rom în ceşti şi zi-i...

— Ce să zic, bre, că nu-i nimic de zis. Mă încurcasem cu slujnica unui băcan din Crevedia. Am văzut că băcanul avea în casă un dulap de fier ca o casă de bani.

— Aşa...

— Ei, şi băcanul a plecat, vara, la băi cu familia şi eu m-am oploşit în casă cu Suzana, aşa o chema pe Mariţă. Într-o noapte m-am strecurat afară din pat şi m-am apucat de lucru pe un întuneric beznă.

— Cu ce ?

— Aveam un burghiu, bonfaier şi o coarbă. Gură de lup, de unde ?...

— Şi ?

— Şi... nimic !

— Parcă ai fost închis atunci...

— Uşor, să nu vărsaţi ceaşca curcanului... Am făcut puşcărie... pe aiurea.

— Cum ?

— Aşa... Că am sucit dulapul de fier cu spatele... Ştiam că aşa fac profesioniştii. Întorc casele de bani cu spatele, fiindcă la spate peretele e mai subţire... Ei, l-am întors cu spatele şi dă-i găuri. Am tăiat şi nişte ţevi, pînă am făcut o ferestruică. Asta a fost ! Pe urmă am băgat mîna în dulap şi am scos o roşie, încă o roşie şi o bucată de brînză... Spărsesem frigiderul. Erau primele venite în ţară. Nu mai văzusem pînă atunci şi pe întunericul ăla... După aia m-au poreclit fraţii „Sandu Roşioară"... De ce rîdeţi ?...

— Nu-i de rîs ?... Cum te-au prins ?...

— Cum se prinde. S-a sculat mititica din somn și a început să orăcăie că o pune pe ea să plătească frigiderul. M-a reclamat, chestii... A fost o tîmpenie. Aveți țigări ?...

— Ia, Sandule, ia și foc...

— Să trăiți... Îmi aduc aminte că mama nici nu știa unde sînt.

— A aflat ?

— I-am scris eu de la Văcărești. Munceam la o grădină și cîștigasem cîțiva poli pe care i-am trimis ei. Amărîta n-a înțeles bine unde sînt, s-a bucurat că muncesc, că am cîștigat și eu niște bani și mă povățuia într-o scrisoare pe care am primit-o la pușcărie : „Vezi, ai grijă cum te porți, băiatul mamei, să nu te dea ăia afară..."

Începuse să se întunece. Chipul lui Sandu se topea în înserare. Sile, curcanul, se îmbătase și adormise. Zîmbeam fără prea multă veselie. Sandu a azvîrlit chiștocul țigării departe, în curte, și mi-a spus posac :

— Domnul comisar Negoiță a scris în dosar că am mărturisit singur, că sînt la prima faptă și n-am luat decît trei luni. Pe urmă, pînă la halimaua cu CEC-ul, am stat cuminte, am muncit, am cărat saci pe rampă la Obor.

— Cum a fost cu CEC-ul ?

— Cap prost... M-am apucat să tai grilajul. Doi trecători m-au luat în brațe și m-au descărcat la circă... Acu', pun pariu că o să mă întrebați de ce nu mă astîmpăr...

— Nu ! E bine că te întrebi tu !

— Da' tot nu mi-ați spus de ce ați venit încoace...

— Ți-am spus. M-a trimis șeful, care se miră de ce tot dai tîrcoale pe la agenția de bilete de avion.

— Filaj pe față !

— N-o să-mi spui că abia aștepți să te vezi în boxă !...

Sandu s-a foit pe scaun, ca și cum nu m-a auzit. Mi-a spus mai tîrziu :

— Nu știu ce ață rea mă trage, cîteodată, afară din casă... Mai ales după ce mă fură romul.

— Fă doza mai mică. Sau nu mai ieși din casă cu rom în cap.

— Mă țin cît pot... Și pot, zău că pot. Nu îmi mai iau maidanul, o să vedeți dumneavoastră. Și...

A scîrțîit poarta. De noi s-a apropiat, cu pași mărunți, femeia lui Sandu, curioasă că vede om străin pe prispă.

Sandu a dat să se ridice de pe scaun, arătîndu-mă nevesti-sii :

— Filofteio, dînsul e...

I-am luat vorba din gură.

— Un cunoscut al lui Sandu... Tocmai mi se văita că i s-a înverzit ficatul de la rom...

— Aha ! a exclamat femeia, bucuroasă că mă întîlneam cu niște, mai vechi, reproșuri ale ei. Păi de cîte ori nu i-am zis și eu, sta-i-ar romu'-n gît. Pun eu pe varză și curcanul ăsta beţiv ! a mai adăugat cu năduf.

Sandu a intervenit :

— Ţine-ţi clanța !... Să nu mai văz rom în casă, dar de curcan să nu te atingi... Trec pe bere și mai vedem noi... O să facem într-un fel...

Ultimele cuvinte au fost spuse mai mult pentru mine.

I-am întins mîna lui Sandu și mi-am luat rămas bun, gîndindu-mă că veștile pe care i le duceam șefului meu erau aproape bune.

L-am lăsat pe tînărul locotenent Firică pe urma lui Emil Vameșu. Întîi l-am pregătit pentru întîlnirea cu acest infractor versat. Am vegheat din umbră, cu emoție, așa cum făcea altădată cu mine Toma Negoiță.

Prima întrebare pe care ne-am pus-o a fost : „De ce îi scria atîta lume lui Vameșu ?... Ce-i scria ?..."

Firică a făcut o vizită la oficiul poștal respectiv, a stabilit că primea cam zece scrisori pe zi și a mai observat o ciudățenie — numele de familie al tuturor expeditorilor era : Stănescu. Amănuntul nu răspundea, însă, la întrebarea — de ce i se scria lui Vameșu ?

L-am învățat pe Firică cum să asigure supravegherea suspectului. Rezultatul a fost și mai ciudat. Vameșu vizita zilnic numeroase chioșcuri de ziare și ţigări, mai toate aflate în apropierea secţiunilor financiare, a tribunalelor și notariatelor de stat. Firică a desenat o hartă a chioșcurilor de ţigări din trei sectoare ale capitalei, încercuindu-le cu creion roșu pe cele vizitate de Vameșu. În timpul unei urmăriri, a observat că cerea sau oferea ceva unui debitant și că acesta îl refuza. L-a lăsat pe Vameșu să plece și, legitimîndu-se, a riscat să-l întrebe pe vînzător ce voia omul care abia se îndepărtase.

— Mólia aia ?... a spus omul din chioşc. M-a întrebat dacă nu vreau timbre fiscale la jumate de preţ...

Aflînd acest amănunt, Firică a venit să-mi raporteze fericit concluzia :

— Vameşu falsifică timbre fiscale !

— Să zicem, am admis eu, dar cum explici corespondenţa pe care o primeşte de la atîţia Stăneşti ?

— Să cerem procuraturii o autorizaţie de percheziţie domiciliară.

— Cu ce temeiuri legale ?

— Atunci... să ne dea aprobare procuratura să confiscăm corespondenţa bătrînului... Corp delict !

Firică era tot atît de nerăbdător cum eram eu cu peste zece ani în urmă. L-am întrebat prietenos :

— Corp delict ? Al cărei infracţiuni, Firică ?

— Am o altă idee, a continuat tînărul, netulburat de întrebarea mea. Copiem de pe dosul plicurilor adresele cîtorva expeditori şi mă duc să stau de vorbă cu ei. E legal, nu desfacem plicurile, citim pe verso.

— Oare ?...

— Dumneavoastră cu cine ţineţi ? m-a întrebat, zîmbind.

— Iartă-mă, dar, chiar şi aşa, ideea de a sta de vorbă cu expeditorii nu este o găselniţă. Cine te asigură că omul cu care vei vorbi nu este complice cu Vameşu şi îl alertează... Mai bine altceva... Du-te la maiorul Aldea şi convinge-l să se gîndească la toate infracţiunile cu timbre pe care le-a întîlnit în cariera lui. E o enciclopedie.

— Mă ajutaţi ?

— Dacă te ajut, îţi micşorez bucuria de a te descurca singur.

Firică a salutat şi a ieşit din biroul meu ca o furtună.

Am ridicat receptorul şi am format interiorul lui Aldea. L-am rugat să-şi facă timp pentru Firică, explicîndu-i că era la primul caz. M-a întrebat, dacă voiam să-l revăd pe Vameşu, asistîndu-l pe Firică în momentul cînd îl va chema la interogatoriu. Nu, nu voiam ! Îmi provoacă tristeţe reîntîlnirea cu un om în postură de infractor, după ce l-am trimis, o dată, în faţa instanţei. Am sentimentul unui eşec.

Mi-am aprins o ţigară şi am început să răsfoiesc un ziar aflat pe birou. Privirea mi s-a oprit pe o ştire inserată la rubrica „De pretutindeni". Se relata o întîmplare

emoționantă petrecută într-un oraș german. Sub un scaun, într-un autobuz, se găsise un acvariu cu peștișori vii, o bancnotă de cinci mărci și un bilețel scris de un copil : „Părinții mei nu mai îmi dau voie să țin în casă acești peștișori. Las aici peștișorii și toate economiile mele, pentru ca cine îi găsește să aibă cu ce să le cumpere mîncare. Vă mulțumesc".

Dedesubt își caligrafiase frumos numele.

Acvariul a fost predat la o secție de poliție. Polițiștii s-au gîndit să dea o știre la ziar, prin care să anunțe copilul să se prezinte să-și recapete peștișorii. Dar asta ar fi însemnat ca opinia publică să afle cine sînt atît copilul, cît și părinții. Atunci a fost dat doar un anunț că s-a găsit într-un autobuz un acvariu cu niște peștișori, care... sînt îngrijiți cu dragoste.

Mi-am desfăcut un nasture de la guler. Mă încălzisem. În pagina a patra a aceluiași ziar am descoperit un articol semnat de prietenul meu Manole, ziaristul.

Bine adus din condei, cu un subtext abil. Se intitula „Furtună în Arhipelagul Liniștii".

„Mi-a povestit cineva, începea el, o întîmplare petrecută hăt-departe, tocmai în Arhipelagul Liniștei. Mai marii Insulelor Mici din acest arhipelag s-ar fi adunat la sfat, constatînd că prin acele locuri clima nu prea s-a schimbat, dar s-a schimbat... climatul. Încrederea a devenit stăpînă, buna credință însoțea firesc gîndurile oamenilor, nimeni nu suspecta pe cineva.

Mai marii Insulelor Mici s-au adunat la sfat nu numai ca să constate aceste stări de lucruri, ci și pentru a lua o măsură eficientă, necesară : izgonirea tuturor spionilor ; a celor mai puțini cunoscuți cît și a celor foarte cunoscuți. Nu mai erau de folos nimănui. Sigur, au fost utili cîndva, unii au avut merite, nu li se va lua capul, dar trebuiau mutați într-o insulă din nord-vestul arhipelagului (nelocuită), unde să li se creeze condiții de viață și unde să trăiască, pînă la adînci bătrîneți, cultivînd măslini și crescînd porumbei.

Operațiunea de mutare a decurs fără dificultăți. Ba aflînd despre hotărîrea luată, majoritatea spionilor s-au prezentat voluntar pentru a fi expediați la noul domiciliu, pe măsură ce erau terminate locuințele destinate lor.

Întîmplarea a făcut ca temutul agent-secret A. 1 să fie repartizat în acelaşi apartament cu temutul fost agent secret B. 2, care avusese ghinion să fie înţepat pe drum de o muscă ţeţe şi acum zăcea cu febră mare. L-a rugat pe vecin, temutul A. 1, să-i aducă un pahar cu apă. Atît, un simplu pahar cu apă ! Acesta, îndatoritor, s-a grăbit spre bucătărie, dar pe drum un gînd nemernic l-a făcut să ezite. N-ar fi mai bine ca, înainte să aducă apa, să-l informeze pe fostul său rezident X. 3 ? Doar stătea aproape. Cu un etaj mai sus...

X. 3 s-a alarmat :

— Ţi-a dat el vreun pahar în care să-i aduci apa ?

— Nu !

— Bine, ia paharul ăsta de la mine şi aşteaptă instrucţiuni. Iau imediat legătura cu fostul meu şef Y. 4.

Şeful, găsit prin dictafon, a fost de părere să nu se deschidă robinetul de la chiuvetă decît după ce va fi cercetat cu un detector special. Şi asta numai după ce va primi, la rîndul lui, avizul fostei sale legături V. 5.

V. 5, înainte să se pronunţe, a vrut să ştie dacă pe bolnav l-a înţepat, precis, o muscă ţeţe. Ţeţe, ţeţe, nu altceva.

— Se pare că ţeţe, ţeţe, au răspuns spionii mai mici în grad.

V. 5 a luat legătura cu W. 6 şi astfel, în arhipelagul de unde au fost izgoniţi spionii, s-a primit printr-un puternic post de emisie-recepţie un mesaj cifrat care anunţa evenimentul. Iată conţinutul mesajului :

«B. 2 înţepat muscă ţeţe (neidentificată). Cere pahar apă. Rugăm, urgent, instrucţiuni».

Răspunsul a fost să nu se întreprindă nimic pînă nu va fi consultat Marele Serviciu de Contraspionaj al Arhipelagului.

Între timp, B. 2 a murit de sete, A. 1 a fost arestat ca asasin prezumtiv, iar ceilalţi : X. 3, Y. 4, V. 5 şi W. 6 şi-au schimbat indicativele..."

Să nu uit să-l sun diseară pe Manole, să-l felicit. Cărui autor nu-i place să-i laude opera. Mare sau mică...

M-am prezentat, optimist, la raport la colonelul Negoiţă, cu toate că executarea ordinelor durase mai mult de zece minute. A vrut să cunoască, mai întîi, rezultatele în cazul Emil Vameşu.

— Tovarășe colonel, am început eu, Emil Vameșu a practicat, cu șanse minime, o înșelăciune după un „patent american". Maiorul Aldea cunoștea procedeul și ne-a ajutat.

— Parcă era vorba să se ocupe de Vameșu „mînzul" Firică, a spus șeful.

— Firică s-a ocupat, am precizat eu. Aldea a fost numai „consultant de specialitate". Ce a făcut, așadar, Vameșu ?... A copiat din cărțile de telefon, aflate la oficiile poștale, adresele unor abonați din capitală și din provincie, care se numesc Stănescu. De ce Stănescu ?... De curînd i-a murit un prieten, numit Stănescu, fost angrosist de cereale prin Ialomița. A murit sărac, fără nici o rudă. Vameșu s-a ocupat cu formalitățile necesare pentru incinerarea prietenului. Și ca să nu se cheme că s-a ostenit de pomană, a aplicat „patentul". S-a apucat să scrie unor familii Stănescu, cărora le îndruga următoarea poveste. Citiți vă rog...

Colonelul descifra scrisul de pe hîrtie cu efort, mijindu-și ochii, cum făcea tot mai des în ultima vreme.

Iată ce conținea scrisoarea lui Vameșu.

„Stimate domnule Stănescu,

În urma domnului Stănescu Alexandru, fost consilier bancar, fost proprietar de terenuri, care a decedat luna aceasta în București, au rămas bunuri mobile, un apartament ca și unele sume de bani, depuse pe librete de economii, cu valoare însemnată.

Domnul Alexandru Stănescu m-a onorat cu încrederea domniei-sale, împuternicindu-mă de a fi executorul său testamentar.

Cercetările minuțioase pe care le întreprind pentru aflarea moștenitorilor, care să intre în posesia legală a bunurilor, vă desemnează, cu oarecare probabilitate, ca pe unul dintre eventualii îndreptățiți. Înrudirea dumneavoastră cu răposatul nu este încă dovedită și nici nu pot garanta că ea se va dovedi. În cazul că doriți să-mi continuu demersurile în apărarea posibilelor dumneavoastră drepturi, vă rog să-mi expediați, odată cu acordul dumneavoastră, timbre fiscale în valoare de 50 de lei. Sînt necesare pentru autentificarea actului de înscriere pe lista moștenitorilor prezumtivi. Este singura cheltuială ocazionată de această împrejurare. Nu pretind nici un onorariu, acesta fiindu-mi

achitat, în timpul vieții, de către d-l Alexandru Stănescu. Taxe de succesiune nu se plătesc decît în cazul că voi dovedi drepturile dumneavoastră la moștenire. Vă sugerez respectuos să păstrați discreție absolută asupra prezentei scrisori, întrucît în jurul acestei moșteniri se vehiculează numeroase interese.

În cazul că răspunsul dumneavoastră nu-mi parvine în termen de zece zile, mă socotesc îndreptățit să apreciez tăcerea dumneavoastră ca pe o renunțare.

Avocat EMIL VAMEȘU
București — Oficiul poștal nr....
post-restant"

Colonelul mi-a restituit hîrtia cu o umbră de surîs:

— Și s-au găsit naivi care să-l ia în serios ?

— Nu prea mulți, dar s-au găsit. Vameșu pretindea o sumă modestă. Faptul că era expediată sub formă de timbre fiscale, sporea încrederea victimei. Probabil fiecare își spunea: „Habar n-am de vreun neam Alexandru Stănescu, dar mai știi ?... Dacă pierd vreo moștenire pentru o taxă de nici trei poli ?..." Mare afacere n-a făcut Vameșu. A contat pe un cîștig mult mai mare.

— Adică ?

— Păi, trebuia să transforme timbrele în bani, vînzîndu-le gestionarilor de la chioșcurile de ziare și țigări. Deși i-a ales pe aceia care-și avea sediul în apropierea instituțiilor unde se cer timbre fiscale pentru diferite acte, n-a făcut mare lucru. La un asemenea chioșc se vînd zilnic 4—5 timbre fiscale, în valoare de 12—15 lei. Deci, cumpărîndu-le cu jumătate de preț, gestionarul putea cîștiga 6—7 lei. Puțini au riscat să dea cinstea pe rușine pentru o asemenea sumă. Oricum, victimele vor fi despăgubite, pentru că au expediat scrisorile „recomandat" și există la poștă borderoul cu întreaga corespondență sosită pe adresa lui Vameșu.

— Vameșu a recunoscut ? s-a interesat colonelul.

— Întîi a dat reprezentația obișnuită, apoi a mărturisit. Bineînțeles, în final și-a luat angajamentul ca, în cel mai scurt timp, să devină „un element demn și util noii noastre orînduiri umanitare..."

— Mă tem că la vîrsta lui nu mai are vreme, a fost de părere colonelul.

După un timp a adăugat :

— Parcă ţi-am mai dat ceva de făcut...

— Să mă pregătesc pentru o convorbire cu elevii şcolii de ofiţeri despre eroii miliţiei populare. Am început deja să mă documentez.

— Ţi-aş recomanda o „călătorie" printre amintirile tale, mi-a spus şeful, masîndu-şi pleoapele cu degetele, înfiorat de o durere stăruitoare.

Noi, cei apropiaţi colonelului Toma Negoiţă, eram tot mai îngrijoraţi de starea sănătăţii sale. Ştiam că în 1946, la manifestaţia din Piaţa Palatului, fusese lovit de un huligan cu patul pistolului la ceafă.

Doctorul Grigoriu ne-a explicat că trebuia făcută încă de atunci o radiografie şi, eventual, o operaţie. Un hematon putea compresa centrii optici. Un asemenea accident netratat, în cazul unui om solicitat, trecea prin simptomul de înceţoşare a vederii şi sfîrşea cu orbirea.

Anii au trecut şi „perdelele albe" fluturau tot mai des prin faţa ochilor obosiţi ai colonelului. Ne asigura, uneori, zîmbind :

— Nu vă faceţi speranţe, rămîn cu ochii pe voi...

N-a avut o viaţă liniştită Toma Negoiţă. Ştiu doar cum a trăit. S-au adunat destui ani de cînd muncim alături.

Colonelul meu mi-a sugerat o călătorie printre amintiri. Dacă aş porni, atunci, pe parcursul ei, l-aş întîlni foarte des. Din ziua în care am părăsit meseria de tipograf, pînă în clipa de faţă. În anii de după eliberare, a intrat şi el în poliţie la fel ca mine. Pe vremea aceea, comisarii mai vechi îi ziceau Toma Negoiţă-Roşu. Era printre primii comunişti numiţi în organele poliţieneşti. Datorită lui n-am rămas să lîncezesc la Prefectură, în umbra comisarului Ifrim şi a altora. Cînd a fost numit comisar-şef la o circă de poliţie din capitală, m-a luat să lucrez cu el. Mi-a fost dascăl într-o meserie pe care a învăţat-o aproape odată cu mine. O ucenicie în ani tulburi, cînd chiar omul de lîngă tine te putea pîndi ca un duşman.

Ajutorul lui Negoiţă era un comisar, Păun, mai vechi în meserie, priceput, corect. În viaţa mea, însă, n-am auzit pe cineva zicînd atît de des „nu se poate". Orice îi propuneai sau voiai să faci, Păun te întîmpina calm : „Nu se poate".

Munceam optsprezece ore pe zi. Infractori de toate tipurile profitau de lipsuri.

Unul din primele cazuri, la care m-a luat cu el Negoiță, a fost cel al buteliilor fantomă.

Într-o dimineață, în fața magazinului cu articole de menaj și fierărie din strada Crîngași, au apărut doi indivizi în halate albastre, cu o măsuță pliantă și un chitanțier. Asta cu două ore înainte de deschiderea magazinului.

Trecătorii întrebau ce se vinde, iar „vînzătorii" răspundeau că fac înscrieri pentru butelii de aragaz, care se vor pune în vînzare la deschiderea magazinului. Oamenii, care n-aveau bani la ei, alergau acasă, achitau apoi cîte o butelie (nu se primeau înscrieri decît pentru una singură), luau chitanța și așteptau cuminți ora de deschidere.

Cu o jumătate de oră înaintea orei opt, „vînzătorii" și-au strîns taraba, au intrat în curtea din spatele magazinului, și-au scos halatele și... pe-aici ți-e drumul. Cînd s-a deschis magazinul, adevărații lucrători nu pricepeau ce vor oamenii aceia care vociferau la coadă, în fața vitrinelor, și le fluturau prin fața ochilor niște chitanțe ciudate.

Negoiță era îngrijorat privind posibilitatea identificării acestor excroci periculoși. Cei păcăliți, cum se întîmplă, îi descriau cu semnalmente foarte diferite.

Unii susțineau că erau tineri, cu mutre de criminali sadea, alții că erau mai învîrstă, cu figuri blajine.

Singura urmă erau chitanțele, cu care oamenii demonstrau că li s-au luat banii. Chitanțele simple, fără „semne particulare", pe care erau tipărite cuvintele : „Felul mărfii" și „Prețul". În rest, niște linii paralele. Cum să afli unde au fost tipărite, de ce și de cine ?...

Scrisul de pe chitanță putea fi supus unor examene grafoscopice, dar asta ajuta, mai mult, la conturarea vinovăției infractorilor după ce i-ai identificat.

Consultat în calitate de „expert local", comisarul Păun a susținut că infractorii nu puteau fi din raza circumscripției noastre. Nu mai avusese asemenea cazuri și era de părere că vom fi victimele principiului : „prinde orbul, scoate-i ochii"...

Pentru a descoperi furtișagurile mărunte, făptuite în cartierul nostru, el folosea un sistem infailibil. Confisca uneltele de producție ale lustragiului Mahîm, din fața cofetăriei *Heliotti*. Acesta, ca să le recapete, îi șoptea numele hoțului, avînd mari relații în mica lume interlopă a cartierului.

Păun spunea să apelăm și de data asta la serviciile verificate ale lui Mahîm. Brava. Era un polițist inteligent, cinstit și muncitor și a pîndit nenumărate dimineți pe la o mulțime de magazine de menaj, cu speranța secretă că hoții își vor repeta lovitura.

Rezultatele se lăsau așteptate. Negoiță a avut o idee. Să sfrecurăm la rubrica „Întîmplări din capitală" a ziarului *Universul* o notiță în care să dăm de înțeles că excrocii cu butelii au fost arestați. În acest fel, adevărații făptași vor fi, poate, tentați să reapară. Am încercat, cu toate că încercarea noastră părea o mică aventură. Ne-a ajutat Manole, ziaristul. Notița a apărut. Noi stăteam de pază în preajma magazinelor cu articole de fierărie și menaj.

Truda ne-a fost răsplătită. Într-o dimineață, în fața unei prăvălii de pe strada Sporului, au apărut cei doi, în halate albastre, cu măsuță și chitanțier. Lumea s-a strîns repede. Ne-am așezat și noi la coadă. Cînd am ajuns în dreptul lor, i-am confiscat cu tot cu utilaje. I-am cărat pe jos pînă la circă. Pe atunci nu aveam mașină în dotare. Păun forma un fel de ariergardă, apărîndu-i pe făptași de furia legitimă a celor pe care voiau să-i păcălească.

La perchezițiile făcute la domiciliul lor, am descoperit șaisprezece butelii nou-nouțe. N-au vrut să mărturisească, în ruptul capului, de unde și le-au procurat. Manipulîndu-le, mi s-a părut că sînt mai ușoare decît cele obișnuite. I-am atras atenția și lui Negoiță. Am constatat că sînt... false. Erau confecționate din tablă groasă, de niște complici ai escrocilor. În momentul încărcării, la fabrică, ar fi explodat. Firește, în locul buteliei explodate, fabrica ar fi restituit una nouă. Dar dacă butelia falsă ar fi explodat în bucătăria omului care a cumpărat-o ?...

Promptitudinea cu care echipa a rezolvat afacerea buteliilor, a făcut impresie atît la circă, la Prefectură, cît și asupra cetățenilor din cartier.

Pentru perspicacitatea mea, Negoiță m-a răsplătit cu o savarină la cofetăria *Heliotti*. Așa l-am cunoscut pe Mahîm, lustragiul, Phytia comisarului Păun. Se gudura pe lîngă Negoiță, despre care aflase că este noul șef al poliției din partea aceea a orașului. Negoiță n-a răspuns cu egală exuberanță. Dimpotrivă. L-a avertizat că dacă îl mai prinde cu cea mai mică potlogărie, nu-l iartă.

Cu timpul, Mahîm a intrat în rîndul lumii. În legătură cu asta mi-a povestit o întîmplare un anume Gioală, un lăutar. Într-o noapte, Mahîm avea mintea tulburată de băutură, altfel nu ar fi tîrît lăutarii după el și nici nu i-ar fi pus să cînte în locul acela. Șoptea arcușul viorilor și cîntecul se înălța ușor, ca fumul. Tot ca fumul se destrăma peste liniștea din jur. Mahîm l-a rugat pe unul dintre lăutari :

— Zi-i și cu vorbe, nenică, da' încet...

Gioală, vioristul, mai bătrîn decît tovarășul lui, avea o voce frumoasă și rostea limpede cuvintele :

„Salcîmule de la drum,
Doar cu tine sînt acum..."

Se uita Mahîm prostit în gura lui și-i vedea dinții îmbrăcați cu viplă sclipind în întuneric ca niște cioburi de oglindă. Cîntecul îi răscolea amintiri. Din pricina asta respira adînc, din ce în ce mai adînc, cu disperare, ca un om care se înecă. N-a mai putut răbda, a întors privirea în altă parte și a izbucnit, amenințînd cu pumnii :

— Ah, cum de n-am eu o putere să-mi fac inima... vioară. Toată ziua ți-aș cînta, Sando, și nu ca acuma beat...

Îi era silă de beția lui. A încercat să se apere :

— Am băut... la bufetul unde a ținut Stere bodegă, am băut. Asta e !...

A strecurat mîna în cămașă, rupîndu-și un nasture. A scos un ghemotoc de bani. Cu mîna întinsă îi arăta în lumina lunii ca pe ceva rar, nemaipomenit.

— Ia uite bani la mine... Ehe, știi tu ce bani sînt ăștia ?...

Ca și cum Sanda l-ar fi privit într-un anume fel, i-a sărit dintr-o dată țandăra :

— Ce te strîmbi, fă ? Ce te strîmbi ? Dacă vrcau pot să-ți cumpăr zece perechi de cercei. Poftim. Uite ce de bani am aici.

A zîmbit Mahîm tainic, pregătind o surpriză pe care ar fi vrut s-o mai amîne. N-a putut.

— Banii ăștia... A strîns pumnul tare, apoi l-a desfăcut răsfirînd degetele. Banii ăștia sînt bani cinstiți, Sando. Așa ca să știi...

Tăcuseră, de mult, viorile. Se risipise cîntecul lor. Mahîm vorbea repede, temîndu-se parcă să nu vină cineva să-l împiedice.

— Nu mai fac aiureli, nenică. Iau leafă ca oamenii. Mă scol dimineața și plec la serviciu. Am dat foc la taraba cu

perii... Eu, ăsta, nen-tu Mahîm, așa ca să știi... N-ai vrut tu așa, nenică ?... Uite așa fac...

I s-au înteţit bătăile inimii la gîndul că în ziua aceea a luat prima leafă din viața lui. S-a căutat de ţigări prin buzunare, dar, pînă să le găsească, i-a întins Gioală una.

S-a mirat găsindu-i pe lăutari tot acolo. N-a primit ţigara, l-a lovit pe Gioală peste mînă.

— Ce-i cu voi acilea, mă ? Ia plecaţi dracului... Hai, duceţi-vă...

Au plecat lăutarii fără vorbă. Și-au băgat viorile în cutii din mers. Mahîm a strigat în urma lor înfierbîntat :

— Mă păziţi, hai ?... Ia duceţi-vă...

I-a lăsat să se depărteze destul, apoi a ridicat ţigara căzută pe jos și a aprins-o. S-a așezat pe pămînt cu genunchii la gură și a început să clatine din cap, parcă pe urma unui cîntec.

A trecut un timp pînă cînd a vorbit din nou, cu glas schimbat, ca pentru o mărturisire :

— Trăiesc la lumină, Sando, și nu mai mi-e frică nici de Dumnezeu din cer. Vin acasă pe mijlocul străzii și dau mîna cu vecinii. Ai avut dreptate, nenică. E bine ! De ce n-ai mai stat pe lume să mă vezi și tu acum ?...

A amuţit Mahîm cu ţigara lipită de buze. Se mai limpezise din băutură. Arăta bătrîn și istovit. Și-a luat faţa în palme. Banii lui se împrăștiaseră aiurea, nu-i mai vedea. Gîndurile îi erau răzleţe, păsări ce zboară fiecare în altă parte. Fugeau gîndurile anapoda și nu știa cum să le oprească. Șopti doar în urma lor :

— Cîte aș vrea să-ţi spun eu ţie, Sando, fata nenii...

S-a stins șoapta, tăcerea din jur făcîndu-se mai grea. Nici un zgomot, nici ţipenie, nicăieri.

Doar un gard, departe atît cît Mahîm să nu-i simtă, așteptau înfrigurați și somnoroși lăutarii. Pe acolo timpul nu trecea, se oprise.

Tîrziu, foarte tîrziu, a vorbit cel mai tînăr, doborît de frig.

— Hai, bă, Gioală, lasă-l. Ăsta-i diliu. Ne puse să cîntăm în cimitir și vorbea de parcă Sanda aia era vie.

Gioală nu s-a clintit și nici n-a răspuns...

A mai venit o iarnă cu ninsoare multă și zile frumoase. Toma Negoiţă venea la circă numai cîteva ore pe zi, în

rest urmînd un curs de calificare profesională. Din mers. Comisarul Păun mă lua la plimbare. Să cunosc terenul, să-mi devină familiară raza noastră de acțiune. Era, de fapt, ordinul lui Negoiță.

Într-o seară s-a organizat o descindere la cafeneaua *Micul Napoleon*. Clienții se întîlneau aici la o secărică, un biliard, o copcică sau barbut. Aici se mai vindeau ponturi sau obiecte provenite din infracțiuni. Toma Negoiță a hotărît să mai tulburăm, din cînd în cînd, liniștea acestor stabilimente. Chiar dacă nu cu folos imediat, măcar să producem îngrijorare. Am aflat despre descindere în clipa în care Păun ne-a anunțat că mergem cu el. Din echipă făceau parte Păun, eu și un vechi agent, Antohi.

În holul cafenelei, Antohi a început să tropăie cu bocancii lui cu ținte, jucînd un fel de sîrbă pe loc și scuturîndu-se de zăpadă. Păun s-a repezit, ca apucat, pe ușa de intrare. Prin deschizătura ei am văzut nori de fum și o grămadă de oameni bulucindu-se spre ieșirea din spate. Două fete ciufulite s-au rezemat, calme, de o masă, drept în fața comisarului Păun, înfoindu-și fustele ieftine. Pînă să ocolească Păun masa, ultimii clienți dispăruseră în curte.

Comisarul le-a dat în lături pe cele două „animatoare". Apoi s-a uitat sub masă și l-am auzit strigînd :

— Ieși afară de-acolo, Baboie...

De sub masă s-a ivit, hlizindu-se, un ins mărunțel.

— Să trăiți, domne' șef !...

Păun l-a apucat de ureche, ca pe un copil obraznic, și i-a spus blînd :

— Baboie, se apropie revelionul...

— Așa e, domne' șef. Mai îmbătrînim cu un an.

— Tu, cu un an și patru luni. Ți-am reținut masă la saloanele „Văcărești".

— Da' ce-am făcut, stăpîne ?

— Baboie, mă obligi să vorbesc în plus. Dacă am fi la „Mica publicitate", te-ar costa treizeci de lei cuvîntul. Adică tu nu știi că ești urmărit cu un mandat de un an și patru luni ?...

— Da' ce-am făcut, păcatele mele ?...

— Te-ai ramolit, Baboie. Mai ai răbdare să-ți fierbi cafeaua ?...

Nu înțelegeam mai nimic.

Păun a continuat :

— Trebuie să execuți și condamnarea asta, Baboie. Cere să fii trimis la muncă și ai să ieși mai devreme. Pe urmă bea-ți cafeaua numai la tine acasă...

Comisarul s-a întors spre mine :

— Cosma, du-l pe Baboie la noi. Nu-i pune cătușe, că e rușinos. Merge cuminte ca oaia. Eu mai rămîn să mă uit prin hîrtiile patronului...

Patronul, o namilă, s-a uitat pieziș la Antohi care, aprinzîndu-și o țigară, a ridicat neputincios din umeri.

L-am luat pe Baboie și am plecat paralizat de spaimă, să nu-mi facă figura și să fugă pe drum. Singura armă pe care o aveam, era cheia de la ușa casei mele. N-a fugit. Am ajuns cu bine la circă și l-am depus la arest, urmînd ca a doua zi să i se facă formele de trimitere la penitenciar pentru executarea condamnării.

Am aflat, pînă la urmă, la ce-a făcut aluzie comisarul Păun, cînd a vorbit de cafea.

Baboie avea un mod de a opera foarte original. Nu fura decît din apartamentele de bloc. Punea ochii pe cîte o familie care i se părea lui mai înstărită.

După ce se convingea că nu-i nimeni acasă, intra, dădea drumul la radio în surdină și căuta în bucătărie cafea, zahăr, ibric și ceașcă. Punea la fiert cafeaua pe care o bea liniștit, fumînd și ascultînd radioul.

După asta făcea curat. Mai întîi, închidea căpăcelul cutiuței pe care o adusese cu el ca să pună scrumul și chiștocul țigării fumate. Băga cutiuța în buzunar, sufla ultimul firicel de scrum, real sau imaginar, mai ștergea o dată ceașca și ibricul, pe care le așeza așa cum le-a găsit. Închidea radioul.

Urma „operația". Deschidea șifonierul. Cu degete experte răsfira cămășile așezate teanc. De obicei găsea între ele economiile familiei sau banii de cosnița ai gospodinei. Ba și cîte o bijuterie. Le transferă în buzunarul lui. Altceva nu fura.

Cît despre mascarada cu radioul și cafeaua, Baboie avea o explicație personală. Își controla, astfel, sistemul nervos. O spunea răspicat :

— În ziua cînd nu mai am răbdare pentru toate astea și încep să gîfîi de frică, îmi tremură mîna pe ibric sau mă opăresc din grabă cu cafeaua, înseamnă că nu mai am stare

pentru meseria asta și trebuie să duc o viață mai blîndă. Mă fac factor poștal.

Și, totuși, nu s-a făcut factor poștal. După mulți ani l-am arestat pentru niște furturi făcute la caseriile unor ministere.

Întîmplarea a apărut și în presă.

Intra în clădirea unui minister, sub un pretext sau altul, aștepta pauza de masă cînd casierul pleca la bufet și, mai întotdeauna, încuia ușa biroului, dar nu și pe cea a casei de bani.

Baboie observase că la ușile birourilor există patru broaște tip. Chei potrivite se puteau procura de la orice *Ferometal*.

Descuia ușa, golea conținutul casei de bani într-o servietă „Diplomat" și ieșea în stradă fluierînd. De cele mai multe ori intra în clădirea ministerelor protăpindu-se în fața portarului și întrebîndu-l răstit :

— M-a căutat cineva ?...

— ??!

— Dacă mă caută, am venit, sînt în biroul meu...

Pînă să se dezmeticească portarul, o lua pe scări și-l întreba pe primul întîlnit unde este caseria, că are de făcut niște deconturi.

Pentru aceste isprăvi, Baboie a primit o condamnare foarte aspră. Dosarul lui de cazier era mai gros decît un exemplar legat din „Divina comedie".

Dar asta a fost mult mai tîrziu. Deocamdată, Baboie fusese arestat ca să ispășească o pedeapsă pentru un furt din șifonierul unei familii de funcționari. Cînd am terminat cu formele de depunere în arest, s-au întors la sediu și Păun cu Antohi. Păun era încruntat. Antohi avea un cucubeu vînăt în jurul ochiului stîng. I-am privit întrebător. Nu m-a lămurit nimeni. Sughițînd, Antohi s-a așezat la birou și a început să scrie ceva pe o coală de hîrtie.

Păun m-a chemat în biroul de alături și mi-a povestit, furibund, că scuturarea zăpezii, tropăitul cu bocancii în holul cafenelei era un semnal al lui Antohi, pentru „onorata clientelă", că vine poliția. Din această cauză au fugit toți pe ușa din dos. Singurul care n-a avut timp a fost Baboie, ascuns sub masă.

La plecare, Păun l-a lovit pe Antohi și i-a cerut să-și scrie, urgent, demisia. Altfel, i-ar fi cerut șefului, lui Negoiță, să-l defereze justiției.

Povestindu-mi, Păun se înneca de furie. Repeta întruna că așa nu se poate, nu se mai poate. Obiceiul lui cu „nu se poate...“

Amintiri, amintiri... Într-o zi, Negoiță m-a luat cu el să verificăm dacă i s-a dat casă lui Lulu Orban. Fundătura unde locuise se demolase. Lulu era un borfaș pe care reușise să-l încadreze și să-l califice, dogar. Un pungaș amărît. Fura numai vara, cînd lumea pleca în concediu. Aproape de fiecare dată a fost prins în flagrant, adică avînd valiza cu lucruri furate asupra lui.

Alteori, fura dimineața, devreme, rufe de pe frînghie. Celor cu rufele li se zicea „hoți de bună dimineața“.

Ori de cîte ori a fost prins cu valiza furată, Lulu declara că a găsit-o pe stradă și tocmai se pregătea s-o ducă la poliție. De fiecare dată, aceeași declarație. Dacă, în momentul cînd era surprins, se aduna lume în jur, începea să țipe la gardian, să-i lase sora în pace, să nu mai umble după ea și lui să nu-i mai facă mizerii. Asta pentru ca trecătorii să creadă că este vorba despre o treabă de familie și să nu sară la bătaie.

Mergeam pe stradă cu Negoiță și mă uitam la temeliile primelor locuințe muncitorești, înălțate în cartier.

Și casele de pe strada pe care am copilărit, strada Fortuna, fuseseră dărîmate. Începutul l-au făcut avioanele nemțești. Apoi, după niște ani, au venit oameni care au făcut măsurători. Lumea s-a mutat. Aproape o săptămînă casele au rămas ale nimănui.

Ce ciudat arăta strada pustie, cu ferestrele caselor fără geamuri, fără ghivece de flori, cu tot felul de boarfe aruncate prin curți, de care oamenii s-au despărțit, înjurîndu-le.

Un zidar, din echipele venite să clădească alte case pe strada Fortuna, a găsit într-o curte o scrisoare a mamei Alexandra, care a stat la numărul 41, trimisă băiatului ei, pe front. Îi scria să vină acasă, că se sfîrșise războiul.

Mama Alexandra a murit chiar în zilele acelea, la coadă la mălai, în hală, în timpul ultimului bombardament cu care ne-au fericit nemții în retragere. Pe plicul găsit de zidar scria : „Retur-adresantul necunoscut“.

O fată cu șosete de var, care mînca pepene roșu, i-a smuls zidarului plicul din mînă, crezînd că este de la vreo iubită de-a lui. Luptîndu-se cu fata, zidarul a scăpat scrisoarea într-o albie cu ciment proaspăt.

Strada Fortuna nu mai există și nici nu se mai cheamă așa. Pentru mine, însă, există. Cum se întîmplă întotdeauna, cînd îți moare cineva pe care l-ai cunoscut bine, îți aduci aminte de un milion de întîmplări trăite. Întorci ceasul la culcare, pregătind un timp nou, împingîndu-l înainte, dar pe tavanul tău, pînă te cuprinde somnul, defilează amintiri. Cu ele întețești focul alb al insomniilor...

Furat de gînduri, am ajuns cu Negoiță la noua adresă a lui Lulu Orban. Primise o cameră într-un apartament, împreună cu doi pensionari.

Nu era acasă, era la muncă. Negoiță a verificat cartea de imobil și s-a informat despre mai mulți locatari, să nu bănuiască pensionarii că ne interesăm numai de Lulu Orban, ca de o persoană suspectă.

— E bine, frați aviatori, a conchis Negoiță cînd am rămas singuri. Uite că și Orban are masă, casă și leafă. Să avem grijă să țină ața dreaptă...

La întoarcere, ne-am întîlnit pe stradă cu o femeie, ducînd un copil de mînă. Era Jeni, o mai veche cunoștință a noastră.

S-a bucurat, cu adevărat, văzîndu-l pe Negoiță. Cînd i-a întins mîna, ea s-a fistîcit. Am avut impresia că ar fi vrut să i-o sărute. A bîiguit cîteva cuvinte, din care am înțeles că e șefa unui centru de umplut sifoane.

Pe Jeni am văzut-o prima oară în zilele cînd începuse desființarea caselor de prostituție din sordidul cartier „Crucea de piatră".

Mă chemase comisarul Ifrim să asist la această acțiune.

Stăteam alături de Ifrim, chiar lîngă scărița mașinii poliției, în care urcau „fetele" suspecte de boli venerice. Ifrim îmi explica ce superbă operă de asanare morală face noul regim prin desființarea stabilimentelor de prostituție. Cîte drame se curmă astfel. În timpul ăsta nu-și dezlipea ochii de la cele care urcau în mașină, fiindcă, urcînd scărița, li se dezgoleau coapsele.

Cînd a suit ultima, o țigăncușă firavă, și cînd peste chipul ei s-a închis, ca o copertă, ușa cu gratii, de mașină s-a apropiat un copil, care avea agățată de gît o tavă cu

bomboane verzi, sticloase. L-a privit cu ochii măriți și, cînd a pornit motorul mașinii, a strigat cu voce disperată, acoperind zgomotele :

— Rămîi singur, Gheorghe,... ca o gură de canal...

Ifrim a rîs. Mie mi s-a părut cumplit.

O altă fată, Stela, juca cu picioarele pe o icoană a cuvioasei Paraschiva. Rîdea și țipa isteric :

— Na !... Să nu mai minți...

Mi-am adus aminte cum descria un mare reporter al nostru acest gen de femei — femeile de stradă, „Didinele", cu viața împărțită între trotuar și pat, în articolul „Rondul de noapte" *.

Jeni, cunoștința noastră despre care povesteam, o „Didină" și ea, în ziua descinderii noastre în cartierul cu „fete" a fugit și s-a ascuns în casa unor oameni din vecinătate. Nu credea că nu va păți nimic și că i se va da o slujbă cinstită. Își luase în brațe copilul, învelit într-o broboadă. Copilul crescut în camera mizeră, pusă la dispoziție de tanti Suzi, motiv permanent de reproșuri grosolane.

În timpul nopții, o noapte geroasă de iarnă, și-a înghesuit copilul într-o lădiță de biscuiți *Herdan,* a pus lădița pe o sanie și a plecat unde a văzut cu ochii. Prin Cățelu, pe maidane, s-a rătăcit. Fără să știe cînd și unde, lădița a alunecat în zăpadă. A căutat năucă, a urlat pe cîmpul pustiu cît au ținut-o puterile și i-au răspuns în depărtare cîinii.

A venit dimineața la poliție, parcă pentru a demonstra cum, dintr-un om, poate rămîne, uneori, doar o movilită de durere. Murmura, întruna, aceleași cuvinte stranii, cu pleoapele coborîte peste un licăr de nebunie tragică :

— Jucați la loteria Campus-Bassa... Norocul vine peste noapte...

După ce a reușit să afle de la ea ceva despre pierderea copilului, Negoiță a bătut două zile și două nopți toate coclaurile, pînă l-a găsit, legănat în albia unei chivuțe.

Pe drumul de numai cîțiva pași, făcut ca să-și ia copilul din brațele lui Negoiță, mi s-a părut că Jeni a albit. Acum, pe stradă, arăta normal. O femeie obișnuită.

După ce ne-am despărțit de ea, Negoiță mi-a spus îngîndurat :

---

* F. Bunea-Fox, Reportajele mele, Editura Eminescu, 1979.

— Știi, mînzule, de cîte ori îmi apare în față femeia asta, nu mai pot suporta pe cineva să se vaite că a avut necazuri în viață...

Întorși la secție, Negoiță a convocat o ședință pentru a ne expune o idee nouă. Se gîndise ca dimineața, la trierea infractorilor aduși peste noapte, să participe tot personalul operativ al secției. Văzîndu-i îi puteam recunoaște în diferite ocazii. Tot la această ședință, Negoiță și-a expus și ideea lui despre urmărirea pe față a unor infractori potențiali, pentru a preîntîmpina săvîrșirea unor fapte antisociale. Venise din aparatul de partid cu această convingere — nu e destul să-i descoperi pe cei ce comit infracțiuni, mai important este să previi comiterea lor. Ședința a fost scurtă datorită apariției neașteptate a lui Păun. Era asudat, agitat. L-a întrerupt, nervos, pe Negoiță :

— Pe unde ați umblat toată dimineața ?... V-am căutat peste tot, ca să vă dau o veste foarte proastă...

O aflasem și eu. În cursul nopții, sucursala CEC de pe raza secției noastre fusese devalizată.

Seara, după închidere, au apărut doi lucrători în salopete, cu o căldare plină cu pap și au lipit afișe pe vitrine. Cei ce treceau prin preajmă, le citeau cu un aer indiferent :

„Sucursala CEC no. 404 se mută cu data de... (era scrisă data zilei următoare) în clădirea sediului central din Calea Victoriei".

Sfîrșindu-și treaba, „lucrătorii" au plecat. Cînd s-a prezentat la post, paznicul le-a citit distrat, fiind ușor amețit de o țuică de corcodușe. După miezul nopții, a sosit un camion cu bărbați. L-au tratat cu țigări Select și l-au rugat să-i ajute la încărcarea casei de bani în camion, în vederea mutării. Nu se zoreau, munceau pe îndelete. Erau utilați cu frînghii și pîrghii de lemn. Au urcat casa de bani asistați de un grup de cheflii, plini de bună dispoziție.

Lucrătorii i-au spus paznicului să nu părăsească locul pînă nu se vor întoarce să încarce rafturile cu fișe și mobilierul. Paznicul nu s-a clintit, dar ei nu s-au mai întors.

Comisarul Păun a cercetat migălos locul infracțiunii. Mare lucru n-a avut de examinat. Obiectul principal pe care se puteau găsi amprente, casa de bani, dispăruse odată cu autorii furtului.

Clanțele, regiunea din jurul broaștei n-au relevat impresiuni digitale. Paznicul a făcut o descriere destul de

aproximativă a celor patru. La un moment dat, unul din ei i se adresase celui care părea șeful cu „nea Nistore". Purta o mustață à la Clark Gable.

Ceva a găsit totuși comisarul. Manivela camionului. Alunecase cînd roțile din față au coborît de pe rigolă. Paznicul strigase după ei, dar nu l-au auzit. Numărul mașinii nu-l reținuse.

Conform regulamentelor, Păun a informat „judiciarul prefecturii". A fost alertată și brigada „Fulger".

— S-a întîmplat, însă, în sectorul nostru și bine ar fi să-i prindem noi... Știu cine e Nistor. Un client vechi și periculos. Se potrivește pînă și mustața à la Clark Gable, a spus Păun.

Cunoșteam și eu, din povestirile lui Aldea, una dintre isprăvile lui Nistor.

Cu cîțiva ani în urmă, la sediul unei societăți pe acțiuni din Brașov, a venit într-o noapte un fals comisar de poliție, care i-a luat cu el pe paznici, să dea ocol clădirii, pentru a efectua controlul. În acest timp s-a strecurat înăuntru Titi Barosanu, un spărgător specializat în tăieturi cu aparatul de sudură.

„Comisarul" s-a oprit departe de locul unde opera Titi și le-a făcut paznicilor un instructaj amănunțit despre atribuțiile lor. Apoi i-a condus la posturi. Totul s-a petrecut conform planului, pentru ca Titi să poată transfera pachetele cu bacnote în două rucsacuri încăpătoare.

Poliția a aflat abia în zorii zilei. S-a găsit aruncat în W.C.-ul gării costumul de comisár. Am bănuit că hoții au ales calea ferată spre a se face nevăzuți.

S-au organizat razii în gări, în trenuri, au fost controlate mașini particulare, au fost anchetați o mulțime de infractori cunoscuți. Fără succes.

Mai tîrziu s-au aflat toate amănuntele. Titi Barosanu și Mogoș, complicele său, s-au abătut pe la gară, unde au aruncat uniforma și celelalte haine, s-au îmbrăcat amîndoi în costume de alpiniști. În rucsacuri aveau banii furați. Numai că n-au luat trenul. S-au îndreptat spre ieșirea din oraș unde îi aștepta Nistor, cu o mașină de... pompieri.

Titi și Mogoș au rămas pe drum, la Bușteni, iar Nistor a plecat cu banii mai departe, ascunși în mașină.

De acest caz s-a ocupat inspectorul Antoniu, un polițist curajos, dur, incoruptibil. I-a descoperit pe Titi Barosanu

și pe Mogoș. La somația de arestare aceștia au răspuns cu focuri de revolver. Atunci a tras și Antoniu.

Cînd a aflat, Nistor s-a speriat de moarte. Știa că pînă la urmă Antoniu îl va găsi și a căutat o soluție care să-l pună la adăpost. A lipit pe gardurile unor vile din Cotroceni manifeste antidinastice, scrise cu creion chimic. Apoi s-a predat la Siguranță. A fost arestat ca instigator la dezordine. În acest fel era ferit, măcar o vreme, de furia lui Antoniu. Cînd a fost descoperită adevărata cauză a antimonarhismului său, a cerut să fie predat Parchetului.

Printre alte măsuri, Negoiță a ordonat să fie supuse expertizei manivela găsită pe locul spargerii și fulia de la motorul camionului lui Nistor. Era sarcina lui Păun.

Eu trebuia să stabilesc, atît cît va fi posibil, drumul pe care a dispărut camionul și să încerc să găsesc cîțiva martori care au asistat la furt. N-am reușit să identific nici unul. Casa de bani a fost găsită pe un maidan din apropierea barierei Vergului, cu ușa smulsă de o explozie provocată cu trotil. Era goală.

Păun nu a adus vești mai îmbucurătoare. Manivela se potrivea exact cu fulia motorului de la camionul lui Nistor, dar în seara furtului mașina se afla la Pîncota, lîngă Arad.

Cumnatul lui Nistor făcuse un transport de budane. Nistor era arestat, de două săptămîni, pentru escrocarea unor podgoreni din Panciu. Fiind interogat a declarat că a pierdut manivela sau i-a fost furată.

Negoiță era furios, cum nu l-am văzut niciodată. La un moment dat a strigat :

— Nu las eu lucrurile așa, frați aviatori ! Trebuie să aflăm cine a vrut să ne pună pe urmele lui Nistor. Și banii, băieți... Nu sînt cîteva sute de lei, pe care să le cheltuiești la un șpriț. Să vedem ce suspecți fac cheltuieli mari în zilele următoare. Să verificăm cine pleacă în străinătate. Cu trenul, cu vaporul, cu avionul, cu mașina.

Pe măsură ce vorbea, Negoiță începea să se calmeze.

— Mînzule, mi-a spus. Tu să examinezi, împreună cu cei de la laborator, casa de bani. Căutați amprente, studiați spărtura, stabiliți cît explozibil s-a folosit, de unde putea fi procurat, tot, tot.

Păun a primit ordin să verifice cît mai multe camioane de tipul celui cu care se operase la unitatea CEC ; să stabilească unde au fost ele în noaptea furtului ; să caute pe

trotuarul din faţa CEC-ului urme de cauciucuri, pete de ulei, orice...

Comisarul era aproape deprimat. A plecat, trîntind uşa.

Pe de altă parte, comisarul şef Ifrim, de la brigada anti-spargeri a capitalei, făcea un tărăboi teribil, susţinînd că furtul casei de bani era de competenţa lui.

Negoiţă a intervenit pe lîngă un director din Ministerul de Interne — făcuseră parte din aceeaşi organizaţie ilegală de partid — şi a obţinut să ni se lase cazul măcar cîteva zile.

Între timp, un reporter de la un ziar a scris un articol ironic la adresa noastră. Şi încă un ghinion ! Sucursala CEC. unde avusese loc jaful, ne-a anunţat că paznicul s-a spînzurat.

Toma Negoiţă a plecat valvîrtej. După nici o oră mi-a dat telefon, spunîndu-mi să i-l trimit pe Păun.

— Cum s-a întîmplat ? am îndrăznit eu.

— Cum să se întîmple ? s-a răstit şeful. Cu o bucată de funie şi o bucată de săpun. Numai că ăsta care atîrnă în funie nu e paznicul nostru. Adică ăsta e paznicul... ia, lasă-mă, mînzule...

Şi mi-a trîntit telefonul. Am rămas ca pe ace.

Întorcîndu-se de la domiciliul sinucigaşului, comisarul Păun m-a lămurit :

— Mortul e paznicul adevărat. Dar nu el a fost de serviciu în noaptea furtului, ci altul, acum dispărut.

— Ce vorbiţi ?... Bine, dar a apărut cîteva zile la rînd după furt, a fost interogat, a fost confruntat cu cumnatul lui Nistor. Ne-a dat manivela...

— Nu mai e.

— Dar cum nu şi-au dat seama cei de la CEC că nu era paznicul lor ?

— Cum să-şi dea ?... De unde să ştie ei pe cine trimite societatea de pază pentru paza exterioară în fiecare noapte ?... Şeful spune că trebuia să fim atenţi şi să nu-l fi lăsat fără supraveghere. Are dreptate, firește, deşi nu dă vina pe noi. Se socoteşte primul vinovat.

— Dar n-aveam motive să-l bănuim, să-l arestăm...

— Aveam, n-aveam, am greşit grav. Şeful a dat ordin să stabileşti motivele sinuciderii paznicului şi de ce nu s-a prezentat la post în noaptea respectivă. Pe mine m-a trimis

la penitenciar să aflu de la Nistor cine bănuiește că a vrut să-l amestece cu tot dinadinsul în furtul casei de bani.

Și-a înfundat pălăria pe cap și s-a dus. M-a lăsat copleșit de gînduri. Nici nu știam unde stă victima. Mi-am zis că pînă la urmă tot la morgă ajunge.

Mergeam grăbit pe stradă și mi se juca pe față o rază de soare, parcă trimisă de un copil cu oglinda. Treceam pe o străduță mică, în pantă, care dădea spre Splai. În spatele meu, un țigan bătrîn biciuia mîrțoaga înhămată la căruța cu care căra niște mobilă sărăcăcioasă. Pe capră, lîngă el, un băiețel chiuia haiducește și rotea brațul prin aer, cu mișcări largi, ca și cum ar fi avut și el bici. Calul trăgea greu la deal. Proprietarul mobilei stătea călare pe un cufăr și sorbea vîrtos dintr-o sticlă de monopol. Cu cealaltă mînă se ținea de un cuier-pom și avea pe cap patru pălării, una peste alta. Dîndu-și seama că-l privesc, a înălțat sticla cu rachiu în semn de noroc.

La morgă l-am întîlnit pe doctorul Grigoriu. M-a privit cu răceală. Mi-a explicat aferat, ca unui vizitator oarecare, că paznicul Serghie s-a spînzurat „în stil clasic". Mi-a arătat cadavrul și mi-a spus că obiectele mortului au fost cercetate de Negoiță, căruia îi v-a transmite și rezultatul necropsiei. Am făcut rost de adresa paznicului. M-am despărțit de Grigoriu, spunîndu-mi că un om cu meseria lui nu avea motive să fie întotdeauna bine dispus.

Am luat-o spre fundătura Socului. Sinucigașul își dusese zilele într-o căsuță de paiantă, a cărei curticică se prelungea pînă-n buza unei gropi cu gunoaie. Cumplită vecinătate!

Ușa era descuiată. Casa avea o tindă și o odaie cu pereții ticsiți de calendare ortodoxe și sfinți zugrăviți pe carton, pe lemn, sau pe sticlă.

Sub godinul din mijlocul odăii se rostogolea, bizar, un ghemotoc cenușiu. M-am apropiat și am văzut că era o pisică vărgată, care-și lingea puiul.

Nu știam ce să fac, cu ce să încep. M-am așezat pe capacul de lemn al căldării cu apă. Îmi era pustiu în suflet. Așa m-a găsit o bătrînică slabă, care sîsîia ca șerpii și își făcea cruci repezi. Era tare gîrbovită. Într-o mînă ținea o lumînare aprinsă, înfiptă într-o felie de pîine, în cealaltă un pahar cu vin. Le-a pus pe masă, fără să-mi dea vreo atenție.

Am ieşit afară şi am făcut cîţiva paşi prin curte. Serghie voise, pesemne, să pună flori. Pămîntul era săpat, dar anapoda. Brazdele răscolite desenau un triunghi. În mijlocul lui era săpat un puţ, adînc de peste un metru. Ce-o fi vrut să facă ?... Ceva mai încolo se afla copacul de care probabil atîrnase funia.

Am auzit un sîsîit în spatele meu şi m-am întors. Bătrînica se strecura pe poartă. Mi-a bălmăjit ceva despre Sfîntul Anton. Am ajuns-o din urmă. Cu răbdare am reuşit să aflu de la ea că Serghie trăia singur, că era evlavios din cale-afară, foarte milos (iubea şi îngrijea toate vietăţile pămîntului) şi că, după ce îşi făcea somnul, dimineaţa se aşeza la masă şi scria pînă la amiază. Pe înserat, cînd pleca spre slujbă, împînzea curţile vecinilor cu bileţele adresate Sfîntului Anton. Cine le găsea, trebuia să le copieze de patruzeci şi patru de ori şi să le arunce în curtea altcuiva, care să le copieze tot de patruzeci şi patru de ori şi aşa mai departe. M-a povăţuit să scriu şi eu bileţele sfîntului, dacă vreau să am reuşită în viaţă.

Cum puteam să-i raportez eu toate astea lui Tudor Negoiţă ?...

Întorcîndu-mă la sediu mi-a explicat căpitanul ce rol a jucat sfîntul în cazul nostru.

Cînd a fost desprins din laţ, Serghie strîngea în mînă două misive, expediate lui din partea Sfîntului Anton. În prima, sfîntul îi încredinţa sarcina să tragă o brazdă cu sapa, un triunghi, în partea de răsărit a dudului din curte. Un triunghi, adică semnul Sfintei Treimi. În mijloc, unde era ochiul domnului, să sape un puţ adînc. Dar neapărat la miezul nopţii. (Era vorba de noaptea în care s-a comis furtul la CEC). Neascultarea, va atrage după sine pedeapsa. Dar dacă va săpa puţul, va găsi, în pămînt, răsplata cuvenită.

Al doilea bilet venea tot din partea Sfîntului Anton, dar avea un cuprins ceva mai laic şi anume :

„Opreşte-te, vită încălţată, că Sfîntul Anton te-a pedepsit. În timp ce tu scurmi pămîntul, acilea, tîlharii au făcut harcea-parcea prăvălia unde trebuia să te afli, acuşica, de pază.

Puşcăria te mănîncă, păcătosule !...

Vărul Sfîntului Anton".

Același scris ca pe cel dintîi bilet. O cursă naivă, dar care l-a dus pe Serghie la sinucidere.

Mai tîrziu am aflat că al doilea bilet fusese introdus într-o sticlă îngropată pe locul unde i s-a spus să sape puțul.

Primul bilet, cu instrucțiuni, l-a găsit în fața ușii, dimineața, cînd s-a întors de la lucru. Îl pusese pe prag un copil din vecini, la rugămintea unui bărbat cu mustață care i-a dat bani de halviță.

Credincios fanatic, Serghie a fost reținut acasă, în noaptea tîlhăriei, cu îndeplinirea misiunii. În locul lui a mers falsul paznic, hoții fiind supravegheați chiar de omul lor.

Păun nu s-a dus la penitenciar să stea de vorbă cu Nistor, pînă nu s-a pregătit. El îl anchetase pe paznicul fals. Știa deci cum arată. A studiat la cazier cîteva mii de poze de infractori. În acest fel s-a impus atenției noastre domnul Truță. „Paznicul" avea acum o identitate, ba chiar și un cazier. Cu ani în urmă fusese angajat la societatea „Fichet", care vindea case de bani și seifuri bogătașilor. Truță lucra la serviciul livrări. S-a lăsat ademenit de niște spărgători, care i-au cerut, în schimbul unei bune părți din pradă, copii după cheile caselor de bani vîndute și adresele cumpărătorilor.

Așa s-au comis în București cîteva spargeri „curate". Hoții lucrau aproape fără urme.

Intrat în posesia fotografiei lui Truță, Păun nu s-a dus imediat să-l interogheze pe Nistor. Negoiță a cerut să fie stabilite exact motivele pentru care fusese încarcerat Nistor.

Înșelase niște podgoreni lacomi, din Panciu, cu o „instalație de învechire rapidă a vinurilor". Le explica credulilor că a construit o instalație pentru „ionizare cu argint". Vinul nou, spunea el, trecut printr-o conductă de argint și bombardat cu ioni de argint își încetează procesul de fermentație, căpătînd calitățile vinului vechi. Făcea demonstrații cu o instalație în miniatură. Turna tulburel pe o parte și curgea vin vechi pe cealaltă. Procedeul era simplu. Avea vin vechi pregătit într-un recipient al instalației. Din acesta gusta omul. Cel nou, pe care îl turna, rămînea blocat într-o țeavă.

Trucul însemna o adevărată decădere „profesională" pentru Nistor căruia îi reușiseră lovituri spectaculoase.

Luînd cunoştinţă şi de aceste amănunte, Păun i-a pus în faţă fotografia paznicului fals. Nistor s-a jurat că nu ştie a cui era poza. Păun l-a ameninţat că va preda cazul comisarului Antoniu. Deşi speriat, Nistor ceda greu. Degeaba îi explica Păun că Truţă făcea parte dintr-o bandă care a vrut să îndrepte bănuielile, pentru tîlhăria de la CEC, împotriva lui.

— Nu e treaba mea să aflu cine şi de ce a vrut să mă înfunde, se apăra Nistor. Eu nu pot fi acuzat. În momentul furtului eram la zdup şi aici nu se dau învoiri. Dacă aflaţi cine a vrut să-mi terfelească onoarea, să-mi spuneţi şi îl răsplătesc eu cînd ies... Comisarul Păun s-a gîndit să afle cine erau cei cărora le preda Truţă copii de pe cheile caselor de bani, pe vremea cînd era funcţionar la „Fichet". După ce am răscolit amîndoi, cu migală, arhivele, i-am găsit. Truţă le dădea unei bande de spărgători al cărei şef a fost temutul Goghez. Între Goghez şi Nistor existau pricini temeinice de dușmănie.

Primul conflict s-a produs pe vremea cînd Nistor ţinea o casă de rendez-vous cu pretenţii, pe strada Mavrogheni.

„Cu pretenţii", pentru că aici nu venea clientul, alegea o fată şi pleca cu ea în cameră, ca prin alte părţi. Intrînd în salon, i se servea un păhăruţ cu lichior, se punea o placă cu un tango, la patefon, şi invita o fată la dans. Abia după ce o curta, în timpul dansului, se consuma restul. Evident, toate fetele lui Nistor se lăsau cucerite pînă la acordul final al tangoului.

Goghez a avut o idee foarte rentabilă.

Înarmat cu o legitimaţie falsă de inspector poştal se prezenta la oficiile din oraşe mici. Intra în biroul dirigintelui, se legitima, spunea că e în trecere şi a intrat doar să-l salute şi să bea un pahar cu apă, pe care dirigintele oficiului se grăbea să i-l aducă. În absenţa lui, Goghez aplica ştampila oficiului (care se păstra numai pe biroul dirigintelui) pe nişte formulare de mandate poştale, în alb. Îşi bea paharul cu apă, se mai întreţinea, amical, cîteva minute şi pornea spre gară. Alegea (direcţia n-avea importanţă) numai trenurile aglomerate, care aveau vagon poştal, unde i se permitea accesul pe baza legitimaţiei de inspector. Îl trata pe conductor cu o sticluţă de ţuică şi îi cerea voie să călătorească în acel vagon, întrucît în celelalte era multă lume. Nimeni n-avea ceva împotrivă. În prealabil avea

grijă să completeze mandatele poștale. Numele expeditorului-fictiv, numele destinatarului — real, din București. Într-un moment de neatenție al conductorului, care de obicei carta corespondența, Goghez strecura mandatele sale printre celelalte. Pe baza formularelor acceptate și ștampilate la oficii poștale din provincie, poșta bucureșteană plătea sumele înscrise, unor persoane din capitală.

Sigur, la un moment dat, undeva apăreau sume de bani lipsă, dar era greu de verificat mandat cu mandat, din miile expediate din toată țara. Și chiar în cazul că se descoperea un mandat semnat de Goghez, ce se putea face ? Primitorul ar fi declarat, de pildă, că nu-l cunoaște pe expeditor, dar, dacă i-au sosit niște bani, i-a încasat cu gîndul că se va lămuri mai tîrziu. Destinatarii erau, de fapt, angajatele casei de rendez-vous a lui Nistor.

Aici a intervenit complicitatea lui Nistor. Goghez avea nevoie de multe nume, pe care să expedieze banii. Repetîndu-le, ar fi bătut la ochi. Atunci s-a înțeles cu Nistor care îi furniza numele. Fetele încasau banii, îi predau lui Nistor, iar acesta lui Goghez, minus un comision substanțial. Văzînd cît e de prosperă afacerea lui Goghez, cîte mandate sosesc și cu ce sume, Nistor a devenit mai lacom.

Goghez a încetat colaborarea și s-a răzbunat. A trimis în salonul roșu, din strada Mavrogheni, cîțiva băieți cu bani, dar atinși de boli. Fetele lui Nistor au fost contaminate. Apoi Goghez a cerut poliției de moravuri să facă o descindere și controale medicale în stabilimentul „prietenului" său. „Casa" lui Nistor a fost închisă.

Dar nici el n-a stat cu mîinile în sîn. În acea vreme Goghez ținea, în tovărășie, bodega-restaurant „Roata vieții". Într-o seară, un client cherchelit i-a arătat vecinului de masă un joc cu chibrituri. Din greșeală a aprins fața de masă. Primul care a luat extinctorul din cui și a început să stropească cu el a fost un infirm pripășit prin cîrciumă de curînd, care distra clienții cîntîndu-le din armonică.

Nici pînă astăzi nu se știe cine a înlocuit conținutul extinctorului cu o substanță inflamabilă. Focul s-a întins cu repeziciune, infirmul a aruncat extinctorul, a sărit din căruț și a luat-o la goană, fără să uimească pe cineva, toți fiind prea speriați.

Nu mult după aceea, domnișoara Meropi, iubita lui Nistor a fost găsită în garsoniera ei, sfîrtecată de explozia unei

grenade ofensive. Nu s-a găsit nici o dovadă care să facă posibilă inculparea cuiva.

Nistor și Goghez aveau destule motive să se urască. Iar Truță, paznicul fals, fusese mîna dreaptă a lui Goghez.

Toma Negoiță a organizat acțiuni chinuitoare, care să ducă la găsirea lui Truță și a fostului său șef, Goghez.

În nopțile acelea, de trudă, mă uimea cum se poate odihni Negoiță. Punea capul pe birou și ne ruga : „Liniște, cinci minute" !. În clipa următoare adormea tun și după exact cinci minute, își scutura capul. Ascultam ordinele repezi, precise, pe care ni le dădea, participam la acțiuni ingenioase și mă miram, împreună cu Păun, cînd a avut timp omul ăsta, pînă mai ieri un simplu muncitor, să asimileze subtilitățile și răspunderile unei profesii atît de grele.

Vocație ?... O rară putere de muncă dublată de inteligență ? Capacitate rapidă de adaptare la orice situație ?... Voință excepțională ?... O nevoie totală de a fi de folos oamenilor ?... O conștiință deosebită ?... Avea forța unei sonde în erupție ! Era și este un om dăruit cu puterea și curajul de a trece prin viață vertical.

Uneori, seara, pe cîte o stradă mărginașă, făcea cu mine unele experiențe. Astăzi le-am numi teste, pentru dezvoltarea spiritului de observație.

Mă punea să privesc, cu atenție, timp de cîteva minute, un anume trecător, apoi începea să mă întrebe :

— Cam ce vîrstă are omul ăsta, mînzule ?... Cu ce crezi că se ocupă ?... Cam ce stare materială are ?... De unde vine acum ?... Unde s-ar putea duce ?... În ce dispoziție pare ?... Ce fel de om este ?... etc... etc...

După ce răspundeam, în funcție de înfățișarea omului care trecea pe stradă, Negoiță îl oprea pe trecător și îi cerea, politicos, să se legitimeze, explicîndu-i că facem un control, de rutină, în cartier. Îi punea întrebări asemănătoare celor la care răspunsesem eu. După asta era lăsat să plece, iar eu trebuia să-mi compar presupunerile cu realitatea. Negoiță mă învăța, mă corecta, îmi sugera repere logice.

Este o deosebire uriașă între Negoiță și primul meu șef, comisarul Ifrim.

Mi-a povestit Aramă, fratele Ioanei, intrat în poliție odată cu mine, prin ce peripeții a trecut, la prima arestare, pe care ar fi trebuit s-o execute din ordinul lui Ifrim.

Era căutat, pentru complicitate la delapidarea unei mari cantități de făină, Mario Furnari, plăcintar de pe șoseaua Colentina. Ifrim i-a spus lui Aramă că a reușit să dea de urma infractorului. I-a dat toate amănuntele, afirmînd că dorea ca acesta să debuteze în noua profesie cu o acțiune îndrăzneață. L-a mai povățuit ca, în prima clipă cînd va da ochii cu infractorul, să-l imobilizeze și să strige zdravăn la el, pentru că, luat repede, nu mai era atît de primejdios. L-a mai sfătuit să se ducă să-l aresteze singur, pentru a nu împărți succesul cu nimeni.

Din fericire, Aramă l-a consultat pentru această acțiune și pe Ștefan Aldea, care a fost de părere ca, înainte să sune la ușa apartamentului, să verifice exact configurația clădirii, intrările, ieșirile, cine mai stă acolo, cu ce se ocupă. Aramă a aflat înspăimîntat că la adresa pe care i-a dat-o Ifrim locuia un funcționar al corpului diplomatic.

Cînd i-a raportat lui Ifrim cine era omul la care fusese trimis, acesta a găsit scuza că, probabil, informația primită a fost eronată.

Aflasem deci cine erau Truță, Goghez, care au fost relațiile acestuia cu Nistor, dar nu ne puteam bucura de succes.

Aveam fotografiile și dosarele de cazier ale bănuiților, dar nu găsisem nici o pistă care să ne pună pe urma lor.

Negoiță a hotărît să aibă loc o nouă discuție. Nistor s-a minunat cît de repede am aflat despre vendeta dintre el și Goghez. De data asta a confirmat toate informațiile noastre.

Nu știa unde pot fi Truță sau Goghez. Știa doar că Goghez locuia vara la un grec din Constanța, Marulis, de la care se aproviziona cu mastică, uzo și coniac „Metaxa", pentru cîrciuma lui.

Am plecat cu Negoiță și Păun la Constanța.

Marulis era un contrabandist cunoscut de poliția locală, așa că nu ne-a fost prea greu să dăm de el. Nu știa nimic de Goghez. Îl văzuse în vară, întîmplător, pe faleza de la Cazino. Mințea. Supraveghindu-l atent, comisarul Onofrei, din Constanța, a prins un fir. Marulis i-a trimis vorbă lui Goghez, printr-un marinar, că era căutat de poliția din ca-

pitală. Informația era expediată în Deltă, la Maliuc, unde Goghez plecase la pescuit. Gazda era un lipovean pe nume Simion.

Am zburat spre Deltă. O vizitam prima oară și nu-mi amintesc să fi reținut ceva din cele văzute. Eram absorbit de gînduri. Am ajuns la casa pescarului Simion înaintea emisarului lui Marulis. Comisarul Onofrei îl împiedicase să părăsească Constanța.

Dacă există noroc, atunci l-am avut. L-am găsit pe Goghez făcîndu-și somnul de după-amiază. Cînd s-a trezit, a dat cu ochii de noi. Gazda zîmbea, crezînd că sîntem niște prieteni veniți să-i facem o surpriză plăcută. Goghez a redeschis ochii, închipuindu-și, pesemne, că visează urît. Cînd l-am scos din casa pescarului, acesta l-a întrebat inocent ce să-i comunice prietenului care trebuia să vină la Moș Colea ?

Negoiță a rămas cu Simion în curte, pentru a-i cere lămuriri. Om cinstit, pescarul a declarat că Goghez a mai închiriat o cameră, la Moș Colea, pentru un prieten care urma să vină la pescuit. Plătise chiria pentru o lună întreagă și dusese în camera închiriată un cufăr în care se aflau uneltele de pescuit ale prietenului. Negoiță a plecat imediat la Moș Colea și a găsit cufărul de care nu se atinsese nimeni. L-au deschis cu greutate, pentru că avea încuietori la fel de sigure cu ale unei case de bani. Dealtfel asta îi era menirea. Înăuntru se aflau banii jefuiți de la agenția CEC.

Eram fericiți. Puteam raporta superiorilor noștri că autorul principal al tîlhăriei fusese descoperit, iar prejudiciul a fost recuperat în întregime.

Nistor ne-a dezvăluit identitatea complicilor cu care Goghez opera de obicei.

Comisarul Onofrei l-a chemat pe Marulis, l-a pus în temă cu arestarea lui Goghez, i-a reproșat că ne-a mințit și l-a lăsat să plece, continuînd supravegherea lui. Grecul a plecat, imprudent, la București. L-a primit Păun, în Gara de Nord, și l-a urmărit din umbră. Marulis a intrat în legătură cu oamenii pe care ni i-a indicat și Nistor.

Șeful nostru, Negoiță, avea pentru noi o surpriză. După săvîrșirea tîlhăriei, dăduse un anunț în ziare, invitînd cetățenii care au trecut în noaptea respectivă prin dreptul agenției CEC, în timp ce se „muta" mobilierul, să ne tele-

foneze. Se gîndise la grupul de cheflii. Îi vorbiseră despre ei şi locatarii clădirii unde se afla agenţia, care au fost treziţi de strigăte.

Chefliii s-au prezentat la poliţie. Negoiţă îi ţinea în rezervă, ca să-i folosească la confruntare.

Complicii lui Goghez au fost arestaţi aproape simultan şi au fost recunoscuţi de martorii lui Negoiţă. Am descoperit şi cine a jucat rolul bărbatului cu mustaţă à la Clark Gable. Marulis ! Tot el i-a trimis biletele lui Serghie. Alt complice, Boiangiu, care a participat la lipirea afişelor pe geamurile agenţiei, s-a ocupat de supravegherea paznicului. Dacă s-ar fi îndreptat spre locul de muncă în noaptea furtului, avea misiunea să-l împiedice cu orice chip. N-a fost nevoie. Omul s-a spînzurat. Boiangiu l-a informat rapid pe Goghez, care aştepta rezultatul loviturii în bodega lui.

Goghez, şeful bandei, n-a mers la locul faptei. Unde a greşit ?... Cînd, fără să ştie că Nistor este arestat în Moldova, a avut ideea să-l implice şi să-i fure manivela de la camion. Manivela „pierdută" pe trotuarul din faţa agenţiei. El a decis ca Truţă să facă pe paznicul şi să rămînă pe loc, pentru a deruta poliţia.

Truţă ! Singurul dispărut fără urmă. Nu-l puteam găsi nici în gaură de şarpe. Parcă l-ar fi înghiţit pămîntul.

Toate eforturile noastre păreau zadarnice.

Într-o dimineaţă, lovitură de teatru !

Negoiţă ne-a ordonat să încetăm acţiunea de căutare a lui Truţă, pentru că se întîmplase ceva foarte grav, despre care vom afla la timpul potrivit.

Am fost chemaţi, Negoiţă, Păun şi cu mine, la organele noastre superioare şi informaţi că Truţă Barbu s-a predat de bună voie şi ne acuză de... luare de mită.

Ni s-a atras atenţia că nu era o simplă afirmaţie calomnioasă. Mai multe persoane întăreau prin declaraţiile lor acuzaţia.

Evident, se făceau cercetări.

S-a hotărît ca un timp să nu mai participăm la acţiuni operative. Am fost numit ofiţer de serviciu, în ture fixe, iar Păun detaşat la biroul pentru evidenţa populaţiei. Toma Negoiţă se afla la dispoziţia Ministerului.

Mi se părea, în acele zile, că faptul de a trăi înseamnă un lucru stupid, inutil.

Negoiță ne încuraja spunîndu-ne : „Adevărul e unul singur".

Am început să fiu interogat despre unele persoane de care nu auzisem niciodată : dacă am fost împreună la restaurant, dacă mi-au promis sau mi-au înmînat sume de bani, în schimbul cărora să ușurez situația unor infractori.

Din comisia de anchetă făceau parte, în număr egal, comisari vechi și comisari numiți de curînd în poliție, de partid. Erau politicoși, dar fiecare întrebare mă rănea ca o insultă.

Mai toate întrebările mi se părea că se referă la persoane și întîmplări imaginare.

Zoica Pănoiu, concubina lui Baboie (hoțul pe care l-am escortat de la cafeneaua „Micul Napoleon", la secție) pretindea că m-a cunoscut prin Truță și mi-a dat o sumă de bani ca să am grijă de Baboie. Afirma că a venit, într-o seară, aproape de circa noastră de poliție. Am ieșit din sediu și Truță a făcut prezentările. Am mers cu toții la restaurant, ea a plătit masa, apoi mi-a dat bani.

Mi s-au citit declarațiile. Am cerut să fiu confruntat cu amîndoi și mi s-a promis că se va face acest lucru cît de repede.

Pe de altă parte, Truță și-a recunoscut toată vina în tîlhăria de la CEC, și-a demascat complicii, a spus ce știa despre fărădelegile comise de Goghez. Poza în omul care-și regretă faptele, vrea să-și ispășească pedeapsa și să fie redat societății.

Cînd a venit clipa confruntării cu Truță, m-a înspăimîntat siguranța cu care descria relațiile cu mine.

Apoi a fost introdusă Zoica Pănoiu.

Întrebată despre banii dați mită lui Tudor Cosma, a repetat întocmai cele scrise în declarație. Inspectorul care conducea confruntarea a arătat spre mine și i-a spus :

— Dumnealui e Tudor Cosma !... Susține că nu te-a văzut niciodată...

— Posibil, a acceptat femeia. Nu m-a văzut, pentru că dumnealui nu e Tudor Cosma. Domnul Tudor Cosma arăta cu totul altfel și eu n-am mințit. I-am dat bani !... Știți foarte bine că la început n-am vrut să recunosc.

Mi s-a făcut semn să plec.

A mai trecut o săptămînă în care am continuat să fiu ofiţer de serviciu. Apoi am fost chemat la minister împreună cu Negoiţă şi Păun.

Aşteptînd în faţa uşii, Negoiţă mi-a zis :

— Ai slăbit, mînzule, şi îţi stă mai bine...

Am fost introduşi într-un birou spaţios şi invitaţi să luăm loc. Ni s-au adus cafele. Mi s-a părut îngrozitor de amară.

După vreun sfert de oră a intrat în birou un director general din minister, împuternicit să ne comunice următoarele : ancheta la care am fost supuşi a fost necesară pentru a înlătura orice urmă de bănuială privind cinstea noastră profesională ; din primul moment al sesizării despre „necinstea noastră" nu s-a acordat nici un credit celor care încercau să ne compromită ; cercetările întreprinse au stabilit precis că noi am desfăşurat o activitate fără pată : situaţia neplăcută pe care am traversat-o nu va trebui să influenţeze în nici un fel activitatea noastră viitoare ; se va prelucra „cazul nostru" la toate nivelele, pentru a se face lumină şi pentru a întări moralul colegilor noştri ; autorii denunţului calomnios vor fi deferiţi justiţiei.

La sfîrşit ne-a strîns mîna şi ne-a urat succes.

Pe sală, Negoiţă ne-a luat de ceafă, amintindu-ne :

— V-am spus că adevărul e unul singur, fraţi aviatori ?!...

Truţă a intrat în legătură cu rudele unor infractori, cercetaţi la secţia noastră, şi a pretins că este prieten cu Negoiţă, Păun, Tudor Cosma etc. şi că aceştia se lasă mituiţi pentru a uşura situaţia celor aflaţi în cercetări.

Pe cei interesaţi îi aducea pînă în apropierea secţiei, la ora cînd se termina programul. Un complice al lui Truţă ieşea din clădire, amestecat printre ceilalţi funcţionari. Intrase înăuntru sub pretextul unor treburi la vreun birou care lucra cu publicul.

Truţă îl arăta omului cu care venise.

— Uite, ăla e Negoiţă... (sau Păun, sau Cosma).

Cînd complicele ajungea lîngă el, îl prezenta cu numele respectiv şi îl invita la un local pe banii păgubaşului. Complicele lui Truţă îşi dădea aere de mare poliţist, avertiza că e un caz grav şi, în cele din urmă, lua banii. Omul care

îi dădea, era convins că l-a mituit pe Negoiță, pe Păun, sau pe mine.

Acuzațiile s-au spulberat, însă, la confruntări, cînd, n-am putut fi identificați cu persoana care s-a prezentat sub numele nostru.

Comisarul Ifrîm nu era străin de toată înscenarea. Îi promisese lui Truță că-l va scăpa înainte să înceapă confruntările. N-a reușit. În schimb a fost destituit.

Aflînd că Truță a vorbit vrute și nevrute, Goghez i-a plătit poliță. Ne-a procurat toate dovezile pe baza cărora îl puteam aresta pentru asasinarea tinerei Meropi, fosta iubită a lui Nistor.

Crima fusese săvîrșită în stil american.

Truță și-a procurat o grenadă ofensivă, rămășeseră destule din război, și s-a strecurat în locuința fetei în lipsa ei. A montat grenada în telefon. Inelul care declanșează explozia l-a legat, pe dedesubt, de discul aparatului. A plecat și a pîndit momentul cînd Meropi s-a întors acasă. A sunat de la un telefon public și a avertizat-o că este vital pentru ea să sune, imediat, la un anumit număr de telefon. Un număr cu mai multe zerouri, ca să fie sigur că, rotindu-se, discul va smulge inelul grenadei. A închis telefonul și a așteptat momentul exploziei. S-a produs la mai puțin de un minut după funestul mesaj.

Truță avea toate motivele să se teamă de poliție. Prefera să ne știe compromiși, îndepărtați din serviciu, ca nu cumva, cu ocazia anchetării tîlhăriei de la CEC, să dăm de vreun fir care să ne conducă spre alte zone din activitatea lui infracțională.

La scurt timp după aceste întîmplări, am fost trimis la o școală de ofițeri.

Printre alte măsuri menite să consolideze cuceririle revoluționare ale poporului, Partidul a hotărît crearea organelor de miliție. Șeful meu a devenit căpitanul de miliție Toma Negoiță. Omul cu care muncesc și acum și căruia îi datorez călătoria printre amintirile așternute pe aceste pagini...

Epilog

Stăteam acasă în faţa televizorului. Pe micul ecran, patru băieţi cu chitare şi păr lung îngînă o melodie monotonă. Mişcarea braţului cu care ating corzile este uniformă, ca a ştergătoarelor de parbriz. Am închis plictisit aparatul. Mi-am amintit cu cîtă bucurie mi-a comunicat ascară locotenentul Firică faptul că a fost felicitat de procurorul care va susţine acuzarea în procesul lui Emil Vameşu.

Era bucuros şi pentru alt motiv. Mi-a destăinuit, roşu ca un rac, că luna viitoare se căsătoreşte. Aşa, emoţionat şi fericit, semăna, cu mine, în zilele dinaintea căsătoriei cu Ioana. I-am promis, cadou de nuntă, un... fier electric de călcat. Văd, în oglindă, imprimată definitiv pe chipul meu, distanţa care mă desparte de vîrsta aceea.

Mai aveam o întreagă zi liberă. Neobişnuit cu atîta timp la dispoziţie, nu ştiam cum să-l împart. M-am învîrtit prin casă, apoi mi-am făcut o cafea, mare, ca pentru seara de ajun a revelionului.

Colonelul Negoiţă mă trimisese acasă, pentru a pregăti materialul despre eroii miliţiei noastre, necesar la întîlnirea cu elevii şcolii de ofiţeri. Am început să răsfoiesc numere vechi ale gazetei de armă, căutînd numele tovarăşilor mei, care şi-au iscălit nemurirea cu jertfa supremă. M-a smuls din lectură şi dintre gînduri soneria telefonului.

Era Negoiţă. Mi-a ordonat ca a doua zi, la prima oră, să mă prezint în uniformă la raportul generalului.

Aş fi dorit oricît să nu fiu nevoit să execut acest ordin.

Ştiam că urma să se anunţe numirea mea pe postul colonelului Toma Negoiţă.

Cu cîteva zile înainte, Toma Negoiţă dăduse o masă, la un restaurant pe malul lacului, de „adio provizoriu", cum

a numit-o el. Boala i se agravase și pensionarea medicală se impunea fără drept de apel.

A fost o masă cu veselie prefăcută.

Ascultam, fără să aud, un bătrîn cu un banjo, care îndruga ceva despre oamenii buni care beau de sîmbătă pînă luni.

Ascultam fără să aud, fiindcă știam de la doctorul Grigoriu că pentru Toma Negoiță procesul de orbire era ireversibil.

Și era o zi absurd de frumoasă, cu atît de multă lumină...

— SFÎRȘIT —

Coperta: AL. ANDREI

Unele întîmplări descrise în această carte s-au inspirat din dosare penale, judecate în instanţele româneşti şi străine de-a lungul timpului, din articole apărute în presă şi din relatări ale ofiţerilor de miliţie despre vechi „afaceri" judiciare.

Autorul

CUPRINSUL

Capitolul I
Universitatea maiorului Cosma . . . 3

Capitolul II
Sesizare despre „crima dulce" . . . 21

Capitolul III
Slalom printre bănuiți 56

Capitolul IV
A fost odată un comisar 89

Epilog 126

Redactor: VIORICA LOGHIN
Tehnoredactor: GH. CUCOȘ

***Bun de tipar:** 21.05.1981. **Apărut:** 1981. **Coli tipar:** 8. B 105.*

Comanda nr. 10 102
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1 — București,
Republica Socialistă România

Lei 5

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

Cît de drag îmi era omul ăsta cu fața ridată.
Cîte lucruri mă legau de el. Oameni ca el trec prin lume
înfrumusețînd-o. El m-a ales pentru munca pe care
o fac de atîția ani, atunci, cînd eram doar proaspătul
zețar Tudor Cosma. Mi-a devenit apoi șef,
dascăl, frate, prieten și părinte.